COMPANIA NATIONALA DE TRANSPORTURI AERIENE ROMANE "TAROM" S.A.

SITUATII FINANCIARE INDIVIDUALE

Intocmite in conformitate cu
Standardele Internationale de Raportare Financiara

La data si pentru anul incheiat la
31 DECEMBRIE 2017

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

CUPRINS **PAGINA**

Raportul auditorului independent	-
Situatia pozitiei financiare	3 - 4
Situatia rezultatului global	5
Situatia modificarilor capitalurilor proprii	6 - 7
Situatia fluxurilor de trezorerie	8 - 9
Note la situatiile financiare individuale	10 - 103

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

Tel: +40-21-319 9476
Fax: +40-21-319 9477
www.bdo.ro

Victory Business Center
Str. Invingatorilor 24
Bucuresti - 3
Romania 030922

RAPORTUL AUDITORULUI INDEPENDENT

Către Acționari,

Compania Națională de Transporturi Aeriene Române TAROM SA

Raport cu privire la auditul situațiilor financiare

Opinia cu rezerve

1. Am auditat situațiile financiare ale Companiei Naționale de Transporturi Aeriene Române TAROM S.A. ("Societatea") - cu sediul social în Otopeni, Calea Bucureștilor nr.224F, județ Ilfov, identificată prin codul unic de înregistrare fiscală RO477647, care cuprind bilanțul la data de 31 decembrie 2017, și contul de profit și pierdere, situația modificării capitalului propriu și situația fluxurilor de trezorerie pentru exercițiul încheiat la această dată, precum și un sumar al politicilor contabile semnificative și alte note explicative.

2. Situațiile financiare la 31 decembrie 2017 se identifică astfel:

- Activ net/Total capitaluri proprii: 819.994.803 Lei
- Pierderea neta a exercițiului financiar: 175.501.201 Lei

3. În opinia noastră, cu excepția efectelor posibile (para. 4 si 5) ale aspectelor prezentate în secțiunea *Baza pentru opinia cu rezerve* a raportului nostru, situațiile financiare individuale anexate prezintă fidel, sub toate aspectele semnificative, poziția financiară a Societății la data de 31 decembrie 2017, și performanța sa financiară și fluxurile sale de trezorerie aferente exercițiului încheiat la această dată, în conformitate cu Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară ("OMFP 2844/2016").

Baza pentru opinia cu rezerve

4. Nu am observat inventarierea stocurilor fizice în sumă de 27,6 milioane Lei, așa cum sunt raportate la data de 31 decembrie 2016, întrucât această dată a fost anterioară numirii noastre ca auditori ai Societății. Ca urmare, nu am fost în măsura să determinăm dacă se impun corecții cu privire la stocurile și cheltuielile corespunzătoare raportate in situațiile financiare aferente exercițiului financiar încheiat la 31 decembrie 2016. Opinia noastră de audit asupra situațiilor financiare ale anului 2016 conține o rezervă în acest sens. Opinia noastră asupra situațiilor financiare ale perioadei curente conține de asemenea o rezervă cu privire la efectele celor menționate asupra comparabilității dintre stocurile și performanța anului 2017 și cele raportate pentru anul 2016. De asemenea, întrucât orice eventuală corecție aferentă stocurilor raportate la 31 decembrie 2016 ar afecta cheltuielile cu materiile prime și materiale raportate in 2017, noi nu suntem în măsură să estimăm posibilele ajustări care ar fi fost necesare a fi efectuate asupra Contului de profit și pierdere pentru a reflecta corespunzător consumurile aferente anului 2017.

5. La 31 decembrie 2016 Conducerea a estimat și raportat valoarea pierderilor probabile ce vor fi generate de litigiile în care este implicată la data emiterii situațiilor financiare integral prin cheltuielile din exploatare ale exercițiului financiar 2016, fără a ține cont de perioada la care făceau referire. Ca urmare, performanța financiară a exercițiului 2016 a fost afectată de sume ce nu au fost recunoscute în exercițiile financiare anterioare. Noi nu am fost in măsură să determinăm posibilele ajustări cu privire la pozițiile bilanțiere "Rezultatul reportat" și "Pierderea exercițiului financiar" la 31 decembrie 2016. Opinia noastră de audit asupra situațiilor financiare ale anului 2016 conține o rezervă în acest sens. Opinia noastră asupra situațiilor financiare ale perioadei curente conține de asemenea o rezervă cu privire la efectele celor menționate asupra comparabilității informațiilor financiare aferente anului 2017 și cele raportate pentru anul 2016.

6. Am desfășurat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit ("ISA"), Regulamentul UE nr. 537 al Parlamentului și al Consiliului European (în cele ce urmează "Regulamentul") și Legea nr. 162/2017 ("Legea"). Responsabilitățile noastre în baza acestor standarde sunt descrise detaliat în secțiunea *"Responsabilitățile auditorului într-un audit al situațiilor financiare"* din raportul nostru. Suntem independenți față de Societate, conform Codului Etic al Profesioniștilor Contabili emis de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Etică pentru Contabili (Codul IESBA), conform cerințelor etice care sunt relevante pentru auditul situațiilor financiare în România, inclusiv Regulamentul și Legea, și ne-am îndeplinit responsabilitățile etice conform acestor cerințe și conform Codului IESBA. Credem că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră cu rezerve.

Incertitudini semnificative cu privire la continuarea activității

7. Atragem atenția asupra Notei 2.1. (e) la situațiile financiare individuale anexate care prezintă faptul că Societatea a înregistrează la 31 decembrie 2017, pierderi cumulate în sumă 2,851 milioane Lei (2.675 milioane la 2016) din care pierderea exercițiului curent este de 175 milioane Lei (61 milioane la 2016). Aceste elemente reprezintă indicii cu privire la riscuri semnificative privind capacitatea Societății de a genera resurse suficiente necesare continuării activității în perioadele următoare. Conducerea Societății consideră adecvată aplicarea principiului continuității activității în întocmirea situațiilor financiare individuale la data și pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2017, dat fiind că activele circulante ale Societății depășesc datoriile curente cu 61 milioane lei (220 milioane Lei la 2016) și că Societatea a primit in data de 8 februarie 2018 o scrisoare din partea Ministerului Transporturilor prin care acesta confirmă angajamentul său în susținerea procesului de restructurare a Societății. Opinia noastră nu conține o rezervă în legătură cu acest aspect. De asemenea, Societatea raportează capitaluri proprii în sumă de 820 milioane lei, reprezentând mai puțin de 50% din capitalul social. Astfel, Societatea se încadrează în prevederile art. 153^{24} din Legea 31/1990, republicată. Prin urmare, este necesară convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor pentru a decide asupra măsurilor de acoperire a pierderilor acumulate sau a dizolvării societății.

Aspecte cheie de audit

8. Aspectele cheie de audit sunt acele aspecte care, în baza raționamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanță pentru auditul situațiilor financiare ale perioadei curente. Aceste aspecte au fost abordate în contextul auditului situațiilor financiare în ansamblu și în formarea opiniei noastre asupra acestora și nu oferim o opinie separată cu privire la aceste aspecte cheie.

Aspect Cheie de audit	*Modul de abordare in cadrul auditului:*
1. Recunoașterea veniturilor	
A se vedea **Nota 2.25 "Recunoașterea veniturilor" și Notele 23 "Venituri din zboruri" și 24 "Venituri din activități conexe"** Politica de recunoaștere a veniturilor este prezentată în Nota 2.25 „Politici contabile - Recunoașterea veniturilor". În conformitate cu ISA, există un risc implicit în recunoașterea veniturilor, datorat presiunii pe care conducerea o poate resimți în legătură cu obținerea rezultatelor planificate. Veniturile Societății sunt recunoscute urmare a prestării serviciilor de transporturi aeriene. În momentul prestării efective a serviciului, avansurile primite de la clienți, reprezentate de vânzarea biletului, sunt recunoscute ca venituri.	Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele: o evaluarea principiilor de recunoaștere a veniturilor în conformitate cu prevederile IFRS; o testarea sistemului informatic folosit de societate (RAPID) în vederea obținerii asigurării necesare cu privire la controalele și procesele implementate, precum și cu privire la efectul tranzacțiilor derulate asupra situațiilor financiare, prin importul tranzacțiilor din RAPID in SAP (sistemul informatic general). • testarea pe baza unui eșantion a soldurilor creanțelor comerciale la 31 decembrie 2017, prin transmiterea de scrisori de confirmare.
2. Beneficii acordate salariaților	
A se vedea și **Nota 2.22 "Beneficiile angajaților"** Conform contractului colectiv de muncă, Societatea acordă angajaților săi anumite beneficii sub forma unor salarii compensatorii. Numărul acestor salarii depinde de vechimea în companie, dar și de tipul de activitate desfășurat (personal aeronautic licențiat / nelicențiat). Costurile acestor beneficii sunt estimate utilizând tehnica actuarială „metoda factorului de credit proiectat", iar orice câștiguri sau pierderi actuariale sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pe măsură ce se realizează.	Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele: • Analiza contractului colectiv de muncă pentru a identifica beneficiile acordate • Analiza raportului de evaluare actuarială folosit de societate. Aceasta analiză a inclus si verificarea calificărilor și a reputației expertului extern folosit de conducerea societății • Verificarea reflectării corespunzătoare a rezultatelor evaluării în situațiile financiare.

Alte aspecte

9. Situațiile financiare individuale atașate sunt întocmite în scop informativ în conformitate cu prevederile OMFP 666/2015 art. 2 din OMFP 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară de către unele entități cu capital de stat, și sunt obținute prin retratarea situațiilor financiare statutare în conformitate cu prevederile Standardelor Internaționale de Raportare Financiară adoptate de Uniunea Europeană.

Societatea a emis în data de 29 mai 2018 situațiile financiare statutare, întocmite în conformitate cu prevederile OMFP 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, cu modificările ulterioare.

10. Acest raport al auditorului independent este adresat exclusiv acționarilor Societății, în ansamblu. Auditul nostru a fost efectuat pentru a putea raporta acționarilor Societății acele aspecte pe care trebuie să le raportăm într-un raport de audit financiar, și nu în alte scopuri. În măsura permisă de lege, nu acceptăm și nu ne asumăm responsabilitatea decât față de Societate și de acționarii acesteia, în ansamblu, pentru auditul nostru, pentru acest raport sau pentru opinia formată.

Alte informații - Raportul administratorilor

11. Administratorii sunt responsabili pentru întocmirea și prezentarea altor informații. Acele alte informații cuprind Raportului administratorilor, care include și declarația nefinanciară, dar nu cuprind situațiile financiare și raportul auditorului cu privire la acestea.

Opinia noastră cu privire la situațiile financiare nu acoperă și aceste alte informații și, cu excepția cazului în care se menționează explicit în raportul nostru, nu exprimăm niciun fel de concluzie de asigurare cu privire la acestea.

În legătura cu auditul situațiilor financiare pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2017, responsabilitatea noastră este să citim acele alte informații și, în acest demers, să apreciem dacă acele alte informații sunt semnificativ inconsecvente cu situațiile financiare sau cu cunoștințele pe care noi le-am dobândit în timpul auditului, sau dacă ele par a fi denaturate semnificativ.

În ceea ce privește Raportul administratorilor, am citit și raportăm dacă acesta a fost întocmit, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu informațiile prevăzute la punctele 15-19 din OMFP 2844/2016.

În baza exclusiv a activităților care trebuie desfășurate în cursul auditului situațiilor financiare, în opinia noastră:

a) Informațiile prezentate în Raportul administratorilor pentru exercițiul financiar pentru care au fost întocmite situațiile financiare sunt în concordanță, în toate aspectele semnificative, cu situațiile financiare;

b) Raportul administratorilor a fost întocmit, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu informațiile cerute de punctele 15-19 din OMFP 2844/2016.

În plus, în baza cunoștințelor și înțelegerii noastre cu privire la Societate și la mediul acesteia, dobândite în cursul auditului situațiilor financiare pentru exercițiul financiar încheiat la data de 31 decembrie 2017, ni se cere să raportăm dacă am identificat denaturări semnificative în Raportul administratorilor. Nu avem nimic de raportat cu privire la acest aspect.

Responsabilitățile conducerii și ale persoanelor responsabile cu guvernanța pentru situațiile financiare

12. Conducerea este responsabilă pentru întocmirea și prezentarea fidelă a situațiilor financiare în conformitate cu OMFP 2844/2016 și pentru acel control intern pe care conducerea îl consideră necesar pentru a permite întocmirea de situații financiare lipsite de denaturări semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare.

13. În întocmirea situațiilor financiare, conducerea este responsabilă pentru aprecierea capacității Societății de a-și continua activitatea, prezentând, dacă este cazul, aspectele referitoare la continuitatea activității și utilizând principiul continuității activității ca bază a contabilității, cu excepția cazurilor în care conducerea fie intenționează să lichideze Societatea sau să oprească operațiunile, fie nu are nicio altă alternativă realistă în afara acestora.

14. Persoanele responsabile cu guvernanța sunt responsabile pentru supravegherea procesului de raportare financiară al Societății.

Responsabilitatea auditorului într-un audit al situațiilor financiare

15. Obiectivele noastre constau în obținerea unei asigurări rezonabile privind măsura în care situațiile financiare, în ansamblu, sunt lipsite de denaturări semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare, precum și în emiterea unui raport al auditorului care include opinia noastră. Asigurarea rezonabilă reprezintă un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garanție a faptului că un audit desfășurat în conformitate cu ISA-urile va detecta întotdeauna o denaturare semnificativă, dacă aceasta există. Denaturările pot fi cauzate fie de fraudă, fie de eroare și sunt considerate semnificative dacă se poate preconiza, în mod rezonabil, că acestea, individual sau cumulat, vor influenta deciziile economice ale utilizatorilor, luate în baza acestor situații financiare.

16. Ca parte a unui audit în conformitate cu standardele de audit adoptate de Camera Auditorilor Financiari din Romania, care sunt bazate pe Standardele Internaționale de Audit, exercităm raționamentul profesional și menținem scepticismul profesional pe parcursul auditului. De asemenea:

a) Identificăm și evaluăm riscurile de denaturare semnificativă a situațiilor financiare, cauzată fie de fraudă, fie de eroare, proiectăm și executăm proceduri de audit ca răspuns la respectivele riscuri și obținem probe de audit suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră. Riscul de nedetectare a unei denaturări semnificative cauzată de fraudă este mai ridicat decât cel de nedetectare a unei denaturări semnificative cauzată de eroare, deoarece frauda poate presupune înțelegeri secrete, fals, omisiuni intenționate, declarații false și evitarea controlului intern;

b) Înțelegem controlul intern relevant pentru audit, în vederea proiectării de proceduri de audit adecvate circumstanțelor, dar fără a avea scopul de a exprima o opinie asupra eficacității controlului intern al Societății;

c) Evaluăm gradul de adecvare a politicilor contabile utilizate și caracterul rezonabil al estimărilor contabile și al prezentărilor aferente realizate de către conducere;

d) Formulăm o concluzie cu privire la gradul de adecvare a utilizării de către conducere a contabilității pe baza continuității activității și determinăm, pe baza probelor de audit obținute, dacă există o incertitudine semnificativă cu privire la evenimente sau condiții care ar putea genera îndoieli semnificative privind capacitatea Societății de a-și continua activitatea. În cazul în care concluzionăm că există o incertitudine semnificativă, trebuie să atragem atenția în raportul auditorului asupra prezentărilor aferente din situațiile financiare sau, în cazul în care aceste prezentări sunt neadecvate, să ne modificăm opinia. Concluziile noastre se bazează pe probele de audit obținute până la data raportului auditorului. Cu toate acestea, evenimente sau condiții viitoare pot determina Societatea să nu își mai desfășoare activitatea în baza principiului continuității activității;

e) Evaluăm prezentarea, structura și conținutul general al situațiilor financiare, inclusiv al prezentărilor de informații, și măsura în care situațiile financiare reflectă tranzacțiile și evenimentele de bază într-o manieră care realizează prezentarea fidelă.

17. Comunicăm persoanelor responsabile cu guvernanța, printre alte aspecte, aria planificată și programarea în timp a auditului, precum și principalele constatări ale auditului, inclusiv orice deficiențe ale controlului intern pe care le identificăm pe parcursul auditului.

18. De asemenea, furnizăm persoanelor responsabile cu guvernanța o declarație că am respectat cerințele etice relevante privind independența și că le-am comunicat toate relațiile și alte aspecte despre care s-ar putea presupune, în mod rezonabil, că ne afectează independența și, acolo unde este cazul, măsurile de protecție aferente.

19. Dintre aspectele pe care le-am comunicat persoanelor însărcinate cu guvernanța, stabilim acele aspecte care au avut o mai mare importanță în cadrul auditului asupra situațiilor financiare din perioada curentă și, prin urmare, reprezintă aspecte cheie de audit. Descriem aceste aspecte în raportul nostru de audit, cu excepția cazului în care legislația sau reglementările împiedică prezentarea publică a aspectului respectiv sau a cazului în care, în circumstanțe extrem de rare, considerăm că un aspect nu ar trebui comunicat în raportul nostru deoarece se preconizează în mod rezonabil ca beneficiile interesului public să fie depășite de consecințele negative ale acestei comunicări.

Raport cu privire la alte dispoziții legale și de reglementare

20. Am fost numiți de Adunarea Generală a Acționarilor prin hotărârea nr. 12 din data de 26.01.2017 să auditǎm situațiile financiare ale **CNTAR TAROM SA** pentru exercițiile financiare 2016 - 2018. Durata totală neîntreruptă a angajamentului nostru este de 5 ani, acoperind exercițiile financiare încheiate de la 31.12.2013 până la 31.12.2017.

Confirmăm că:

- Nu am furnizat pentru Societate serviciile non audit interzise, menționate la articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul UE nr. 537/2014.

În numele

BDO Audit SRL
Înregistrat în Registrul Public electronic
Cu nr. 18/02.08.2001

Autorizat de Autoritatea pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar (ASPAAS)
Prin autorizația FA 19 TEMP Nr. 14/04.02.2019

Numele partenerului: Răzvan Cocei

Înregistrat la Camera Auditorilor Financiari din România
Cu nr. 2568/25.06.2008

Autorizat de ASPAAS
Prin autorizația AF 19 TEMP Nr. 99/04.02.2019

București, România

7 iunie 2019

	Note	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Active			
Active pe termen lung			
Imobilizari corporale	5	723.807.954	790.057.208
Investitii imobiliare	6	701.714	750.437
Imobilizari necorporale	7	221.749	218.108
Interese de participare in alte entitati	8	14.990.474	14.990.474
Investitii financiare pe termen lung	9.1	43.529.533	31.815.209
Total active pe termen lung		**783.251.424**	**837.831.436**
Active curente			
Piese de schimb si alte stocuri	10	31.558.891	27.579.922
Active detinute in vederea vanzarii	11	20.806.705	-
Creante comerciale si alte creante	12	84.247.402	62.573.988
Cheltuieli inregistrate in avans	13	5.083.925	4.765.022
Investitii financiare pe termen scurt	9.2	39.693.230	314.891.293
Numerar restrictionat	14	8.941.957	7.117.105
Disponibilitati si alte conturi asimilate	14	185.124.048	90.670.102
Total active curente		**375.456.158**	**507.597.432**
Total active		**1.158.707.582**	**1.345.428.868**
Datorii si capitaluri			
Capitaluri proprii			
Capital social si contributii in avans	15	3.569.507.444	3.564.664.211
Rezerva legala		2.568.174	2.568.174
Rezerve din reevaluare	5	104.812.749	140.314.584
Alte rezerve	15,18	(5.590.727)	692.032
Pierdere reportata		(2.851.302.837)	(2.675.801.636)
Total capitaluri proprii		**819.994.803**	**1.032.437.365**
Datorii pe termen lung			
Alte obligatii pe termen lung	17	3.686.147	3.910.688
Datorii privind impozitul amanat	22	-	-
Beneficii postangajare pe termen lung	18	20.392.486	21.768.689
Venituri inregistrate in avans	20	3.583	8.301
Total datorii pe termen lung		**24.082.216**	**25.687.678**
Datorii curente			
Datorii comerciale	16	224.225.651	193.550.523
Alte obligatii pe termen scurt	17	31.012.016	33.304.009
Beneficii postangajare pe termen scurt	18	3.295.678	1.639.413
Provizioane	19	55.743.214	58.621.887
Venituri in avans pe termen scurt	20	354.004	187.993
Total datorii curente		**314.630.563**	**287.303.825**
Total datorii		**338.712.779**	**312.991.503**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

	Note	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Total datorii si capitaluri proprii		1.158.707.582	1.345.428.868

Situația pozitiei financiare trebuie citită împreună cu notele explicative care fac parte integranta a acestor situatii financiare individuale.

Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de si semnate in numele acesteia de catre:

Administrator,

Petre Neacsa

Director Economic,

Maresi CARAVAN

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Note	Perioada incheiata la: 31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Venituri din transporturi aeriene	23	1.014.643.990	1.063.534.315
Venituri din activitati conexe	24	10.590.103	9.735.155
Alte venituri din exploatare	25	76.477.394	70.579.803
Total venituri din activitatea de exploatare		**1.101.711.487**	**1.143.849.273**
Cheltuieli privind combustibilul	26	(269.096.950)	(243.533.037)
Cheltuieli cu serviciile de trafic	27	(276.807.437)	(293.532.720)
Cheltuieli cu materiale, reparatii si intretinere	28	(108.585.233)	(123.164.353)
Cheltuieli cu personalul	29	(185.947.950)	(182.608.195)
Cheltuieli cu amortizarea si deprecierea activelor	30	(157.622.068)	(122.238.406)
Alte cheltuieli de exploatare	31	(265.746.239)	(256.944.300)
Total cheltuieli din activitatea de exploatare		**(1.263.805.877)**	**(1.222.021.010)**
Pierdere din activitatea de exploatare		**(162.094.390)**	**(78.171.737)**
Venituri financiare	32	55.303.791	74.659.089
Cheltuieli financiare	33	(61.903.538)	(58.289.971)
Castigul net din activitatea financiara		**(6.599.747)**	**16.369.118**
Pierdere inainte de impozitare		**(168.694.137)**	**(61.802.619)**
Venit net din impozitul pe profit	34	(6.807.064)	544.390
Pierderea neta a exercitiului curent		**(175.501.201)**	**(61.258.229)**
Alte elemente ale rezultatului global			
Surplus din reevaluarea imobilizarilor corporale	5	(42.264.089)	10.958.215
Impozit amanat aferent rezervei din reevaluare	22	6.762.254	(544.389)
Pierderi actuariale din evaluarea planului de beneficii determinate postangajare	18	(6.327.569)	(1.407.969)
Impozit amanat aferent planului de beneficii determinate post angajare		44.810	
Alte elemente ale rezultatului global aferente perioadei		**(41.784.594)**	**9.005.857**
Total rezultat global al exercitiului financiar		**(217.285.795)**	**(52.252.372)**

Situația rezultatului global trebuie citită împreună cu notele explicative care fac parte integranta a acestor situatii financiare individuale.

Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de si semnate in numele acesteia de catre:

Administrator, **Director Economic,**

Petre Neacsa **Maresi CARAVAN**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Capital social (Nota 15)	Rezerva legala	Rezerve din reevaluare (Nota 5)	Componenta planului de beneficii determinate postangajare	Alte rezerve	Rezultat reportat	Total
Sold la 1 ianuarie 2016	**3.557.680.005**	**2.568.174**	**129.900.758**	-	**2.100.001**	**(2.614.543.407)**	**1.077.705.531**
Rezultatul global							
Pierderea exercitiului financiar current	-	-	-	-	-	(61.258.229)	(61.258.229)
Alte elemente ale rezultatului global							
Pierderi actuariale din modificarea valorii actualizate a obligatiei privind beneficiile determinate postangajare	-	-	-	(1.407.969)	-	-	(1.407.960)
Surplus din reevaluarea imobilizarilor corporale	-	-	10.958.215	-	-	-	10.958.215
Impozit amanat aferent elementelor de capitaluri proprii	-	-	(544.389)	-	-	-	(544.389)
Total rezultat global al perioadei	**-**	**-**	***10.413.826***	***(1.407.969)***	**-**	***(61.258.229)***	***(52.252.372)***
Tranzactii cu actionarii							
Contributii in avans la capital social	6.984.206	-	-	-	-	-	6.984.206
Total tranzactii cu actionarii	***6.984.206***	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	***6.984.206***
Sold la 31 decembrie 2016	**3.564.664.211**	**2.568.174**	**140.314.584**	**(1.407.969)**	**2.100.001**	**(2.675.801.636)**	**1.032.437.365**
Sold la 1 ianuarie 2017	**3.564.664.211**	**2.568.174**	**140.314.584**	**(1.407.969)**	**2.100.001**	**(2.675.801.636)**	**1.032.437.365**
Rezultatul global							

Initialised for identification
0 7 JUN. 2019
Semnat pentru identificare
BDO AUDIT

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

	Capital social (Nota 15)	Rezerva legala	Rezerve din reevaluare (Nota 5)	Componenta planului de beneficii determinate postangajare	Alte rezerve	Rezultat reportat	Total
Pierderea exercitiului financiar current	-	-	-	-	-	(175.501.201)	(175.501.201)
Alte elemente ale rezultatului global							
Pierderi actuariale din modificarea valorii actualizate a obligatiei privind beneficiile determinate postangajare	-	-	-	(6.327.569)	-	-	(6.327.569)
Surplus/(diminuari) din reevaluarea imobilizarilor corporale	-	-	(42.264.089)	-	-	-	(42.264.089)
Impozit amanat aferent elementelor de capitaluri proprii	-	-	6.762.254	44.810	-	-	6.807.064
Total rezultat global al perioadei curente	**-**	**-**	***(35.501.835)***	***(6.282.759)***	**-**	***(175.501.201)***	***(217.285.795)***
Tranzactii cu actionarii							
Contributii in avans la capital social	4.843.233	-	-	-	-	-	4.843.233
Total tranzactii cu actionarii	***4.843.233***	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	***4.843.233***
Sold la 31 decembrie 2017	**3.569.507.444**	**2.568.174**	**104.812.749**	**(7.690.728)**	**2.100.001**	**(2.851.302.837)**	**819.994.803**

Societatea nu a distribuit dividende in cursul exercitiilor financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016.
Situatia modificarilor capitalurilor proprii trebuie citită împreună cu notele explicative care fac parte integranta a acestor situatii financiare individuale.
Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de si semnate in numele acesteia de catre:

Administrator,

Petre Neacsa

Director Economic,

Maresi CARAVAN

Initialed for identification
0 7 JUN. 2018
Semnat pentru identificare BDO

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

	Note	2017	2016
Fluxuri de trezorerie din activitati de exploatare			
Pierderea neta inainte de impozitare		**(175.501.201)**	**(61.258.229)**
Ajustări pentru reconcilierea rezultatului net cu numerarul net utilizat în activităţile operaţionale:			
Ajustarea valorii imobilizărilor corporale şi necorporale - net	30	134.202.920	122.231.397
Ajustarea valorii investitiilor imobiliare - net	30	48.723	48.723
Ajustări privind provizioane pentru active circulante - net	31	2.723.685	2.303.740
Ajustări privind provizioane pentru active financiare- net	32	-	-
Ajustări privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli - net	31 a)	3.100.989	25.580.524
Ajustări privind provizioanele pentru pensii - net	22	(1.969.145)	1.040.971
Reluari din veniturile in avans aferente imobilizarilor corporale	25	-	-
Pierdere neta din vânzarea de imobilizări corporale si necorporale	30	1.483.114	24.861
Pierderi/ (castiguri) nete din reevaluarea imobilizarilor corporale	31	23.370.425	(41.714)
Venituri din dividend	32	(10.151.001)	(9.345.001)
Venituri din dobanzi	32	(3.336.031)	(5.007.253)
Cheltuieli cu dobanzile	33	4.843.233	7.441.313
Cheltuieli cu dobanda aferenta datoriei nete privind beneficiile determinate postangajare	22, 33	948.773	839.566
Efectul variaţiei cursului de schimb valutar asupra creditelor şi datoriilor	32, 33	15.226.442	(9.021.947)
Venituri din impozit pe profit amanat	22, 34	6.807.064	(544.390)
Creşterea/(descreşterea) numerarului din exploatare înainte de modificările capitalului circulant		**1.797.990**	**74.292.561**
Modificari ale capitalului circulant			
(Creştere)/Descreştere în soldurile de creanţe comerciale şi alte creanţe		(24.590.421)	840.207
(Creştere)/Descreştere în soldurile de stocuri		(26.178.014)	(84.931)
Creştere/(Descreştere) în soldurile de datorii comerciale şi alte datorii		15.195.804	(39.702.633)
Fluxuri de trezorerie din activităţi de exploatare			
Dobanzi platite		-	(457.107)
Beneficii platite angajatilor la pensionare	18	(5.027.135)	(3.599.244)
Impozitul pe profit platit		-	-
Numerar net din activităţi de exploatare		**(38.801.776)**	**31.288.853**
Fluxuri de trezorerie din activitatile de investitii			
Plati in numerar pentru achizitionarea de echipamente de zbor, alte imobilizari corporale si imobilizari necorpoale		(128.467.682)	(68.426.998)

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Note	2017	2016
Incasari din vanzari de imobilizari corporale		136.100	-
Incasari din dobanzi		4.244.298	4.365.529
Dividende incasate		10.151.001	9.345.001
Incasari in numerar din transferuri de interese de participare, investiţii în imobilizări financiare sau titluri de plasament		249.016.857	-
Plata in numerar pentru achizitia de interese de participare, investiţii în imobilizări financiare sau titluri de plasament		-	(121.885.560)
Numerar net din activităţi de investiţii		**135.080.574**	**(176.602.028)**
Fluxuri de trezorerie din activităţi de finanţare:			
Rambursări în numerar ale sumelor împrumutate		-	-
Incasari din subventii Ministerul Transporturilor pentru plata ratelor si dobanzilor la creditele garantate de Statul Roman		-	-
Numerar net din activităţi de finanţare		**-**	**-**
Creşterea/ (descresterea) netă a numerarului şi echivalentelor de numerar		**96.278.798**	**(145.313.175)**
Numerar si echivalente de numerar la inceputul exercitiului financiar	14	97.787.207	243.100.382
Numerar si echivalente de numerar la sfarsitul perioadei	14	194.066.005	97.787.207

Notele atasate de la 1 la 38 constituie parte integranta a acestor situatii financiare.

Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de si semnate in numele acesteia de catre:

Administrator,

Petre Neacsa

Director Economic,

Maresi CARAVAN

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

1. INFORMATII GENERALE

S.C. Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM S.A. ("Compania", "Societatea" sau "TAROM") are ca obiect principal de activitate transporturile aeriene de pasageri, cargo si posta, prin curse regulate si charter, spre si dinspre Romania, precum si pe teritoriul Romaniei. Pe langa activitatea de baza, Societatea presteaza si servicii conexe, constand in: intretinere tehnica aeronave pentru parteneri externi si interni.

Compania este o societate pe actiuni inregistrata in Romania, cu sediul central in Calea Bucurestilor nr. 224F, Otopeni, Ilfov. Compania este membra a Asociatiei Internationale a Companiilor de Transport Aerian (International Air Transport Association „IATA") si a Asociatiei Europene a Transportatorilor Aerieni (AEA).

TAROM a fost infiintata ca o companie de stat in 1954. TAROM a fost reorganizata pe baza Ordonantei de Guvern 45/1997 si a legii 136/1998, noul statut fiind cel de companie nationala de transporturi aeriene civile din Romania.

Capitalul social al Companiei la data de 31 decembrie 2017 era detinut de:

- Statul Roman, reprezentat de Ministerul Transporturilor („MT"), cu o cota de participare de 97,22%;
- Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti (fostul Aeroport International Henri Coanda),cu o cota de participare de 1.46%
- ROMATSA (Administratia Romana a Serviciilor de Trafic Aerian), cu o cota de participare de 1.24%
- Fondul de Investitii Muntenia, cu o cota de participare de 0,08 %;

TAROM este prima companie din subordinea Ministerului Transporturilor care a introdus managementul privat in anul 2012. Selectia managementului superior, respectiv a directorului general si a membrilor Consiliului de Administratie, a fost efectuata de catre o asociere de firme specializate in recrutare, în conformitate cu prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernanţa corporativă a întreprinderilor publice.

La data de 31.12.2017 Consiliul de Administratie are urmatorii membrii:

- Elena Vlad – presedinde CA
- Dan Aurel Măchiţă – membru provizoriu;
- Ivona Stan – membru provizoriu;
- Dorian Vladeanu – membru provizoriu;
- Ioana Alexandra Bradea – membru provizoriu;
- Cristian Socol – membru provizoriu;
- Danut Alexandru Potor – membru provizoriu

Prin Hotararea nr. 23/ 20.11.2017, Werner Wilhelm Wolff este desemnat in functia de director general.

In anul 2017, Societatea si-a mentinut organizarea functionala nefiind modificari de fuziuni, divizari, insolventa.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

2. SUMARUL POLITICILOR CONTABILE SEMNIFICATIVE

2.1 Bazele intocmirii situatiilor financiare individuale

a. Declarație de conformitate

Situatiile financiare au fost intocmite pe baza conventiei costului istoric, cu exceptia terenurilor, cladirilor si a echipamentelor de zbor, care sunt reevaluate.

Situaţiile financiare individuale ale TAROM sunt intocmite în conformitate cu:

- Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) adoptate de Uniunea Europeană;
- Legea 82 din 1991 a contabilității republicată și actualizată;
- Ordinul nr. 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaţionale de raportare financiară de către unele entităţi cu capital de stat;
- Ordinul nr. 2844/12.12.2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară („Ordin 2844").

Avand in vedere prevederile Ordinului nr 666/2015, pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2017, respectiv la 31 decembrie 2016, Societatea a intocmit situatii financiare individuale in conformitate cu IFRS aprobate de UE, in scop informativ, prin retratarea informaţiilor din contabilitatea statutara.

In cadrul procesului de tranzitie la raportarea financiara in conformitate cu IFRS in contextul aplicarii prevederilor Ordinului 666/2015, Societatea a intocmit primul set de situatii financiare individuale conforme cu versiunea standardelor IFRS aprobate de UE pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2016, cand a aplicat Standardul de raportare financiară nr. 1 "Adoptarea pentru prima dată a Standardelor internaţionale de raportare financiară" (IFRS 1) in vederea asigurarii conformitatii informatiilor comparative incepand cu data de 1 ianuarie 2015 cu variantele IFRS aprobate de UE in vigoare la data raportarii.

In vederea intocmirii prezentelor situatii financiare conforme cu IFRS aprobate de UE, Societatea a retratat informatiile din situatiile financiare statutare pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2017, respectiv la 31 decembrie 2016 intocmite in conformitate cu Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 1.802/2014, cu modificarile si completările ulterioare („OMF 1802"), care difera in anumite aspecte de IFRS adoptate de Uniunea Europeana.

Reconcilierile și descrierea ajustărilor realizate pentru retratarea informatiilor din contabilitatea statutara la IFRS, cu detalierea efectelor asupra pozitiei financiare si a performantei financiare ale Societatii sunt prezentate în Nota 4.

b. Baza evaluării

Situaţiile financiare conforme cu IFRS au fost întocmite pe baza costului istoric ajustat la efectele hiperinflatiei pana la 31 decembrie 2003, conform IAS 29 („Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste"), in cazul capitalului social si urmatoarelor categorii de active fixe: echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare; componente rotabile si pool; mobilier si aparatura birotica; titluri sub forma intereselor de participare in alte entitati.

Pentru acele categorii de active imobilizate la care colectarea informatiilor reconstitutive privind costul istoric implica eforturi nejustificate, avand in vedere si faptul ca acestea conduceau la determinarea unei

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

evaluari mai putin relevante si mai putin fiabile decat informatiile curente privind valoarea justa, Societatea a optat pentru utilizarea valorii juste drept cost presupus (ca substituent pentru cost sau costul amortizat) in situatia de deschidere a pozitiei financiare la 1 ianuarie 2015, in conformitate cu IFRS 1. Astfel, metoda costului presupus a fost aplicata pentru urmatoarele categorii de active: terenuri și amenajări de terenuri, cladiri si construcții speciale, echipamente de zbor. După data trecerii la IFRS Compania a utilizat tratamentul alternativ din IAS 16 (respectiv metoda reevaluarii) pentru terenuri, cladiri si echipamente de zbor.

c. Moneda functionala si de prezentare

Elementele incluse in situatiile financiare sunt masurate folosind moneda mediului economic principal in care opereaza entitatea, care este Leul romanesc sau „RON" („moneda functionala"). Leul romanesc nu este convertibil in afara Romaniei.

Elementele nemonetare denominate intr-o alta valuta, care sunt contabilizate la cost, sunt convertite utilizand ratele de schimb de la data tranzactiei initiale. Elementele nemonetare denominate in valuta masurate la valoarea justa sunt convertite utilizand ratele de schimb de la data determinarii valorii juste.

d. Utilizarea estimărilor și raționamentelor profesionale

Întocmirea situaţiilor financiare în conformitate cu IFRS impune utilizarea anumitor estimări contabile critice si necesitatea aplicarii de raţionamente profesionale de către Conducere în cadrul procesului de implementare a politicilor contabile IFRS.

Domeniile care implică un grad mai ridicat de complexitate sau cele în care ipotezele şi estimările au un impact semnificativ asupra situaţiilor financiare sunt prezentate în Nota 3 - „Estimări şi raţionamente contabile critice".

e. Continuitatea activitatii

Prezentele situatii financiare au fost intocmite in baza principiului continuitatii activitatii care presupune ca Societatea isi va putea continua in mod normal functionarea intr-un viitor previzibil.

Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2017, Societatea înregistrează pierderi cumulate de 2.851.302.837 lei (la 31 decembrie 2016: pierdere reportata de 2.675.801.636), din care pierdere neta a exercitiului financiar curent este de 175.501.201 lei (pierderea neta a exercitiului financiar la 31.12.2016 este 61.258.229 lei).

La 31 decembrie 2017 Societatea înregistrează active nete pozitive in suma de 819.994.803 lei (31 decembrie 2016: active nete pozitive in suma de 1.032.437.365 lei), in principal ca urmare a majorării de capital social.

Totodată, la 31 decembrie 2017, activele curente ale Societății depășeau datoriile curente cu suma de 60.825.595 lei (la 31 decembrie 2016: active nete curente de 220.293.607 lei).

Ministerul Transporturilor este actionarul majoritar al Societatii, astfel politicile guvernamentale pot avea un impact semnificativ asupra pozitiei financiare, rezultatelor si fluxurilor de numerar ale Companiei.

Societatea a pregatit un buget pentru urmatorul an, precum si un plan de administrare pentru perioada 2016-2019, care a fost aprobat de catre Adunarea Generala a Actionarilor si un plan de management aprobat de Consiliul de Administratie, pentru aceeasi perioada, intocmit de catre managementul privat al Companiei.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Conform bugetului si celor doua planuri, pierderea operationala a Societatii se va diminua de la an la an, avand la baza masurile de restructurare ce vor avea loc ca urmare a renegocierii contractelor, plecarilor voluntare de personal si a schimbarii politicii comerciale a Companiei, menite sa creasca nivelul de incarcare al aeronavelor si cresterea veniturilor Companiei.

Conducerea Societatii a obtinut o scrisoare din partea Ministerului Transporturilor prin care acesta confirma angajamentul in sustinerea procesului de restructurare a Companiei in vederea obtinerii rezultatelor bugetate pentru perioada 2016-2019, care sunt menite sa creeze premisele pentru reintregirea rezervelor de numerar ale Societatii dincolo de anul 2017.

Tinand cont de cifrele bugetate, conducerea considera ca Societatea are suficiente lichiditati pentru a-si putea indeplini obligatiile financiare atunci cand ele devin scadente pentru o perioada de cel putin un an.

Ministerul Transporturilor a alocat sume de la bugetul statului pentru plata dobanzilor aferente contractelor de imprumut pentru achizitia de aeronave detinute de Companie, respectiv suma de 4.843.233 lei in cursul anului 2017 si suma de 6.984.204 lei in cursul anului 2016.

Avand in vedere cele mentionate mai sus, Conducerea considera ca Societatea isi va putea desfasura activitatea in viitorul previzibil si, in consecinta, aplicarea principiului continuitatii activitatii in intocmirea situatiilor financiare individuale este considerata adecvata.

2.2 Modificări în politicile contabile şi în prezentarea informaţiilor

(a) Prezentare generală

În vederea tranzitiei la IFRS, situatiile financiare statutare au fost retratate in conformitate cu IFRS incepand cu data de 1 ianuarie 2015, considerata data trecerii la IFRS-uri, pentru toate perioadele prezentate in situatiile financiare conforme cu IFRS, intocmite de Societate la 31 decembrie 2017, respectiv la 31 decembrie 2016.

Pentru întocmirea bilanţului de deschidere:

- activele şi datoriile care nu au fost recunoscute potrivit OMF 1802, dar care îndeplinesc condiţiile de recunoaştere precizate de IFRS au fost incluse în bilanţul de deschidere (de exemplu, impozitele amânate);
- activele şi datoriile recunoscute anterior, dar care nu îndeplinesc criteriile de recunoaştere ale IFRS au fost eliminate din bilanţ;
- activele, datoriile şi capitalurile proprii au fost clasificate, evaluate şi prezentate potrivit cerinţelor IFRS;
- retratările efectuate au afectat, cu unele excepţii (cele legate de reclasificari), capitalurile proprii – rezultatul reportat.

(b) Standarde noi şi amendamente adoptate de Societate

Pentru exercitiul financiar inceput la 1 ianuarie 2017, urmatoarele standarde si modificari de standarde erau aplicabile pentru prima data:

Recunoaşterea activelor privind impozitul amânat aferent pierderilor nerealizate - Modificări la IAS 12 (emis în ianuarie 2016 şi în vigoare pentru perioadele anuale care încep la 1 ianuarie 2017 sau după). Această modificare a clarificat cerinţele privind recunoaşterea activelor privind impozitul amânat pentru

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

pierderi nerealizate din titluri de creanță. Entitatea va trebui să recunoască un activ privind impozitul amânat pentru pierderile nerealizate ce apar ca urmare a actualizarii fluxurilor de numerar generate de instrumentele de împrumut folosind ratele dobânzii de pe piață, chiar și în cazul în care se așteaptă să dețină instrumentul până la maturitate si niciun impozit nu va fi plătit la colectarea principalului. Beneficiul economic încorporat în activul privind impozitul amânat rezultă din capacitatea deținătorului instrumentului de datorie de a obține câștiguri viitoare fără plata taxelor pe aceste câștiguri.

Inițiativa de informare – Modificări la IAS 7 (emis la data de 29 ianuarie 2016 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la 1 ianuarie 2017 sau după). IAS 7 modificat va impune prezentarea unei reconcilieri a mișcărilor datoriilor din activitățile de finanțare.

Îmbunătățiri anuale aduse IFRS-urilor 2014-2016 (emise la 8 decembrie 2016 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la sau dupa 1 ianuarie 2017).
Modificarile clarifica scopul cerintelor de prezentare a informatiilor in notele explicative conform IFRS 12, precizand ca acestea, cu exceptia celor care se refera la sumarizarea informatiilor financiare pentru filiale, asociati sub control comun si asociati, se aplica intereselor (participatiilor) unei entitati in alte entitati care sunt clasificate ca fiind "detinute in vederea vanzarii sau intreruperii activitatii" conform IFRS 5.

Adoptarea acestor modificari de standarde nu a avut niciun impact asupra sumelor recunoscute în perioadele anterioare. Cele mai multe modificări nu vor afecta, de asemenea, perioadele curente sau viitoare.

(c) Noi standarde, amendamente şi interpretări emise, dar neaplicabile pentru exerciţiul financiar încheiat la 31 decembrie 2017, drept urmare neadoptate:

IFRS 9, „Instrumente financiare" se referă la clasificarea, evaluarea şi recunoaşterea activelor şi datoriilor financiare. Versiunea completă a IFRS 9 a fost publicată în iulie 2014. Aceasta înlocuieşte părţile din IAS 39 care se referă la clasificarea şi evaluarea instrumentelor financiare. IFRS 9 păstrează, dar simplifică modelul de evaluare mixtă şi stabileşte trei categorii principale de evaluare a activelor financiare: cost amortizat, valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (OCI) şi valoarea justă prin profit sau pierdere (P&L). Baza clasificării depinde de modelul de afaceri al entităţii şi de caracteristicile fluxului de numerar contractual ale activului financiar. Investiţiile în instrumente de capitaluri proprii trebuie să fie evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, cu opţiunea irevocabilă la început de a prezenta schimbările în valoarea justă în alte elemente ale rezultatului global (OCI) care nu se reciclează.

IFRS 9 introduce un model nou, bazat pe pierderile preconizate, care impune recunoașterea timpurie a pierderilor ce se așteaptă să apară din deprecierea creanțelor. Standardul prevede ca entitățile să înregistreze pierderile din depreciere preconizate aferente creanțelor din momentul recunoașterii inițiale a instrumentelor financiare și totodată să recunoască mult mai devreme pierderile din depreciere preconizate pe toată durata de viață a acestora.

Pentru datoriile financiare nu au existat schimbări în clasificare şi evaluare, cu excepţia recunoaşterii efectelor modificărilor riscului de credit al datoriilor financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere în alte elemente ale rezultatului global. IFRS 9 relaxează cerinţele privind eficacitatea protecţiei prin înlocuirea criteriilor obiective de apreciere a eficacităţii protecţiei. Acesta impune o relaţie economică între

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

articolul acoperit şi instrumentul de acoperire şi pentru 'indicele de acoperire' ca acesta să fie acelaşi ca şi cel pe care conducerea îl foloseşte efectiv în scopul gestionării riscurilor.

Standardul este în vigoare pentru perioadele anuale începând cu sau după 1 ianuarie 2018. Pe baza evaluarilor efectuate pana in prezent, Societatea nu se asteapta ca aplicarea noului standard sa afecteze semnificativ clasificarea si evaluarea activelor si datoriilor sale financiare.

IFRS 15, 'Venituri din contracte cu clienţii' are în vedere recunoaşterea veniturilor şi stabileşte principiile pentru raportarea informaţiilor utile către utilizatorii situaţiilor financiare cu privire la tipul, valoarea, distribuirea şi nesiguranţa veniturilor şi fluxurilor de numerar care rezultă din contractele Societăţii cu clienţii. Veniturile sunt recunoscute atunci când un client obţine controlul asupra unui produs sau serviciu şi astfel are abilitatea de a direcţiona utilizarea şi obţine beneficii din acel produs sau serviciu. Standardul înlocuieşte IAS 18 'Venituri' şi IAS 11 'Contracte de construcţie' şi interpretările legate de acestea. Standardul intră în vigoare pentru perioade anuale care încep la data sau după data 1 ianuarie 2018 şi se permite aplicarea sa mai devreme. Societatea evaluează in prezent impactul IFRS 15 si nu se asteapta la ajustari retrospective semnificative.

IFRS 16, 'Leasing' se referă la contractele de leasing și presupune recunoașterea majorității contractelor de leasing în bilanț. De asemenea, noul standard înlătură diferența dintre leasingul financiar si cel operațional și presupune recunoașterea unui activ și a unei datorii financiare pentru majoritatea contractelor de leasing, o excepție opțională fiind contractele de leasing pe termen scurt sau cu valoare mică. Ca noutate majoră, locatarii vor trebui să recunoască în bilanț active și pasive care anterior erau identificate în leasingurile operationale. Impactul major va fi contabilizarea contractelor de leasing a locatarilor, aceștia fiind nevoiți să recunoscă acel drept de utilizare a unui activ.

Noul standard va avea impact și pentru contul de profit si pierdere deoarece cheltuielile totale sunt mai mari în primii ani ai contractelor de leasing. De asemenea, cheltuielile operaționale vor fi înlocuite cu cheltuielile cu dobânda și deprecierea, prin urmare anumiți indicatori financiari vor suferi modificări. De asemenea, vor exista modificări și la nivelul situației fluxurilor de trezorerie întrucât fluxurile de trezorerie din activitățile de exploatare vor fi mai mari.

Standardul intră în vigoare pentru perioade anuale care încep la data sau după data 1 ianuarie 2019 şi se permite aplicarea sa mai devreme, cu condiția ca să se adopte în același timp cu IFRS 15.

Societatea estimeaza ca noul standard va afecta în primul rând contabilizarea contractelor de leasing operaționale. In aceasta faza, Societatea nu intentioneaza sa adopte standardul inainte de data de 1 ianuarie 2019.

Modificari la IFRS 15 - "Venituri din contracte cu clienții" (emis la 12 aprilie 2016 și în vigoare pentru perioadele care încep la 1 ianuarie 2018 sau după). Modificarile clarifica modul cum se identifica "obligatia de prestare" (promisiunea de a transfera un bun sau serviciu la un client) intr-un contract; cum se determina daca o entitate este principal (furnizor al unui serviciu sau bun) sau agent (responsabil cu intermedierea furnizarii unui bun sau serviciu); sau cum sa determina daca venitul din acordarea unei licente ar trebui recunoscut intr-un anumit moment sau esalonat de-a lungul contractului. In plus, modificarile includ doua exceptii pentru reducerea costului si complexitatii pentru o entitate care aplica pentru prima oara noul Standard.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Modificarile sunt adoptate de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018, iar Societatea evaluează în prezent impactul modificărilor asupra situațiilor sale financiare.

Îmbunătățiri anuale aduse IFRS-urilor 2014-2016 (emise la 8 decembrie 2016 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la sau dupa 1 ianuarie 2018).
IFRS 1 a fost modificat, fiind eliminate unele exceptii pe termen scurt de la IFRS in privinta notelor explicative pentru instrumente financiare, beneficiile angajatilor si investitii, intrucat aceste exceptii si-au atins scopul.
Societatea evaluează în prezent impactul modificărilor asupra situațiilor sale financiare. Modificarile sunt adoptate de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018.

Modificari la IAS 40 - Transferul investitiilor imobiliare (emise la 8 decembrie 2016 si in vigoare pentru perioadele incepand cu sau dupa 1 ianuarie 2018).
Modificarile clarifica cerintele privind transferul proprietatilor in constructie de la/la investitii imobiliare, specificand ca nu exista inainte intentia de a interzice transferurile unei proprietati in constructie sau in dezvoltare, clasificate anterior la stocuri, de la/la investitii imobiliare daca exista evidenta modificarii folosintei acelei proprietati. IAS 40 a fost modificat pentru a intari principiul transferurilor de la/la investitii imobiliare, care trebuie facute doar daca exista o modificare in folosinta proprietatii; aceasta implicand un rationament professional pentru a determina daca o proprietate se clasifica la investitii imobiliare sau nu.
Modificarile sunt adoptate de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018, iar Societatea evaluează în prezent impactul modificărilor asupra situațiilor sale financiare.

Modificari la IAS 19 (emise la 7 februarie 2018 si in vigoare pentru perioadele incepand cu sau dupa 1 ianuarie 2019).
In cazul unei modificari al planului de pensii, standardul indica folosirea ipotezelor actualizate pentru determinarea cheltuielilor privind serviciile curente si dobanda neta aferenta provizionului de pensii in perioada curenta ulterioara datei modificarii planului.
Modificarile inca nu au fost adoptate de Uniunea Europeana. Societatea evaluează în prezent impactul amendamentelor asupra situațiilor sale financiare.

IFRIC 22 – "Tranzactii in valuta si plata in avans" (emis la 8 decembrie 2016 si in vigoare pentru perioadele anuale incepand cu sau dupa 1 ianuarie 2018). Aceasta interpretare se refera la determinarea datei tranzactiei in vederea stabilirii cursului de schimb ce trebuie folosit la recunoasterea initiala a unui activ, a unei cheltuieli sau a unui venit (sau parte din acestea) la derecunoasterea unui activ ne-monetar sau a unei datorii ne-monetare generate de o plata in avans in valuta. Conform IAS 21, data tranzactiei pentru care se stabileste cursul de schimb a se folosi la recunoasterea initiala a unui activ, a unei cheltuieli sau a unui venit (sau parte din acestea) este data la care o entitatea recunoaste initial activul ne-monetar sau datoria ne-monetara rezultand dintr-o plata in avans. Daca sunt mai multe plati sau incasari in avans, entitatea trebuie sa determine data tranzactiei pentru fiecare plata sau incasare in avans. IFRIC 22 se aplica doar in conditiile in care entitatea recunoaste un activ sau o datorie ne-monetara rezultand din plata sau incasarea in avans a consideratiei.

IFRIC 22 nu ofera indicatii privind definirea elementelor monetare si ne-monetare. O plata sau incasare in avans in general duce la recunoasterea unui activ/unei datorii ne-monetare, insa poate conduce si la

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

recunoasterea unui activ/unei datorii monetare. Entitatea trebuie sa aplice rationamentul profesional pentru a determina daca un element este monetar sau ne-monetar.
Societatea evaluează în prezent impactul modificării asupra situațiilor sale financiare. Modificarea este adoptata de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018.

IFRIC 23 „Incertitudinea privind tratamentele impozitului pe profit" (emis la 7 iunie 2017 si in vigoare pentru perioadele incepand cu sau dupa 1 ianuarie 2019). Acesta clarifica aplicarea criteriilor de recunoastere si evaluare din IAS 12 atunci cand exista incertitudine in privinta tratamentelor asupra impozitului pe profit. O entitate trebuie sa determine o modalitate de diminuare a incertitudinii, fie pentru fiecare tratament fiscal incert in parte, fie o abordare agregata pentru mai multe tratamente fiscale incerte. O entitate trebuie sa porneasca de la premisa ca autoritatile fiscale vor avea toata informatia referitoare la sumele examinate. Daca o entitate concluzioneaza ca este improbabil ca autoritatile fiscale sa accepte un tratament fiscal incert, efectul incertitudinii va fi reflectat la determinarea profitului sau pierderii fiscale, bazei fiscale, pierderilor fiscale reportate, creditelor fiscale reportate sau ratelor de impozit, fie prin cea mai buna estimare a sumei, fie prin estimarea unei valori asteptate, in functie de metoda folosita de entitate in diminuarea incertitudinii. O entitate va reflecta efectul modificarii circumstantelor (de ex. actiuni ale autoritatilor fiscale, schimbari de legislatie, prescrierea perioadei supuse inspectiei fiscale etc.) asupra estimarilor si rationamentului folosit.
Societatea evaluează în prezent impactul modificării asupra situațiilor sale financiare. Interpretarea nu a fost inca adoptata de Uniunea Europeana.

Îmbunătățiri anuale aduse IFRS-urilor 2015-2017 - modificări la IAS 12 și IAS 23 (emise la 12 decembrie 2017 și în vigoare începând cu sau dupa 1 ianuarie 2019).
Modificarea din IAS 12 precizează faptul că o entitate va recunoaște toate consecințele fiscale ale dividendelor, în cazul în care a recunoscut tranzacții sau evenimente care au generat profiturile distribuibile aferente, de exemplu: în profit sau pierdere sau în alte elemente ale rezultatului global. Devine clar că această cerință se va aplica în toate circumstanțele, atâta timp cât plățile pentru instrumente financiare clasificate la elemente de capital propriu sunt distribuiri ale profiturilor și nu numai în cazurile în care consecințele fiscale sunt rezultatul unor rate diferite de impozitare pentru profiturile distribuite și nedistribuite.
Modificarea din IAS 23 include în prezent o precizare că împrumuturile obținute în mod specific pentru finanțarea unui activ specific sunt excluse din categoria costurilor generale ale împrumuturilor eligibile pentru capitalizare numai până la momentul când activul specific este în mod substanțial finalizat.
Modificarile inca nu au fost adoptate de Uniunea Europeana. Societatea evaluează în prezent impactul amendamentelor asupra situațiilor sale financiare.

Modificari la cadrul conceptual de raportare financiara (emise la 29 martie 2018 si in vigoare pentru perioadele anuale incepand cu sau dupa 1 ianuarie 2020).
Cadrul conceptual include un nou capitol privind evaluarea; indrumari privind raportarea performantei financiare; imbunatati ale definitiilor si regulilor – in special, definitia datoriei; si clarificari in arii importante, cum ar fi rolul de agent, principiul prudentei si evaluarea incertitudinii in raportarea financiara.

Modificarile inca nu au fost adoptate de Uniunea Europeana. Societatea evaluează în prezent impactul amendamentelor asupra situațiilor sale financiare.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

2.3 Tranzactii in valuta

Tranzacţiile în monedă străină sunt convertite în moneda funcţională pe baza cursului de schimb de la data tranzacţiilor sau a evaluării pentru elementele care sunt reevaluate. Câştigurile şi pierderile din diferenţele de curs rezultate în urma efectuării acestor tranzacţii şi din conversia la cursul de schimb de sfârşit de an a activelor şi pasivelor monetare exprimate în monedă străină, sunt recunoscute în situaţia rezultatului global, cu excepţia cazului în care sunt înregistrate în alte elemente ale rezultatului global ca instrumente financiare care pot fi desemnate ca instrumente de acoperire împotriva riscului asociat fluxurilor de trezorerie, precum şi ca instrumente financiare care pot fi desemnate ca instrumente de acoperire împotriva riscurilor a investiţiei nete.

	Curs de schimb mediu			Curs de schimb de inchidere		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
RON/USD	4,0525	4,0592	4,0057	3,8915	4,3033	4,1477
RON/EURO	4,5681	4,4908	4,4450	4,6597	4,5411	4,5245

2.4 Contabilizarea efectului hiperinflaţiei

Economia românească a înregistrat în trecut niveluri ridicate ale inflaţiei şi a fost considerată hiperinflaţionistă pana la data de 1 ianuarie 2004.

IAS 29 "Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste" impune ca situaţiile financiare întocmite în moneda unei economii hiperinflaţioniste să fie prezentate în termenii puterii de cumpărare la data bilantului.

Prin urmare, valorile raportate în termenii puterii de cumpărare la data de 31 decembrie 2003 (considerata data de incetare a hiperinflatiei) sunt tratate ca bază pentru valorile contabile din aceste situaţii financiare. Societatea a reflectat impactul aplicarii IAS 29 in situatiile financiare, ajustand capitalul social (Nota 14), titlurile sub forma intereselor de participare in alte entitati (Nota 8) si urmatoarele categorii de mijloace fixe: echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru (conturile 2131000000 si 2133010000, cu exceptia echipamentelor de zbor); aparate si instalatii de masura si reglare (contul 2132000000); componente rotabile si pool (contul 2133030000); mobilier si aparatura birotica (contul 2140000000).

In cazul celorlalte elemente nemonetare datand din perioada anterioara anului 2004 si pentru care nu s-a utilizat metoda costului presupus, impactul inflatarii nu a fost semnificativ (de exemplu, imobilizarile necorporale complet amortizate sau apropiate de expirarea duratei de viata utila).

2.5 Imobilizari corporale

Imobilizarile corporale constau in echipamente de zbor si alte imobilizari corporale.

(a) Recunoaştere şi evaluare

In cazul terenurilor, cladirilor si echipamentelor de zbor, la data trecerii la IFRS, Societatea a ales sa aplice derogarea permisa de IFRS 1 referitoare la folosirea *costului presupus*, prin care valoarea justă stabilita la reevaluarile statutare, la sau inainte de data trecerii la IFRS-uri, sa reprezinte un punct de plecare rezonabil

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

pentru evaluarea bazata pe cost. Astfel, valorile juste stabilite de catre evaluatori independenti la ultimele reevaluari statutare anterioare datei tranzitiei la IFRS (1 ianuarie 2015) au fost folosite drept cost presupus la data reevaluarii.

După data trecerii la IFRS Societatea a utilizat tratamentul alternativ din IAS 16 in baza caruia terenurile, cladirile si echipamentele de zbor sunt recunoscute la valoarea reevaluata, reprezentand valoarea justa, calculata pe baza unor evaluari periodice efectuate de evaluatori profesionisti minus amortizarea acumulata si pierderile din depreciere recunoscute ulterior. Amortizarea acumulata la data reevaluarii este eliminata din valoarea bruta a activului, iar valoarea neta este recalculata la valoarea reevaluata a activului.

Prima reevaluare recunoscuta in situatiile financiare IFRS pentru cladiri, terenuri si echipamentele de zbor a fost cea realizata de un evaluator independent la data de 31 decembrie 2015.

Masinile, instalatiile de masura, echipamentele (altele decat echipamentelor de zbor care sunt prezentate la valoarea justa determinata in urma reevaluarii), mobilierul, aparatura birotica si sistemele de protectie sunt inregistrate la cost istoric diminuat cu amortizarea acumulata si ajustarile pentru depreciere. In conformitate cu IAS 29 „Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste", imobilizarile corporale dobandite anterior anului 2004 au fost retratate, conform contabilitatii de hiperinflatie, luandu-se in considerare indicele general al preturilor intre data achizitiei si 31 decembrie 2003.

Costul imobilizării include cheltuielile direct atribuibile achiziţionării activului, cum ar fi: pretul de cumparare, taxele vamale, taxele nerecuperabile, precum si toate celelalte cheltuieli direct legate de punerea in functiune a activului. Costul unui activ construit în regie proprie includ costul materialelor şi munca directă, alte costuri atribuibile aducerii activelor la locul şi în stare de funcţionare şi estimarea iniţială a costurilor de dezasamblare şi înlăturare a activului şi de restaurare a amplasamentului şi costurile îndatorării atunci când există o obligaţie privind aceste cheltuieli.

In cazul in care valoarea justa a unui activ creste in urma unei reevaluari, aceasta crestere va fi recunoscuta in alte elemente ale rezultatului global si in capitalurile proprii la pozitia "Rezerve din reevaluare". Totusi, cresterea va fi recunoscuta in rezultatul global (contul de profit si pierdere) in cazul in care reverseaza o descrestere din reevaluare a activului respectiv, recunoscuta anterior in rezultatul global.

In cazul in care valoare justa a unui activ se diminueaza in urma unei reevaluari, aceasta diminuare va fi recunoscuta in rezultatul global (contul de profit si pierdere). Totusi, diminuarea este recunoscuta in alte elemente ale rezultatului global si in capitalurile proprii la pozitia "Rezerve din reevaluare" in masura in care pentru activul respectiv exista un surplus din reevaluare recunoscut din reevaluarile anterioare.

Rezerva din reevaluare este transferata la rezultatul reportat in momentul in care activul este derecunoscut.

Societatea realizează reevaluările cu suficientă regularitate pentru a se asigura că valoarea contabilă nu se deosebeşte semnificativ de ceea ce s-ar fi determinat prin utilizarea valorii juste la finalul perioadei de raportare.

Atunci când o imobilizare este reclasificată ca investiţie imobiliară, proprietatea este reevaluată la valoarea justă. Câştigurile care rezultă în urma reevaluării sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere doar în măsura existenţei unei pierderi din depreciere specifice proprietăţii respective şi orice alte câştiguri rămase recunoscute ca alte elemente ale rezultatului global şi prezentate în cadrul rezervelor din reevaluare în capital. Orice pierdere este recunoscută imediat în contul de profit fi pierdere.

(b) Costuri ulterioare

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Costurile ulterioare sunt incluse in valoarea contabila a activului sau recunoscute ca active separate, numai cand este probabila generarea catre Companie de beneficii economice viitoare aferente activului si daca costul poate fi evaluat in mod credibil.

Când Societatea recunoaşte în valoarea contabilă a unei imobilizări corporale costul unei înlocuiri parţiale (înlocuirea unei componente), valoarea contabilă a părţii înlocuite (cu amortizarea aferentă) este scoasă din evidenţă.

Cheltuielile cu inspectiile majore la aeronave si motoare sunt capitalizate si amortizate pe perioada dintre doua inspectii majore. Cheltuielile cu reparaţia sau întreţinerea mijloacelor fixe efectuate pentru a restabili sau a menţine valoarea acestor active sunt recunoscute în situaţia rezultatului global la data efectuării lor.

(c) Amortizarea imobilizărilor corporale

Amortizarea se calculeaza la valoarea de intrare sau la valoarea reevaluata, folosindu-se metoda liniara de-a lungul duratei utile de viata estimata a activelor, dupa cum urmeaza:

Active imobilizate	**Durata estimata de viata utila (ani)**
Cladiri	40 – 50
Masini si utilaje	8 – 12
Echipamente si mobilier	3 – 8
Aeronave	18 – 26
Motoare si componente rotabile	18
Revizii majore si reparatii capitale la avioane si motoare	5 – 12

Piesele de schimb si motoarele pentru aeronave recunoscute la momentul achizitiei unei flote noi sau extinderii celei existente, dar si componentele rotabile achizitionate separat, care sunt folosite de-a lungul mai multor perioade, sunt recunoscute ca echipamente de zbor si amortizate pe durate de viata estimata in functie de durata de viata a aeronavelor pentru care sunt folosite. Valoarea reziduala si durata de viata utila a activelor corporale este revizuita anual si ajustata in cazul in care este necesar.

Terenurile nu se amortizeaza.

Imobilizările care fac obiectul unui contract leasing financiar sunt depreciate de-a lungul duratei lor de viaţă utilă pe aceeaşi bază ca şi activele aflate în proprietate sau, acolo unde perioadă este mai scurtă, de-a lungul perioadei relevante de leasing.

(d) Deprecierea activelor imobilizate

Valorile contabile ale activelor imobilizate ale Companiei sunt revizuite la fiecare data de raportare pentru a determina daca exista indicii cu privire la existenta unei pierderi din depreciere. Daca exista astfel de indicii, atunci valoarea recuperabila a activului este estimata. O pierdere din depreciere este recunoscuta daca valoarea contabila a unui activ sau a unei unitati generatoare de numerar depaseste valoarea recuperabila estimata.

Valoarea recuperabila a unui activ sau a unei unitati generatoare de numerar este maximul dintre valoarea de utilizare si valoarea justa minus costurile de vanzare. In determinarea valorii de utilizare, fluxurile de numerar viitoare preconizate sunt actualizate pentru a determina valoarea prezenta a acestora, utilizand o

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

rata de actualizare inainte de impozitare care reflecta evaluarile curente ale pietei cu privire la valoarea in timp a banilor si riscurile specifice activului sau unitatii generatoare de numerar. Pentru testarea deprecierii, activele sunt grupate la nivelul celui mai mic grup de active care genereaza intrari de numerar din utilizarea continua si care sunt in mare masura independente de intrarile de numerar generate de alte active sau unitati generatoare de numerar.

Pierderile din depreciere sunt recunoscute in contul de profit sau pierdere. O pierdere din depreciere este reversata doar atunci cand valoarea contabila a activului nu depaseste valoarea contabila care ar fi determinata, neta de amortizare, daca nicio pierdere din depreciere n-ar fi fost recunoscuta.

(e) Derecunoasterea imobilizarilor corporale

Imobilizarile corporale sunt derecunoscute la cedarea acestora sau cand nu se mai asteapta beneficii economice viitoare din utilizarea sau cedarea lor. Castigul sau pierderea care rezulta din derecunoasterea unui activ corporal (determinat ca diferenta intre incasarile nete la cedare si valoarea contabila a elementului) este inclus(a) in contul de profit si pierdere in anul in care activul este derecunoscut. In cazul derecunosterii unui activ reevaluat, surplusul din reevaluare aferent este transferat in rezultatul reportat in momentul derecunoasterii.

2.6 Imobilizari necorporale

Activele necorporale (licente si software) sunt masurate initial la cost. Dupa recunoasterea initiala, imobilizarile necorporale sunt inregistrate la cost minus amortizarea cumulata si pierderea cumulata din depreciere. Toate activele necorporale in sold la 31 decembrie 2017, 31 decembrie 2016 au durate de viata determinate si se amortizeaza pe baza metodei liniare pe o durata de viata utila de 3 ani.

2.7 Investitii imobiliare

O investiţie imobiliară este o proprietate imobiliară (un teren sau o clădire - sau o parte a unei clădiri – sau ambele) deţinută de Societate mai degrabă pentru a obţine venituri din chirii sau pentru creşterea valorii capitalului, sau ambele, decât pentru a fi utilizată pentru producerea sau furnizarea de bunuri sau servicii sau în scopuri administrative sau pentru a fi vândută pe parcursul desfăşurării normale a activităţii.

Costul unei investiţii imobiliare cumpărate include preţul său de cumpărare şi orice cheltuieli direct atribuibile achiziţiei. Cheltuielile direct atribuibile includ, de exemplu, onorariile profesionale pentru serviciile juridice, taxele pentru transferul dreptului de proprietate şi alte costuri de tranzacţionare.

Costul unei investiţii imobiliare construite în regie proprie este costul de la data finalizării lucrărilor de construcţii sau de amenajare. Până la acea dată, Societatea aplică prevederile IAS 16. La acea dată, proprietatea imobiliară devine investiţie imobiliară şi intră sub incidenţa prezentului standard.

După recunoaşterea iniţială, Societatea alege modelul valorii juste şi evaluează toate investiţiile sale imobiliare la valoarea justă. Un câştig sau o pierdere generat(a) de o modificare a valorii juste a investiţiei imobiliare se recunoaşte în profitul sau în pierderea perioadei în care apare.

Valoarea justă a investiţiei imobiliare este preţul la care proprietatea imobiliară ar putea fi tranzacţionată între părţi interesate şi aflate în cunoştinţă de cauză, în cadrul unei tranzacţii desfăşurate în condiţii obiective.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Valoarea justă a unei proprietăţi imobiliare trebuie să reflecte condiţiile de piaţă la data bilanţului. Activele pentru care este determinată valoarea justă in situatiile financiare sunt incadrate in ierarhia valorii juste in functie de baza utilizata la determinarea valorii juste astfel:

- Nivel 1 - Preturi de piata neajustate

- Nivel 2 - Date de intrare diferite de preturile de piata neajustate, dar valoarea justa este observabila direct sau indirect.

- Nivel 3 - Evaluarea la valoarea justa pe baza datelor de intrare neobservabile

Câştigurile sau pierderile generate din casarea sau cedarea unei investiţii imobiliare trebuie determinate că diferenţa între încasările nete din cedare şi valoarea contabilă a activului şi trebuie recunoscute în profit sau pierdere in perioada scoaterii din uz sau cedării Investiţii financiare.

2.8 Titluri sub forma intereselor de participare in alte entitati

În conformitate cu IAS 27, situaţiile financiare individuale sunt situaţiile prezentate de către o societate - mama, de un investitor într-o entitate asociată sau de un asociat într-o entitate controlată în comun, în care investiţiile sunt contabilizate mai degrabă pe baza participaţiei directe în capitalurile proprii decât pe baza rezultatelor raportate şi a activelor nete ale entităţilor în care s-a investit.

Atunci când o entitate pregăteşte situaţii financiare individuale, investiţiile în filiale, entităţi controlate în comun şi entităţi asociate trebuie contabilizate fie:

a. la cost,
b. în conformitate cu IFRS 9; sau
c. utilizand metoda punerii in echivalenta, conform descrierii din IAS 28.

Entitatea trebuie sa aplice aceeasi metoda contabila pentru fiecare categorie de investitii. Investitiile contabilizate la cost care sunt clasificate in vederea vanzarii (sau incluse intr-un grup destinat cedarii care este clasificat drept detinut in vederea vanzarii) trebuie contabilizate in conformitate cu IFRS 5. Contabilizarea investitiilor in conformitate cu IFRS 9 nu se modifica in aceste circumstante.

O entitate trebuie sa recunoasca in situatiile sale financiare individuale un dividend de la o filiala, entitate controlata in comun sau entitate asociata atunci cand este stabilit dreptul entitatii de a primi dividendul.

Detinerile directe la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 ale Societatii in alte entitati (asociate si sub control comun) care nu au fost consolidate in prezentele situatii financiare individuale sunt prezentate la cost, ajustat cu efectul hiperinflatiei pentru interesele dobandite anterior anului 2004 (Nota 4, Nota 8).

2.9 Active financiare

a. Recunoaştere

Investitiile financiare includ: investitii detinute pana la scadenta; depozite pe termen lung in vederea garantarii contractelor de imprumut, depozite pe termen scurt cu o maturitate mai mare de trei luni,

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

precum si alte depozite pe termen lung constituite ca si garantii pentru contractele comerciale incheiate de Societate, constituite pentru a asigura plata.

Depozitele pe termen scurt cu o maturitate initiala mai mica de trei luni sunt incluse in situatia pozitiei financiare in cadrul pozitiei „Disponibilitati si alte conturi asimilate", in timp ce depozitele pe termen scurt cu o maturitate mai mare de trei luni sunt incluse in „Investitii financiare" curente.

i. Investitii detinute pana la scadenta

Daca Societatea are intentia si capacitatea de a pastra titlurile financiare pana la scadenta, atunci aceste active financiare sunt clasificate ca investitii detinute pana la scadentă. Activele financiare detinute pana la scadenta sunt recunoscute initial la valoarea justa plus costurile de tranzactionare direct atribuibile. Ulterior recunoasterii initiale activele financiare detinute pana la scadentă sunt evaluate la cost amortizat utilizand metoda dobanzii efective, minus valoarea pierderilor din depreciere.

Orice vanzare sau reclasificare inainte de scadenta a unei valori semnificative din investitiile detinute pana la scadenta si care nu intervine aproape de scadenta acestora, conduce la reclasificarea tuturor investitiilor detinute pana la scadenta in categoria activelor disponibile pentru vanzare iar Compania nu va mai putea sa clasifice instrumentele de investitii ca detinute pana la scadenta in anul curent si in urmatorii doi ani financiari.

Investitiile detinute pana la scadenta cuprind titluri de stat emise de Statul Roman.

Titlurile de stat cu o maturitate mai mica de un an sunt incluse in cadrul investitiilor financiare curente, in timp ce titlurile de stat cu o maturitate mai mare de un an sunt incluse in cadrul investitiilor financiare pe termen lung.

ii. Creante si imprumuturi acordate

Împrumuturile şi creanţele sunt active financiare nederivate cu plăţi fixe sau determinabile care nu sunt cotate pe o piaţă activă, altele decât Societatea intenţionează să la vândă imediat sau în viitorul apropiat.

Împrumuturile şi creanţele (inclusiv creanţele comerciale etc.) sunt măsurate la costul amortizat folosind metoda dobânzii efective, minus orice depreciere.

Venitul din dobândă este recunoscut prin aplicarea ratei de dobândă efectivă, cu excepţia creanţelor pe termen scurt atunci când recunoaşterea dobânzii ar fi nesemnificativă.

iii. Active financiare disponibile în vederea vânzării

Activele financiare disponibile în vederea vânzării sunt instrumente nederivate care, fie sunt desemnate în această categorie, fie nu sunt clasificate în prima categorie prezentată. Ele sunt incluse în activele imobilizate, cu excepţia cazului în care investiţia ajunge la scadenţă sau conducerea intenţionează să o înstrăineze în termen de douăsprezece luni de la sfârşitul perioadei de raportare.

Costurile tranzacţiei direct atribuibile la achiziţia activelor financiare sau a creanţelor financiare la valoare justă prin profit sau pierdere sunt recunoscute imediat în profitul sau pierderea individuale.

După recunoaşterea iniţială, Societatea evaluează activele financiare, inclusiv instrumentele derivate ce constituie active, la valoarea lor justă, fără nici o deducere a costurilor de tranzacţie ce ar putea să apară din vânzare sau altă cedare.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

b. Deprecierea activelor financiare

Activele financiare, în afară de activele financiare la valoare justă prin profit sau pierdere, sunt evaluate pentru indicatori de depreciere la sfârşitul fiecărei perioade de raportare. Activele financiare sunt considerate depreciate atunci când există dovezi obiective că, în urma unuia sau a mai multor evenimente care au avut loc după recunoaşterea iniţială a activului financiar, fluxurile de numerar viitoare estimate ale investiţiei au fost afectate.

Investiţiile de capital clasificate ca disponibile în vederea vânzării sunt evaluate pentru indicatori de depreciere la sfârşitul fiecărei perioade de raportare. La evaluarea acestor active financiare se ia în considerare deprecierea acestora atunci când exista o scădere semnificativă sau prelungită a valorii juste sub costul său.

Pentru activele financiare înregistrate la costul amortizat, valoarea pierderii din depreciere recunoscută este diferenţa dintre valoarea contabilă a activului şi valoarea prezentă a fluxurilor viitoare de numerar estimate, actualizate la rata de dobândă efectivă originală a activului financiar.

Pentru activele financiare înregistrate la cost, valoarea pierderii din depreciere se măsoară că diferenţa dintre valoarea contabilă a activului şi valoarea prezentă a fluxurilor viitoare de numerar estimate, actualizate la rata curentă de rentabilitate de piaţă pentru un activ financiar similar. Astfel de pierdere din depreciere nu va fi reversată în perioadele următoare.

Valoarea contabilă a activului financiar este diminuată prin pierdere din depreciere direct pentru toate activele financiare, cu excepţia creanţelor comerciale, unde valoarea contabilă este diminuată prin utilizarea unui cont de provizion pentru depreciere. Recuperările următoare de valori anulate anterior sunt creditate la contul de provizion pentru depreciere. Modificările în valoarea contabilă a contului de provizion pentru depreciere sunt recunoscute în profit sau pierdere.

Atunci când un activ financiar disponibil pentru vânzare este considerat depreciat, câştigurile sau pierderile cumulate anterior recunoscute în alte elemente ale rezultatului global sunt reclasificate la profit sau pierdere în perioadă.

Dacă într-o perioadă următoare pierderea din depreciere a activelor financiare măsurate la costul amortizat scade sau dacă scăderea poate fi pusă în legătură în mod obiectiv cu un eveniment care are loc după recunoaşterea deprecierii, atunci pierderea din depreciere recunoscută anterior este reversată prin profit sau pierdere în măsura în care valoarea contabilă a investiţiei la data la care este reversată deprecierea nu depăşeşte costul amortizat suportat dacă deprecierea nu ar fi fost recunoscută.

În ceea ce priveşte acţiunile disponibile pentru vânzare, pierderile din depreciere recunoscute anterior în profit sau pierdere nu sunt reversate prin profit sau pierdere. Orice creştere a valorii juste care urmează unei pierderi din depreciere se recunoaşte în alte elemente ale rezultatului global şi se cumulează sub titlul de rezervă reevaluare investiţii. Cât priveşte titlurile de creanţă disponibile pentru vânzare, pierderile din depreciere sunt reversate ulterior prin profit sau pierdere dacă o creştere a valorii juste a investiţiei poate fi corelată în mod obiectiv cu un eveniment care are loc după recunoaşterea pierderii din depreciere.

c. Derecunoaştere

Un activ financiar este derecunoscut atunci cand:

• Drepturile contractuale asupra fluxurilor de trezorerie decurgand din activele financiare au expirat;

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

• Compania retine drepturile contractuale de a primi fluxurile de trezorerie din activul financiar, dar isi asuma o obligatie contractuala de a le plati unei terte parti fara intarzieri semnificative, in cadrul unui aranjament de intermediere; sau

• Compania a transferat drepturile sale de a primi fluxuri de trezorerie, si ori a) a transferat in mod substantial toate riscurile si beneficiile asociate activului financiar, ori b) nu a transferat in mod substantial toate riscurile si beneficiile asociate activului financiar, dar a transferat controlul asupra activului financiar.

La derecunoaşterea unui activ financiar, diferenţa dintre valoarea contabilă a activului şi suma contravalorii primite şi de primit şi câştigul sau pierderea cumulată care a fost recunoscută în alte elemente ale venitului global şi cumulată în capitalul propriu se recunoaşte în profit sau pierdere.

2.10 Datorii financiare

Societatea recunoaşte o datorie financiară iniţial la valoarea sa justă plus, în cazul unei datorii financiare care nu este la valoarea justă prin profit sau pierdere, costurile tranzacţiei care pot fi atribuite direct achiziţiei sau emiterii activului financiar sau datoriei financiare.

Societatea derecunoaşte o datorie financiară atunci când sunt încheiate obligaţiile contractuale sau când aceste obligaţii expiră sau sunt anulate.

Societatea clasifică datoriile financiare nederivate în categoria alte datorii financiare. Aceste datorii financiare sunt recunoscute iniţial la valoarea justă, mai puţin costurile direct atribuibile tranzacţiei. Ulterior recunoaşterii iniţiale, aceste datorii financiare sunt evaluate la costul amortizat utilizând metoda dobânzii efective.

Alte datorii financiare includ creditele şi împrumuturi, angajamente, linii de credit şi datorii comerciale şi alte datorii.

Portiunea pe termen scurt a imprumuturilor pe termen lung este clasificata la datorii curente atunci cand Societatea se asteapta sa stinga datoria in cursul normal al activitatii, a contractat imprumutul cu scopul tranzactionarii, datoria va fi stinsa in doisprezece luni de la sfarsitul perioadei de raportare sau Societatea nu are dreptul de a amana rambursarea datoriei pentru un termen de cel putin 12 luni de la data raportarii.

O datorie financiara este derecunoscuta atunci cand obligatia este stinsa, anulata sau expira.

Atunci cand o datorie financiara este inlocuita de o alta datorie financiara catre acelasi creditor, dar cu termeni contractuali semnificativ diferiti sau cand termenii actualei datorii sunt modificati semnificativ, un asemenea schimb sau modificare este tratat(a) ca o derecunoastere a datoriei initiale, urmata de recunoasterea unei noi datorii, iar diferenta intre valorile contabile este recunoscuta in situatia rezultatului global.

2.11 Instrumente de capital

Un instrument de capital reprezintă orice contract care creează un drept rezidual asupra activelor unei entităţi după deducerea tuturor datoriilor sale.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Când un instrument de capitaluri proprii ale Companiei este răscumpărat, suma plătită, care include şi costurile direct atribuibile, nete de taxe, este recunoscută ca o deducere din capital.

Societatea nu recunoaşte câştig sau pierdere în contul de profit şi pierdere la achiziţia, vânzarea, emisiunea sau anularea instrumentelor de capitaluri proprii.

2.12 Instrumente financiare derivate

Un instrument derivat este un instrument financiar sau un alt contract decontat la o dată viitoare, a cărui valoarea se modifică ca reacţie la modificările anumitor rate ale dobânzii, preţului unui instrument financiar, preţului mărfurilor, cursurilor de schimb valutar, indicilor de preţ sau raţelor, ratingului de credit sau indicelui de creditare, sau a altor variabile, cu condiţia ca, în cazul unei variabile nefinanciare, aceasta să nu fie specifică unei părţi contractuale şi nu necesită nicio investiţie iniţială netă sau necesită o investiţie iniţială netă care este mai mică decât s-ar impune pentru alte tipuri de contracte care se preconizează să aibă reacţii similare la modificările factorilor pieţei.

2.13 Compensarea activelor si datoriilor financiare

Activele si datoriile financiare sunt compensate iar suma neta este raportata in bilant atunci cand exista un drept legal executoriu de a compensa sumele recunoscute si exista intentia de realizare sau de decontare a acestora pe o baza neta.

2.14 Numerar si echivalente de numerar

Numerarul si echivalentele de numerar sunt inregistrate la cost. Numerarul şi echivalentele de numerar cuprind numerarul în casă, disponibilul din conturile curente la bănci, alte investiţii pe termen scurt cu lichiditate ridicată, cu risc nesemnificativ şi cu termene de maturitate iniţiale de până la trei luni şi descoperiri de cont la bănci.

2.15 Stocuri

Stocurile sunt evaluate la costul de achizitie care include pretul de cumparare, taxele vamale, taxele nerecuperabile, precum si toate celelalte cheltuieli direct legate de aducerea stocurilor in forma si locul in care se gasesc in prezent, sau la costul de productie. Costul de productie include materialele, forta de munca si cheltuielile de productie indirecte aferente.

Stocurile sunt compuse din piesele de schimb nereparabile, materii prime si consumabile ce sunt folosite in cadrul unui singur ciclu de exploatare. Stocurile sunt inregistrate la cea mai mica valoare dintre cost si valoarea realizabila neta. Stocurile sunt ajustate pana la valoarea realizabila neta tinandu-se cont si de scopul pentru care acestea sunt detinute. Pentru stocurile deteriorate si invechite se inregistreaza o ajustare la fiecare sfarsit de exercitiu financiar, luandu-se in considerare vechimea si starea fizica a acestora.

Stocurile sunt evaluate folosind metoda costului mediu ponderat.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

2.16 Active detinute in vederea vanzarii

Un activ imobilizat (sau grup destinat cedării) trebuie să fie clasificat ca fiind deținut în vederea vânzării atunci când valoarea sa contabilă va fi recuperată în principal printr-o vânzare (sau un schimb), decât prin utilizarea sa continuă.

Un activ imobilizat (sau grup destinat cedării) trebuie să fie clasificat ca fiind deținut pentru vânzare de îndată ce sunt îndeplinite următoarele criterii:

- activul (sau grupul destinat cedării) trebuie să fie disponibil pentru vânzare imediată în starea actuala;
- este foarte probabil ca orice alte criterii care nu sunt îndeplinite la această dată vor fi îndeplinite într-o perioadă scurtă după achiziție (de obicei, în decurs de trei luni);
- vânzarea trebuie să fie foarte probabila (in maxim 12 luni).

Pentru ca vânzarea să fie considerata probabila, următoarele criterii trebuie îndeplinite:

- conducerea a dezvoltat un plan de a vinde activul (sau grupul destinat cedării);
- s-a inițiat un plan pentru identificarea unui cumpărător;
- activul (sau grupul destinat cedării) trebuie să fie în mod activ promovat în vederea vânzării la un preț rezonabil și în raport cu valoarea sajustă actuala;
- se așteaptă să se finalizeze vânzarea în termen de un an de la data clasificării în categoria activelor deținute în vederea vânzării; şi
- este puțin probabil ca planul de vânzare să se modifice semnificativ sau să fie anulat.

În cazul în care criteriile de mai sus sunt îndeplinite după data de raportare, Societatea nu clasifică activul (sau grupul destinat cedării) ca deținut în vederea vânzării în situațiile financiare. Cu toate acestea, atunci când aceste criterii sunt îndeplinite după data de raportare, dar înainte de autorizarea situațiilor financiare, Societatea prezintă următoarele informații în notele explicative ale situațiilor financiare:

- o descriere a activului imobilizat (sau grupul destinat cedării);
- o descriere a faptelor și împrejurărilor aferente vânzării, sau care conduc la cedarea așteptată, precum și modul așteptat în care se va efectua vânzărea și perioada în care va avea loc.

Imobilizările deținute în vederea vânzării trebuie recunoscute la minimul dintre valoarea contabila şi valoarea justa, mai puțin costurile aferente vânzării.

Recunoasterea pierderilor din depreciere si a reluarilor

Activele deținute în vederea vânzării nu se amortizează, chiar dacă sunt utilizate în continuare de societate.

În cazul în care, valoarea justa, mai puțin costurile aferente vânzării este mai mica decât valoarea contabila, diferența dintre cele doua trebuie tratata ca o pierdere din depreciere, iar valoarea activului va fi diminuata cu aceasta pierdere.

Societatea trebuie să recunoască un câștig din orice creștere ulterioară a valorii juste minus costurile generate de vânzare ale unui activ, dar fără a depăși pierderea cumulată din depreciere care a fost recunoscută fie în conformitate cu IFRS 5, fie anterior, în conformitate cu IAS 36 -*„Deprecierea activelor"*.

Derecunoastere. Dacă societatea a clasificat un activ (sau grup destinat cedării) drept deținut în vederea vânzării, dar criteriile de recunoastere nu mai sunt îndeplinite, trebuie să înceteze clasificarea activului (sau grupului destinat cedării) drept deținut în vederea vânzării.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Societatea trebuie să evalueze un activ imobilizat care încetează a mai fi clasificat drept deținut în vederea vânzării (sau care încetează a mai face parte dintr-un grup destinat cedării clasificat drept deținut în vederea vânzării) la cea mai mică valoare dintre:

a) valoarea sa contabilă înainte ca activul (sau grupul destinat cedării) să fi fost clasificat drept deținut în vederea vânzării, ajustată cu orice amortizare sau reevaluare care ar fi fost recunoscută dacă activul (sau grupul destinat cedării) nu ar fi fost clasificat drept deținut în vederea vânzării; și
b) valoarea sa recuperabilă la data deciziei ulterioare de a nu fi vândut.

2.17 Capital social si rezerve privind contributiile la capital

In conformitate cu IAS 29 "Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste", capitalul social a fost retratat, conform contabilitatii de hiperinflatie, luandu-se in considerare indicele general al preturilor intre data istorica si 31 Decembrie 2003.

Actiunile comune sunt clasificate in capitalurile proprii. Societatea nu a emis alte tipuri de actiuni. Costurile suplimentare direct atribuibile emiterii de actiuni comune sunt recunoscute ca o deducere din capitalurile proprii, neta de efectele taxarii.

In conformitate cu Ordonanta nr. 45/1997 si modificarile ulterioare, sumele achitate de către stat pentru pentru plata ratelor la imprumuturi si dobanzile aferente, precum si pentru realizarea programelor de investiţii, retehnologizare şi achiziţionare de material aeronautic ale Societăţii, asigurate de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Transporturilor, majorează capitalul social al Societăţii la sfarsitul perioadei de raportare. Compania va emite acţiuni nominative în favoarea statului român, până la cuantumul sumelor reprezentând plăţile efectuate de către stat (Nota 15).

In cazul in care inregistrarea majorarii capitalului social la Registul Comertului are loc in anul urmator celui de raportare, aceasta majorare va fi recunoscuta in perioada de raportare la rezerve privind contributiile la capital, urmand ca aceste rezerve sa fie transferate la capitalul social in momentul in care majorarea este inregistrata oficial la Registrul Comertului.

2.18 Distribuirea dividendelor

Dividendele distribuite actionarilor Companiei sunt recunoscute ca obligatii de plata in situatiile financiare ale Societatii in perioada in care dividendele sunt aprobate de catre actionari.

2.19 Provizioane

Un provizion este recunoscut numai in momentul in care Societatea are o obligatie curenta (legala sau implicita) generata de un eveniment anterior si este probabil ca o iesire de resurse reprezentand beneficii economice sa fie necesara pentru a onora obligatia respectiva si se poate face o estimare credibila referitor la valoarea obligatiei. Provizioanele sunt revizuite la sfarsitul fiecarei perioade de raportare si ajustate cu scopul de a reflecta cele mai bune estimari curente.

Societatea recunoaste provizioane pentru mentenanta care se refera in principal, la reparatii pentru avioanele aflate in leasing operational, in conformitate cu prevederile contractelor de leasing, care stipuleaza ca avioanele trebuie returnate intr-o anumita stare de functionare si intretinere.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

TAROM recunoaste un provizion pentru certificatele de emisii de gaze cu efect de sera pentru obligatia neacoperita de certificatele detinute. Provizionul este masurat pe baza valorii de piata a certificatelor.

Restructurări

Un provizion de restructurare este recunoscut atunci când Societatea a aprobat un plan detaliat şi formal pentru restructurare şi planul de restructurare ori a fost demarat ori au fost anunţate principalele caracteristici ale planului de restructurare celor afectaţi de acesta.

Contracte oneroase

Dacă Societate a are un contract oneros, obligaţia contractuală curentă prevăzută în contract trebuie recunoscută şi evaluată ca provizion. Un contract oneros este definit ca fiind un contract în care costurile inevitabile aferente îndeplinirii obligaţiilor contractuale depăşesc beneficiile economice preconizate a fi obţinute din contractul în cauză. Costurile inevitabile ale unui contract reflectă costul net de ieşire din contract, adică valoarea cea mai mică dintre costul îndeplinirii contractului şi eventualele compensaţii sau penalităţi generate de neîndeplinirea contractului.

2.20 Datorii aferente contractelor de leasing

Contractele de leasing in care Compania preia in mod substantial toate riscurile si beneficiile asociate dreptului de proprietate sunt clasificate ca leasing financiar. Contractele de leasing financiar sunt capitalizate la inceputul perioadei de leasing la minimul dintre valoarea de piata a activului achizitionat in leasing si valoarea prezenta a ratelor viitoare de principal aferente contractului de leasing financiar. Fiecare rata de leasing financiar este alocata intre principal si dobanda, astfel incat rata dobanzii sa fie constanta pe toata durata contractului de leasing. Datoria fata de societatea de leasing, neta de dobanzi, este inclusa in bilant ca si datorie privind contractul de leasing. Costurile de finantare sunt inregistrate in contul de profit si pierdere pe perioada leasingului. Activele imobilizate achizitionate prin leasing financiar sunt amortizate pe perioada minima intre durata de viata a activului si durata contractului de leasing.

Contractele de leasing care nu indeplinesc conditiile leasingului financiar sunt clasificate drept leasing operational. Platile facute in cadrul contractelor de leasing operational (net de reducerile primite de la locator) sunt inregistrate in contul de profit si pierdere liniar pe durata contractului de leasing.

2.21 Subvenţii guvernamentale

Subvenţiile guvernamentale reprezintă asistenţa acordată de guvern sub forma unor transferuri de resurse către Societate în schimbul conformării, în trecut sau în viitor, cu anumite condiţii referitoare la activitatea de exploatare a Societăţii. Subvenţiile exclud formele de asistenţă guvernamentală cărora nu li se poate atribui în mod rezonabil o anumită valoare, precum şi tranzacţiile cu guvernul care nu pot fi distinse de tranzacţiile comerciale normale ale entităţii.

Subvenţiile guvernamentale sunt recunoscute drept venit în cursul perioadelor corespunzătoare cheltuielilor aferente pe care aceste subvenţii urmează a le compensa, pe o bază sistematică.

O subvenţie guvernamentală care urmează a fi primită drept compensaţie pentru cheltuieli sau pierderi deja suportate sau în scopul acordării unui ajutor financiar imediat entităţii, fără a exista costuri viitoare aferente, este recunoscută ca venit în perioada în care devine creanţă.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

2.22 Beneficiile angajatilor

Beneficii acordate salariatilor pe termen scurt

Beneficiile pe termen scurt acordate salariatilor includ indemnizatii, salarii si contributii la asigurarile sociale. Aceste beneficii sunt recunoscute in contul de profit si pierdere odata cu prestarea serviciilor.

Contributii la asigurarile sociale

Atat Compania, cat si salariatii sai, sunt obligati legal sa aduca contributii determinate (incluse in contributiile la asigurarile sociale) la Fondul National de Pensii, administrat de Casa Nationala de Pensii si Asigurari Sociale din Romania (plan fondat pe baza principiului "platit cand pleci"). De aceea, Societatea nu are nici o obligatie legala sau implicita de a plati contributii suplimentare viitoare. Obligatia sa este numai de a plati contributiile atunci cand devin scadente. Aceste costuri sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere odată cu recunoaşterea cheltuielilor salariale.

Daca TAROM inceteaza sa angajeze participanti la planul Casei Nationale de Pensii si Asigurari Sociale, el nu va avea nici o obligatie pentru plata beneficiilor castigate de proprii angajati in anii anteriori.

Beneficiile obtinute la momentul incheierii contractului de munca

Beneficiile obtinute la momentul incheierii contractului de munca sunt recunoscute ca o cheltuiala atunci cand Societatea este angajata in mod demonstrabil, fara o posibilitate reala de retragere, intr-un plan detaliat ce priveste incheierea contractului inainte de termen sau acordarii acestui tip de beneficii ca rezultat al unei oferte de incurajare voluntara a incetarii contractului de munca.

Planuri de beneficii determinate post-pensionare

Conform contractului colectiv de muncă în vigoare la data bilanţului contabil, Societatea trebuie să plătească angajaţilor la momentul pensionării o sumă compensatorie egală cu doua, cinci sau optsprezece salarii brute avute înainte de pensionare. Cu privire la acest aspect Compania recunoaste provizioane pentru beneficiile angajatilor in conformitate cu IAS 19 „Beneficiile angajatilor (Nota 19). Obligatia neta a Companiei in privinta beneficiilor pe termen lung acordate angajatilor este reprezentata de valoarea beneficiilor viitoare pe care salariatii le-au castigat ca urmare a serviciilor prestate in perioada curenta si in perioadele precedente acoperite de contractul colectiv de muncă. Aceste beneficii se evalueaza la valoarea prezenta a fluxurilor de numerar viitoare. Evaluarea obligatiei privind beneficiile determinate este influentata de mai multe variabile, cum ar fi: salariile finale, rotatia personalului si mortalitatea, contributiile angajatilor etc. Pentru a determina valoarea actualizata a obligatiei privind beneficiile acordate angajatilor, Societatea foloseste tehnica actuariala „metoda factorului de credit proiectat". Calculul actuarial a fost realizat de un actuar independent incepand cu anul incheiat la 31 decembrie 2016, in timp ce Societatea a estimat provizionul de pensii la data tranzitiei la IFRS si la 31 decembrie 2015.

Societatea nu opereaza nici un alt plan de pensii sau de beneficii dupa pensionare si prin urmare, nu are nici un alt fel de obligatii referitoare la pensii.

2.23 Costurile îndatorării

Costurile de îndatorare, atribuibile în mod direct achiziţiei, construcţiei sau realizării activelor eligibile, active

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

care necesită o perioadă de timp semnificativă pentru a fi gata pentru utilizare sau vânzare, se adăugă costului acelor active până când activele sunt pregătite în mod semnificativ pentru domeniul de utilizare sau vânzare.

Veniturile din investiţia temporară a îndatorării specifice obţinute pentru achiziţia sau construcţia activelor eligibile se deduc din costurile împrumuturilor care se pot capitaliza. Toate celelalte costuri cu îndatorarea sunt recunoscute în profitul sau pierdere perioadei în care acestea sunt suportate. Câştigurile sau pierderile din diferenţe de curs valutar sunt raportate în sumă netă ca şi câştig sau pierdere în funcţie de rezultatul mişcărilor diferenţelor de curs.

2.24 Impozitare

Impozitul curent si impozitul amanat sunt recunoscute in contul de profit sau pierdere cu exceptia cazului in care acestea sunt aferente combinarilor de intreprinderi sau unor elemente recunoscute direct in capitalurile proprii sau in alte elemente ale rezultatului global.

Impozitul curent reprezinta impozitul care se asteapta sa fie platit sau recuperat pentru profitul sau pierderea fiscala realizata in anul current, utilizand cote de impozitare existente la data raportarii, precum si orice ajustare privind obligatiile de plata a impozitului pe profit aferente anilor precedenti. Impozitul pe profit datorat include si impozitul aferent dividentelor datorate declarate.

Impozitul amanat este recunoscut pentru diferentele temporare ce apar intre valoarea contabila a activelor si datoriilor utilizata in scopul raportarilor financiare si baza fiscala utilizata pentru calculul impozitului. Impozitul amanat este calculat pe baza cotelor de impozitare care se preconizeaza ca vor fi aplicabile diferentelor temporare la reluarea acestora, in baza legislatiei adoptate sau in mare masura adoptate la data raportarii.

Datoriile de impozit amânate sunt în general recunoscute pentru toate diferenţele impozabile temporare.

Activele privind impozitul amânat sunt recunoscute în măsura în care există probabilitatea realizării în viitor a unui profit impozabil din care să poată fi recuperată diferenţa temporară. O creanta cu impozitul amanat este recunoscuta pentru pierderi fiscale neutilizate, credite fiscale si diferente temporare deductibile, numai in masura in care este probabila realizarea de profituri fiscale viitoare care sa poata fi utilizate pentru acoperirea pierderii fiscale. Creantele cu impozitul amanat sunt revizuite la fiecare data de raportare si sunt diminuate in masura in care nu mai este probabila realizarea beneficiului fiscal aferent.

Creantele si datoriile cu impozitul amanat sunt compensate numai daca exista dreptul legal de a compensa datoriile si creantele cu impozitul si daca acestea sunt aferente impozitelor percepute de aceeasi autoritate fiscala pentru aceeasi entitate supusa taxarii sau pentru entitati fiscale diferite, dar care intentioneaza sa deconteze creantele si datoriile cu impozitul curent pe baza neta sau ale caror active si datorii din impozitare vor fi realizate simultan.

2.25 Recunoasterea veniturilor

Veniturile sunt recunoscute la valoarea justa a contraprestatiei primite sau care urmeaza sa se primeasca pentru vanzarile de bunuri si prestarile de servicii efectuate de Societate in cursul normal al activitatii. Veniturile sunt recunoscute nete de TVA, retururi, rabaturi si discount-uri.

Veniturile sunt inregistrate atunci cand este probabil ca beneficiile economice viitoare asociate tranzactiei vor fi generate catre Companie, iar valoarea acestor beneficii poate fi evaluata corect.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Veniturile asociate cu tranzactii ce presupun prestari de servicii sunt recunoscute cand rezultatele tranzactiilor pot fi masurate in mod rezonabil. Rezultatul unei tranzactii poate fi adecvat estimat atunci cand venitul aferent poate fi estimat in mod rezonabil, este probabil ca beneficiile economice asociate tranzactie sa fie transmise catre entitate, stadiul tranzactiei la data raportarii poate fi masurat fiabil iar costurile suportate si cele necesare pentru a finaliza tranzactia pot fi de asemenea masurate in mod rezonabil.

(a) *Recunoasterea veniturilor din vanzarea de bilete*

Venitul din transportul aerian de pasageri si de marfa este recunoscut la valoarea justa a compensatiei primite sau de primit. Comisioanele aferente vanzarii sunt inregistrate pe cheltuieli in perioada in care serviciul de transport aferent este prestat.

Un bilet pentru transportul aerian este similar unui instrument negociabil, putand fi emis cu saptamani sau luni inainte de efectuarea zborului. Veniturile obtinute in urma vanzarii biletelor de avion si a transportului de marfuri sunt initial inregistrate ca venituri inregistrate in avans (bilete de zbor neutilizate). Un bilet neutilizat nu este anulat si poate fi inapoiat Societatii, utilizat pe aceeasi ruta pe o cursa efectuata de o alta companie de transport aerian sau poate fi redirectionat si reemis pentru curse efectuate de alte companii. In astfel de situatii pot sa apara ajustari ale costului biletului de calatorie intre companiile de transport aerian pentru tronsoanele efectiv zburate sau facturarea suplimentara a clientului cand reducerile nu se aplica. In mod normal, un bilet este valabil maxim un an, avand perioada de valabilitate inscrisa pe biletul de calatorie.

In momentul efectuarii transportului de pasageri sau marfa sau al anularii vanzarii, tratamentul contabil depinde de modul in care a fost efectuat serviciul de transport, si anume:

- venitul este recunoscut, daca transportul este efectuat de catre Companie sau vanzarea este anulata fara drept de rambursare a contravalorii biletului; sau
- venitul nu este recunoscut, daca transportul este efectuat de catre o alta companie sau vanzarea este anulata cu drept de rambursare a contravalorii biletului.

Biletele care sunt putin probabil sa fie folosite sunt recunoscute la alte venituri operationale pe baza estimarilor facute de Companie privind perioada lor de valabilitate.

(b) *Venituri din serviciile prestate catre terti*

Compania presteaza servicii de intretinere tehnica pentru parteneri interni si externi, de alimentare cu/golire de carburanti (Romanian Fuelling Services) catre alte companii aeriene. Veniturile aferente serviciilor de intretinere tehnica sunt recunoscute la momentul prestarii serviciilor.

(c) *Venituri din comisioane*

Comisioanele acordate de alte companii de transport aerian pentru biletele emise de catre TAROM si utilizate pe cursele altor companii sunt inregistrate pe venituri in momentul prestarii serviciului de transport.

(d) *Veniturile din dobanzi si dividende*

Veniturile din dobanzi sunt recunoscute pe masura ce sunt realizate. Dividendele sunt recunoscute ca venituri in momentul in care se stabileste dreptul legal de a primi aceste sume.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

2.26 Programe de fidelizare

In cadrul programelor de fidelizare ale aliantei Sky Team, Compania recunoaste o cheltuiala atunci cand pasagerii Sky Team acumuleaza mile pe zborurile Tarom, in baza facturilor primite de la companiile partenere din alianta. Veniturile sunt recunoscute cand pasagerii Sky Team utilizeaza milele de zbor acumulate in cadrul programelor de fidelizare Sky Team pe zboruri Tarom. Decontarea este facuta la valoarea per mila stabilita in cadrul contractelor incheiate cu partenerii din alianta Sky Team.

2.27 Cheltuieli inregistrate in avans

Societatea recunoaste drept cheltuieli in avans urmatoarele:

- cheltuieli cu asigurarile reprezentand valoarea primelor de asigurare platite in avans;
- comisioane acordate agentilor de vanzari la momentul vanzarii biletelor care nu au fost utilizate pana la sfarsitul anului financiar; comisioanele sunt inregistrate pe cheltuieli la momentul realizarii zborului, cand biletele respective sunt utilizate.
- comisioanele acordate altor companii de transport aerian pentru bilete emise de respectivele companii pentru a fi utilizate pe cursele TAROM; acestea sunt inregistrate pe cheltuieli in momentul prestarii serviciului de transport.

2.28 Contingente

Datoriile contingente nu sunt inregistrate in situatiile financiare. Acestea sunt prezentate in situatiile financiare, cu exceptia cazului in care probabilitatea unor iesiri de resurse reprezentand beneficii economice este inlaturata.

Un activ contingent nu este inregistrat in situatiile financiare anexate, dar este prezentat atunci cand o intrare de beneficii economice este probabila.

2.29 Evenimente ulterioare

Evenimentele ulterioare datei raportarii, care furnizeaza informatii suplimentare in legatura cu pozitia financiara a Companiei sau in legatura cu continuitatea activitatii, sunt reflectate in aceste situatii financiare individuale. Evenimentele ulterioare sfarsitului perioadei de raportare care nu determina ajustari, dar sunt materiale, sunt prezentate in notele la situatiile financiare.

3. ESTIMARI CONTABILE, IPOTEZE SI RATIONAMENTE FUNDAMENTALE

Utilizarea estimarilor

Intocmirea situatiilor financiare in conformitate cu IFRS cere conducerii Societatii sa aplice rationamentul profesional pentru a face estimari si pentru a emite ipoteze care afecteaza valorile raportate ale activelor si pasivelor, prezentarea activelor si datoriilor contingente la data intocmirii situatiilor financiare precum si veniturile si cheltuielile raportate pentru respectiva perioada. Rezultatele reale pot fi diferite de aceste estimari, depinzand de schimbarile intervenite in ipotezele folosite si de conditiile economice diferite fata de cele previzionate initial.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Managementul face aceste estimari si evaluari in mod continuu, pe baza experientei anterioare si a altor factori considerati a fi rezonabili. Cand sunt necesare ajustari, ele sunt contabilizate in perioada in care devin cunoscute.

Estimările şi ipotezele pentru care există un risc considerabil de a determina ajustări semnificative ale valorii contabile a activelor şi pasivelor în anul financiar următor sunt abordate în cele ce urmează.

- Impozit pe profit

Societatea calculeaza creante si datorii din impozitul amanat pentru toate diferentele temporare deductibile si impozabile identificate in concordanta cu politica contabila prezentata in Nota 2.24. Există numeroase tranzacţii şi calcule pentru care determinarea impozitului final este incert. Societatea recunoaşte datoriile pe baza estimărilor dacă se vor datora impozite suplimentare. Acolo unde rezultatul fiscal final al acestor chestiuni este diferit de sumele iniţial înregistrate, aceste diferenţe vor avea impact asupra activelor şi pasivelor de impozit pe profit curente şi amânate în perioada în care se realizează această determinare (Nota 22).

In privinta pierderilor fiscale neutilizate, Societatea recunoaste creanta din impozit amanat pentru pierderile fiscale reportate a fi utilizate in limita diferentelor temporare impozabile ce vor fi reversate in perioada anterioara expirarii pierderilor fiscale.

- Provizioane

La sfarsitul fiecarei perioade Societatea stabileste provizioane, pe baza unei estimari rezonabile a cheltuielii necesare stingerii obligatiilor prezente. TAROM recunoaste provizioane in concordanta cu politica contabila prezentata in Nota 2.19. Provizioanele sunt revizuite la fiecare perioada de raportare si ajustate pentru a reflecta cele mai rezonabile estimari curente.

- Beneficii legate de pensii

TAROM recunoaste provizioane pentru beneficiile acordate angajatilor in concordanta cu IAS 19 „Beneficiile angajatilor" asa cum este prezentat in politica contabila mentionata in Nota 2.22. Conform Contractului Colectiv de Munca, Societatea este obligata sa plateasca anumite indemnizatii in cazul unor reduceri de personal sau in cazul pensionarii angajatilor. Societatea face estimari asupra numarului de angajati care se vor pensiona in anii urmatori si asupra probabilitatii unei reduceri viitoare a numarului de angajati si recunoaste provizioane in functie de aceste estimari (Nota 19).

- Ajustari de valoare pentru pierderi din creante

TAROM revizuieste anual creantele de la clienti si alti debitori pentru a evalua deprecierea acestora anual. Pentru a stabili daca o ajustare pentru deprecierea creantelor ar trebui sa fie inregistrata in situatia rezultatului global, Societatea foloseste judecata profesionala pentru a determina daca exista indicii privind existenta unei pierderi cu impact asupra fluxurilor de numerar viitoare estimate aferente creantelor. Estimarile conducerii sunt bazate pe experienta pierderilor istorice din creante inregistrate (Nota 13 si Nota 37).

- Ajustari de valoare pentru deprecierea stocurilor

Societatea evalueaza la sfarsitul fiecarei perioadei de raportare nevoia de a ajusta valoarea stocurilor depreciate. Pentru a estima ajustarea necesara, Societatea tine cont atat de vechimea stocurilor cat si de starea in care se afla acestea (Nota 10).

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

- Valoarea justa

O parte din activele si datoriile Companiei incluse in situatiile financiare necesita prezentarea si recunoasterea la valoarea justa. Determinarea valorii juste a activelor si datoriilor non-financiare necesita utilizarea informatiilor disponibile de pe piete active. Informatiile utilizate pentru determinarea valorii juste sunt categorizate pe diverse nivele in functie de informatiile cu privire la piata si la tranzactiile observabile pe piete:

Nivel I – exista o cotatie pe o piata activa pentru un activ sau datorie identica;
Nivel II – exista tranzactii observabile directe sau indirecte altele decat cele de nivel I;
Nivel III – tranzactii neobservabile (ce nu provin din informatii despre piata);

Societatea masoara la valoarea de piata urmatoarele active: terenurile si cladirile reevaluate, precum si echipamentele de zbor reevaluare. Informatiile cu privire la clasificarea pe nivele sunt prezentate in nota 5 „Imobilizari corporale".

- Clasificarea contractelor de leasing in operational sau financiar

Managementul foloseste judecata profesionala atunci cand decide clasificarea contractelor ca leasing operational sau financiar.

Contractele de leasing pentru imobilizarile corporale in care Societatea preia toate riscurile si beneficiile aferente dreptului de proprietate, sunt clasificate ca leasing financiar. In evaluarea transferului riscurilor si beneficiilor, managementul ia in considerare daca in cadrul leasingului, se transfera dreptul de proprietate asupra activului locatarului pana la sfarsitul contractului de leasing, daca locatarul are posibilitatea de a cumpara activul la un pret mai mic decat valoare justa la data la care optiunea de cumparare poate fi exercitata sau/ si contractul acopera o mare parte din durata de viata a activului.

Contractele de leasing in care o parte semnificativa a riscurilor si beneficiilor sunt retinute de locator sunt clasificate ca leasing operational. Platile efectuate in conformitate cu contractele de leasing operational sunt inregistrate in contul de profit si pierdere pe o baza liniara pe toata perioada contractului de leasing.

- Investitiile detinute pana la scadenta

Pentru a clasifica activele financiare ca fiind detinute pana la scadenta, managementul se foloseste de judecata sa profesionala. Deoarece TAROM are capacitatea si intentia de a pastra titlurile de stat pana la scadenta, acestea au fost clasificate ca investitii detinute pana la scadenta.

- Estimarea perioadei de valabilitate a biletelor

Biletele care sunt putin probabil sa fie utilizate sunt recunoscute ca alte venituri operationale pe baza estimarilor Societatii privind perioada de valabilitate a acestora.

Societatea estimeaza ca aceasta perioada este de 12 luni, aceasta fiind cea mai buna estimare a managementului in conditiile actuale.

- Duratele de viata a echipamentelor de zbor, alte imobilizari corporale si imobilizari necorporale

Metodele de amortizare, duratele de viata si valorile reziduale sunt revizuite la fiecare perioada de raportare si ajustate daca este cazul. Duratele de viata pentru echipamentele de zbor, alte imobilizari corporale si imobilizari necorporale sunt prezentate in Nota 2.5 si respectiv in Nota 2.6.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

4. APLICAREA PENTRU PRIMA DATĂ A IFRS

În pregătirea situaţiei poziţiei financiare conform IFRS, Societatea a ajustat sumele raportate anterior în situaţiile financiare întocmite în conformitate cu OMFP 1802/2014. Tranzitia de la OMFP 1802/2014 la IFRS a afectat poziţia financiară şi performanţa financiară ale Societăţii, efectul retratarilor asupra elementelor de bilant si contului de profit si pierdere fiind detaliat mai jos.

Efectele diferenţelor de politici contabile (retratărilor la IFRS):

Descriere	Nota	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Retratarea capitalului social	**4 a)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		(1.334.952.667)	(1.334.952.667)
-Suma care afectează rezultatul anului		-	-
-Suma care afectează capitalul social		1.339.795.900	1.341.936.873
-Suma care afectează alte rezerve		(4.843.233)	(6.984.206)
Rezerve legale			
-Suma care afectează rezultatul reportat		1.987.672	1.987.672
-Suma care afectează rezerve legale		(1.987.672)	(1.987.672)
Retratarea terenurilor la cost presupus	**4 b)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		(25.688)	(25.688)
-Suma care afectează rezultatul anului		-	-
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		25.688	25.688
Retratarea constructiilor la cost presupus	**4 c)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		13.996.881	13.977.491
-Suma care afectează rezultatul anului		36.611	19.390
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(14.045.209)	(14.045.209)
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(11.717)	(48.328)
Retratarea echipamentelor de zbor (avioane si motoare) la cost presupus	**4 d)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		733.763.953	754.307.350
-Suma care afectează rezultatul anului		(439.820)	(20.543.397)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(719.138.327)	(717.215.720)
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(20.806.705)	-
-Suma care afecteaza activele circulante		20.806.705	-
-Suma care afecteaza datoriile pe termen lung		(11.673.555)	(13.702.505)
-Suma care afecteaza datoriile curente		(2.512.250)	(2.845.727)
Retratarea rotabile	**4 e)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		30.959.800	31.266.173
-Suma care afectează rezultatul anului		(581.576)	(306.374)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(37.937.107)	(37.937.107)
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(8.379.727)	(7.876.204)
-Suma care afecteaza activele circulante		820.843	898.897

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

Descriere	Nota	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Retratarea echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare	**4 f)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		10.950.954	10.954.406
-Suma care afectează rezultatul anului		(3.664)	(3.452)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(10.959.473)	(10.959.473)
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(12.183)	(8.519)
Retratarea mobilier, aparatura birotica si sisteme de protectie	**4 g)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		784.701	775.032
-Suma care afectează rezultatul anului		9.573	9.669
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(806.998)	(806.998)
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(12.724)	(22.297)
Retratarea investitii imobiliare	**4 h)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		806.153	812.773
-Suma care afectează rezultatul anului		(6.620)	(6.620)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(812.773)	(812.773)
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(13.240)	(6.620)
Reclasificarea si Retratarea Obiectelor de inventar	**4 i)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		1.675.279	1.428.927
-Suma care afectează rezultatul anului		(556.268)	246.352
-Suma care afecteaza activele imobilizate		1.119.011	1.675.279
Reclasificari investitii si depozite	**4 j)**		
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(388.221)	(344.924)
-Suma care afecteaza activele circulante		388.221	344.924
Provizion pentru pensii	**4 k)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		1.407.969	
-Suma care afectează rezultatul anului		6.327.569	1.407.969
-Suma care afectează rezerva de castiguri/ pierderi actuariale		(7.735.538)	(1.407.969)
-Suma care afecteaza datoriile pe termen lung		(3.295.678)	(1.639.413)
-Suma care afecteaza datoriile curente		3.295.678	1.639.413
Ajustare impozit amânat	**4 l)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		25.287.391	24.743.002
-Suma care afectează rezultatul anului		(6.807.064)	544.390
-Suma care afectează rezerva de castiguri/ pierderi actuariale		44.810	-
-Suma care afectează rezerve din reevaluare		(18.525.137)	(25.287.392)
-Suma care afecteaza datoriile pe termen lung		-	-
Ajustari / corectie erori contabile	**4 m)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		(28.588)	(13.201.719)
-Suma care afectează rezultatul anului		(1.171.214)	4.340.600

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

Descriere	Nota	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
-Suma care afecteaza datoriile pe termen lung		(3.798.348)	2.068.777
-Suma care afecteaza datoriile curente		4.998.150	6.792.342
Reclasificari varsaminte de efectuat pentru imobilizari financiare	**4 n)**		
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(1.837.500)	(1.837.500)
-Suma care afecteaza datoriile curente		(1.837.500)	(1.837.500)
Alte reglari	**4 o)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		(30.456.445)	(29.952.904)
-Suma care afectează rezultatul anului		46.998	-
-Suma care afectează rezerve din reevaluare		30.409.447	29.905.906
-Suma care afectează alte rezerve		-	-
-Suma care afecteaza activele imobilizate		-	(46.998)
Retratare interese de participare	**4 p)**		
-Suma care afectează rezultatul reportat		14.439.580	14.439.580
-Suma care afecteaza activele imobilizate		14.439.580	14.439.580

Sumarul impactului ajustarilor IFRS la nivelul activelor, datoriilor si capitalurilor proprii se prezinta dupa cum urmeaza:

Descriere	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
(1) Capitaluri proprii conform OMF 1802	**799.058.959**	**1.015.745.465**
(2) Impactul net al retratarilor si ajustarilor IFRS	**20.935.844**	**16.691.900**
Din care:		
-Suma care afectează rezultatul reportat	(529.403.060)	(523.440.573)
-Suma care afectează rezultatul anului	(3.145.476)	(14.291.475)
-Suma care afectează capitalul social	1.339.795.900	1.341.936.873
-Suma care afectează rezerve din reevaluare	(771.789.889)	(777.133.078)
-Suma care afectează rezerva de castiguri/ pierderi actuariale	(7.690.728)	(1.407.969)
-Suma care afectează rezerve legale	(1.987.672)	(1.987.672)
-Suma care afectează alte rezerve	(4.843.233)	(6.984.206)
Capitaluri proprii conform IFRS (1 + 2)	**819.994.803**	**1.032.437.365**
-Suma care afecteaza activele imobilizate	(15.903.442)	5.923.451
-Suma care afecteaza activele circulante	22.015.773	1.243.825
-Suma care afecteaza datoriile pe termen lung	(18.767.581)	(13.273.141)
-Suma care afecteaza datoriile curente	3.944.068	3.748.517
Total impact in activul net	**20.935.844**	**(16.691.900)**
Pierdere conform OMF 1802	172.355.725	46.966.754
Ajustari IFRS	3.145.476	14.291.475

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Descriere	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Pierdere conform IFRS	**175.501.201**	**61.258.229**
Active imobilizate conform OMF 1802	799.154.866	831.907.985
Suma care afecteaza activele imobilizate	(15.903.442)	5.923.451
Active imobilizate conform IFRS	**783.251.424**	**837.831.436**
Active curente conform OMF 1802	353.440.385	506.353.607
Suma care afecteaza activele circulante	22.015.773	1.243.825
Active curente conform IFRS	**375.456.158**	**507.597.432**
Datorii pe termen scurt conform OMF 1802	310.686.496	283.555.308
Suma care afecteaza datoriile curente	3.944.067	3.748.517
Datorii pe termen scurt IFRS	**314.630.563**	**287.303.825**
Datorii pe termen lung conform OMF 1802	42.849.796	38.960.819
Suma care afecteaza datoriile pe termen lung	(18.767.580)	(13.273.141)
Datorii pe termen lung conform IFRS	**24.082.216**	**25.687.678**
Total Active conform OMF 1802	1.152.595.251	1.338.261.592
Sume care afecteaza activele	6.112.331	7.167.276
Total Active conform IFRS	**1.158.707.582**	**1.345.428.868**
Total Datorii conform OMF 1802	353.536.292	322.516.127
Sume care afecteaza datoriile	(14.823.513)	(9.524.624)
Total Datorii conform IFRS	**338.712.779**	**312.991.503**

Principalele ajustări de retratare conform IFRS a situaţiilor financiare statutare întocmite conform OMF 1802 sunt următoarele:

a) Retratare capital social

Capitalul social al Companiei este menţinut la valoarea sa nominală în raportările conforme cu standardele româneşti de contabilitate (valoare înregistrată la Registrul Comerţului).

Aplicând reglementările IAS 29 „Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste", s-a procedat la retratarea valorii capitalului social inregistrat pana la data de 1 ianuarie 2004, cand economia Romaniei era considerata hiperinflationista, cu indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003. Ajustările efectuate pentru retratarea capitalului social au fost recunoscute pe seama rezultatului reportat (contul 118 „Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima data a IAS 29") in corespondenta cu contul de 1028 „Ajustări ale capitalului social").

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

b) Retratare terenuri la cost presupus

În situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (GAAP), terenurile sunt prezentate conform modelului reevaluării, Societatea efectuand reevaluari dupa cum urmeaza: in perioada 1990-1994 in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992 si 500/1994, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata creditarea rezervelor din reevaluare; la 31 decembrie 2001 prin actualizarea valorii terenurilor cu indici cumulativi de inflatie intre data achizitiei sau a ultimei reevaluari si 31 decembrie 2001 in conformitate cu HG 403/2000; la 31 decembrie 2009 in conformitate cu OMFP 1.752/2005, la 31 decembrie 2012 in conformitate cu cerintele OMF 3055/2009 si la 31 decembrie 2015 in conformitate cu OMF 1802/2014 de catre un evaluator independent.

În primele situații financiare conforme cu IFRS, terenurile sunt prezentate la cost presupus. La data tranzitiei la IFRS, costul presupus al terenurilor a fost considerat ca fiind valoarea justa stabilita de evaluator la reevaluarea statutara efectuata la data de 31 decembrie 2012, considerand ca aceasta valoare reprezinta o valoarea relevanta si apropiata de valoarea justa la 1 ianuarie 2015, in contextul in care evolutia valorilor juste in decursul perioadei 2012-2015 este nesemnificativa in cazul imobilizarilor neamortizabile.

Retratarea necesară reflectării costului presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: reversarea rezervei din reevaluare si a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (in analitice distincte ale contului 1178 „Rezultatul reportat provenit din utilizarea, la data trecerii la aplicarea IFRS, a valorii juste drept cost presupus"). Avand in vedere implicatiile fiscale, Societatea mentine evidenta rezervelor din reevaluare statutare incluse in contul 1178 pentru a putea stabili tratamentul fiscal corespunzator atunci cand se decide distribuirea rezervelor.

Ulterior datei tranzitiei la IFRS, Societatea a optat pentru metoda alternativa de evaluare (metoda reevaluarii) conform IAS 16 incepand cu exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2015, cand a inregistrat valoare justa stabilita de un evaluator independent la 31 decembrie 2015. Astfel, rezerva din reevaluare inregistrata pe IFRS reprezinta surplusul calculat la reevaluarea din 31 decembrie 2015, efectul reevaluarilor anterioare statutare fiind anulat pe seama rezultatului reportat.

c) Retratarea constructiilor la cost presupus

În situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (GAAP), cladirile si constructiile speciale sunt prezentate conform modelului reevaluării, Societatea efectuand reevaluari dupa cum urmeaza: in perioada 1990-1994 in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992 si 500/1994, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata creditarea rezervelor din reevaluare; la 31 decembrie 2001 prin actualizarea valorii terenurilor cu indici cumulativi de inflatie intre data achizitiei sau a ultimei reevaluari si 31 decembrie 2001 in conformitate cu HG 403/2000; la 31 decembrie 2006 si la 31 decembrie 2009 in conformitate cu OMFP 1.752/2005, la 31 decembrie 2012 in conformitate cu cerintele OMF 3055/2009 si la 31 decembrie 2015 in conformitate cu OMF 1802/2014 de catre un evaluator independent.

În primele situații financiare conforme cu IFRS, cladirile sunt prezentate la cost presupus. La data tranzitiei la IFRS, costul presupus al cladirilor a fost considerat ca fiind valoarea justa stabilita de evaluator la reevaluarea statutara efectuata la data de 31 decembrie 2012, aceasta fiind ultima reevaluare înainte de data adoptării IFRS (respectiv 1 ianuarie 2015).

Retratarea necesară trecerii la costul presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei statutare din reevaluare si a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (contul 1178). Totodata, valoarea justa stabilita la 31 decembrie 2012 a fost alocata la nivelul tututor componentelor cladirilor reevaluate, corectandu-se amortizarea calculata ulterior reevaluarii din 2012.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Ulterior datei tranzitiei la IFRS, in execitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2015 Societatea modifica politica contabila trecand la modelul reevaluarii pentru prezentarea cladirilor in situatiile IFRS si inregistreaza valoarea justa stabilita de un evaluator independent la 31 decembrie 2015 ca fiind prima reevaluare IFRS. Astfel, rezerva din reevaluare inregistrata pe IFRS reflecta surplusul calculat la reevaluarea din 31 decembrie 2015, efectul reevaluarilor anterioare statutare fiind anulat pe seama rezultatului reportat.

d) Retratarea echipamentelor de zbor (avioane si motoare) la cost presupus

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (GAAP), echipamentele de zbor sunt prezentate conform modelului reevaluării, TAROM efectuand reevaluări in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. La 31 decembrie 2009, aeronavele sunt reevaluate in conformitate cu OMFP 1.752/2005.

Incepand cu anul 2009, aeronavele, motoarele si alte componente aferente aeronavelor sunt reevaluate de un evaluator independent ANEVAR dupa cum urmeaza: la 31 decembrie 2009, la 31 decembrie 2013, la 31 decembrie 2015, la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2017.

In situațiile financiare conforme cu IFRS, Societatea aplica derogarea IFRS 1 privind utilizarea costului presupus pentru prezentarea echipamentele de zbor in bilantul de deschidere IFRS de la data de 1 ianuarie 2015. Valoarea justa stabilita de evaluator la data de 31 decembrie 2013 a fost considerata de Societate ca fiind costul presupus al echipamentelor de zbor la data tranzitiei la IFRS.

Incepand cu execitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2015, Societatea modifica politica contabila trecand la modelul reevaluarii pentru prezentarea si evalaurea echipamentelor de zbor. Astfel, Societatea inregistreaza in situatiile financiare IFRS reevaluarile efectuate la 31 decembrie 2015 (prima reevaluare IFRS), la 31 decembrie 2016 (a doua reevaluare IFRS) si la 31 decembrie 2017 (a treia reevaluare).

Retratarea necesară trecerii la costul presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei statutare din reevaluare si a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (contul 1178). Totodata, prin trecerea ulterioara la modelul reevaluarii, se recunosc rezervele din reevaluare calculate numai in baza reevaluarilor efectuate in anii 2015, 2016, 2017.

La achizitia unor echipamente de zbor, Compania a primit de la furnizori piese de schimb cu titlu gratuit sau note de credit spre a fi folosite la achizitia ulterioara a pieselor de schimb si altor componente rotabile. Notele de credit primite de la furnizori reprezinta in principal note de credit primite de la producatorii de piese de schimb aferente aeronavelor: Honeywell, Messier Bugatti, Rockwell Collins, Thales Avionics. In situatiile financiare intocmite in baza dispozitiilor nationale anterioare, valoarea pieselor de schimb primite gratuit sau obtinute ulterior in baza notelor de credit au fost inregistrate pe seama veniturilor in avans, acestea din urma fiind reluate pe venituri pe masura amortizarii activelor. Conform IFRS, valoarea acestor piese de schimb sau componente se inregistreaza ca parte din pretul platit la achizitia initiala a echipamentelor de zbor. In consecinta, soldul veniturilor in avans provenite din contabilizarea notelor de credit si a pieselor primite gratuit a fost retratat conform IFRS ca o reducere a costului echipamentelor, respectiv a rezervei de reevaluare statutare asociate. In contextul eliminarii rezervei de reevaluare pentru adoptarea costului presupus la tranzitia IFRS, efectul final al retratarii a fost reflectat in rezultatul reportat.

In cursul anului 2017, ca urmare a Hotararii AGA nr. 15/28.11.2017 si demersurilor efectuate in vederea valorificarii a doua aeronave Airbus 310 in cele mai bune conditii de eficienta economica pentru companie, Societatea reclasifica cele doua active in active detinute in vederea vanzarii conform IFRS 5 (active curente) la valoarea de 20.821.623 lei.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

e) Retratarea rotabile

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (OMFP 1752/2005, 3055/2009 si 1802/2004), componentele rotabile sunt prezentate la cost. Cu toate acestea, in perioada 1990-2001 TAROM a efectuat reevaluări in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. Componentele sunt inregistrate initial ca stocuri, fiind reclasificate la mijloace fixe si amortizate incepand cu momentul in care sunt montate pe aeronave.

In situațiile financiare conforme cu IFRS, Societatea prezinta componentele rotabile la costul istoric. In acest sens, pentru rotabile dobandite anterior anului 2004, Societatea a reversat indexarile statutare si a calculat efectul hiperinflatiei utilizand indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003.

De asemenea, conform IAS 16, acestea sunt tratate ca mijloace fixe amortizabile din momentul in care sunt disponibile pentru utilizare, respectiv atunci când se află în amplasamentul şi condiţia necesare funcţionării în maniera vizată de conducere. In acest sens, la tranzitia la IFRS, Societatea a reclasificat stocurile de rotabilele in categoria mijloacelor fixe, calculand totodata amortizarea aferenta acestora incepand cu data achizitiei.

Cu ocazia inventarierii efectuate in cursul anului 2017, Comisia tehnica (constituită conform deciziei nr. DG. 121/06.10.2017) a constatat ca unele mijloace fixe din evidentele contabile reprezentau in fapt materiale consumabile utilizate la întreţinerea şi reparaţia aeronavelor si in consecinta acestea nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor corporale. De asemenea, Comisia a identificat componente depasite tehnic tehnologic, care trebuiau scoase din evidenta, acestea fiind deja inlocuite cu variante imbunatatite.

In conformitate cu IFRS 1, estimarile entitatii la data trecerii la IFRS-uri trebuie sa fie consecvente cu estimarile facute pentru aceeasi data conform OMF 1802, in afara de cazul in care exista dovezi suficiente ca aceste estimari au fost eronate. Avand in vedere ca rezultatele inventarierii, consemnate in procesul-verbal intocmit la data de 31 octombrie 2018, confirma existenta unor erori contabile in exercitiile financiare precedente, prezentele situatii financiare conforme cu IFRS au fost ajustate pentru a reflecta deprecierea acelor componente iesite din uz anterior datei tranzitiei la IFRS si pentru a reversa reperele care nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor (Nota 38).

Retratarea componentelor rotabile conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei din reevaluare aferente indexarilor statutare conform indicilor stabiliti prin hotarari de guvern si recunoasterea inflatarii conform indicilor de inflatie pana la 31 decembrie 2003 pe seama rezultatului reportat (contul 1177 si contul 118); recalcularea amortizarii cumulate pana la data raportarii, in baza valorilor inflatate conform IAS 29; reclasificarea stocurilor de rotabile la mijloace fixe si calcularea amortizarii cumulate aferente de la data achizitiei; diminuarea valorii activelor imobilizate prin recunoasterea unui provizion de depreciere pentru reperele iesite din uz si reversarea inregistrarilor la mijloace fixe si, implicit, a amortizarii cumulate aferente pentru reperele care nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor corporale.

f) Retratarea echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (OMFP 1752/2005, 3055/2009 si 1802/2004), instalatiile, utilajele si masinile, altele decat echipamentele de zbor, sunt prezentate la metoda costului. In perioada 1990-2001 TAROM a efectuat reevaluări in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. Indexarea costului istoric a fost creditata in rezerva

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

din reevaluare, insa indexarea nu a fost considerata ca o trecere la modelul reevaluarii din perspectiva contabila.

In situațiile financiare conforme cu IFRS, Societatea prezinta instalatiile, utilajele si masinile la costul istoric. In acest sens, in cazul activelor dobandite anterior anului 2004, Societatea a reversat indexarile statutare si a calculat efectul hiperinflatiei utilizand indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003.

Retratarea acestor categorii de mijloace fixe conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei din reevaluare aferente indexarilor statutare conform indicilor stabiliti prin hotarari de guvern si recunoasterea inflatarii conform indicilor de inflatie pana la 31 decembrie 2003 pe seama rezultatului reportat (contul 1177 si contul 118); recalcularea amortizarii cumulate pana la data raportarii, in baza valorilor inflatate conform IAS 29.

g) Retratarea mobilier, aparatura birotica si sisteme de protectie

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (OMFP 1752/2005, 3055/2009 si 1802/2004), mobilierul, aparatura birotica si sistemele de protectie sunt prezentate la metoda costului. Valoarea acestora include reevaluările efectuate in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. Indexarea costului istoric in baza hotararilor de guvern nu au fost considerata o modificare de politica contabila.

In situațiile financiare conforme cu IFRS, Societatea prezinta mobilierul, aparatura birotica si sistemele de protectie la costul istoric. In acest sens, in cazul activelor dobandite anterior anului 2004, Societatea a reversat indexarile statutare si a calculat efectul hiperinflatiei utilizand indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003.

Retratarea acestor categorii de mijloace fixe conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei din reevaluare aferente indexarilor statutare conform indicilor stabiliti prin hotarari de guvern si recunoasterea inflatarii conform indicilor de inflatie pana la 31 decembrie 2003 pe seama rezultatului reportat (contul 1177 si contul 118); recalcularea amortizarii cumulate pana la data raportarii, in baza valorilor inflatate conform IAS 29.

h) Reclasificarea cladirilor inchiriate tertilor in investitii imobiliare la cost presupus

Conform IFRS se face distincţie între bunurile imobiliare (terenuri şi clădiri) utilizate de proprietar în scopul obţinerii de bunuri, prestarii de servicii sau in scopuri administrative şi cele deţinute în scopul închirierii sau valorificării capitalului pentru care se aplică IAS 40.

Procesul de retratare la IFRS a implicat identificarea imobilizărilor corporale din bilanţul conform OMFP 1802/2014 care îndeplineau definiţia investiţiilor imobiliare conform IAS 40 şi reclasificarea intr-o noua categorie de active.

La retratarea informatiilor statutare conforme cu IFRS, opţiunea valorii juste drept cost presupus a fost aplicata si in cazul investitiilor imobiliare, avand in vedere ca acestea au fost reclasificate din categoria cladirilor pentru care valoarea justa stabilita la reevaluarea din 31 decembrie 2012 a fost considerata cost presupus. Ulterior tranzitiei la IFRS, Societatea a ales să folosească modelul bazat pe valoare justa pentru evaluarea investitiilor imobiliare conform IAS 40, cu prezentarea diferentelor de valoare justa in contul de profit si pierdere (Nota 6). Pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2015, valoarea justa a fos stabilita de un evaluator independent. Pentru anul financiar 2016, deprecierea de valoare a fost estimata de Societate, evolutia valorilor juste in decurs de un an fiind considerata nesemnificativa.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Retratarea necesară trecerii la costul presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei statutare din reevaluare si a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (contul 1178). Totodata, modificarile de valoare justa calculate la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2017 au afectat contul de profit si pierdere, prin inregistrarea unor pierderi de valoare.

i) Retratarea stocurilor de natura obiectelor de inventar

Conform IFRS, unele elemente asimilate stocurilor (de natura obiectelor de inventar), ce sunt utilizate pe o perioada mai lunga de un an, au fost tratate ca reprezentând componente de natura mijloacelor fixe. In acest sens, stocurile date in folosinta/in consum conform OMF 1802, precum si cele aflate in depozit (in stare de folosinta) de natura obiectelor de inventar au fost retratate conform IFRS, in sensul reversarii cheltuielii si repunerii acestora pe stocuri, urmata de reclasificarea in categoria echipamentelor și a mobilierului, calculandu-se totodata amortizarea cumulata pe perioada utilizarii.

Valoarea obiectelor de inventar recunoscute ca imobilizări corporale conform IFRS se prezinta astfel:

Obiecte de inventar de natura imobilizarilor corporale	**31 decembrie 2017**	**31 decembrie 2016**
Valoare bruta conform IFRS	4.539.894	4.287.116
Amortizare cumulata	(3.420.833)	(2.611.837)
Valoare neta conform IFRS	**1.119.011**	**1.675.279**

j) Reclasificari investitii si depozite

Reclasificarile privesc clasificarea creantelor de tipul depozitelor si garantiilor acordate (cont 267) pe termen scurt versus termen lung, pe baza informatiilor privind maturitatea acestora la fiecare data a bilantului prezentat in situatiile financiare IFRS (Nota 9). In situatiile financiare statutare conforme cu OMF 1802, creantele au fost clasificate partial.

k) Retratarea beneficiilor angajatilor la pensionare - plan de pensii conform IAS 19

Aplicând OMF 1802, Societatea recunoaste un provizion aferent beneficiilor acordate angajatilor la pensionare, majorarea sau diminuarea acestuia afectand contul de profit si pierdere. Incepand cu anul financiar 2016, valoarea actualizata a obligatiei de plata a fost determinata de un actuar independent.

În conformitate cu prevederile IAS 19, contabilizarea planurilor de pensii necesită ipoteze actuariale pentru evaluarea obligaţiei şi a cheltuielii, existând posibilitatea unor pierderi sau câştiguri actuariale. Având în vedere că plata obligaţiilor se face pe parcursul mai multor ani, pentru a reflecta trecerea timpului, acestea sunt evaluate pe o bază actualizată.

In cadrul procesului de tranzitie la IFRS, provizionul de pensii contabilizat conform OMF 1802 a fost retratat, in sensul determinarii si recunoasterii componentelor specifice ale beneficiilor determinate conform IAS 19, respectiv: costurile serviciilor curente, costurile serviciilor anterioare, precum si costurile cu dobanzile aferente planului de pensii care au fost recunoscute in rezultatele curente ale perioadelor afectate.

Modificarile valorii actualizate a datoriei generate de schimbarea ipotezelor actuariale au fost recunoscute in alte elemente ale rezultatului global, inclusiv impozitul pe profit amanat aferent.

In functie de maturitatea sumelor care compun provizionul, portiunea curenta a fost clasificata pe termen scurt si prezentata in situatia pozitiei financiare.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Contabilizarea provizionului de pensii conform IFRS presupune recunoasterea efectului acestuia asupra impozitului curent (respectiv scutirea de impozit pentru platile efectuate la pensie) si al efectului asupra impozitului amanat (pentru diferenta dintre baza contabila a obligatiei postangajare si baza fiscala a acesteia).

Efectele provizionului asupra calculului impozitului curent si impozitului amanat se vor recunoaste in afara contului de profit si pierdere, daca acestea sunt atribuibile componentelor recunoscute in alte elemente ale rezultatului global.

In privinta alocarii deducerii la impozitul curent, Societatea considera urmatoarea abordare: scutirea la plata impozitului rezultata din deducerea platilor efectuate pentru angajatii pensionati in cursul anului acopera mai intai costurile cu provizionul raportate in contul de profit si pierdere, iar diferenta ramasa va fi alocata apoi la pierderile actuariale din aceeasi perioada. Daca platile depasesc suma acestor componente din an, excesul va fi creditat in contul de profit si pierdere (cu exceptia cazului in care se considera ca excesul rezulta specific din pierderile actuariale cumulate).

l) Recunoaşterea unui activ sau unei datorii din impozitul amânat (IAS 12)

La momentul adoptării IFRS, Societatea calculează şi înregistrează impactul impozitului amânat, determinat pe baza diferenţelor temporare între baza contabilă şi cea fiscală a elementelor bilantiere.

În conformitate cu prevederile IAS 12 „Impozitul pe profit", impozitul pe profit amânat este înregistrat pentru diferentele temporare dintre valoarea contabila si baza fiscala a activelor si datoriilor societatii. Datoriile sau creantele cu impozitul amânat se înregistreaza fie în profit sau pierdere, fie în alte elemente ale rezultatului global, în functie de regulile de contabilizare ale elementului care le-a generat. Societatea recunoaste impozit amanat in alte elemente ale rezultatului global pentru efectul diferentelor temporare cauzate de rezervele din reevaluarea imobilizarilor si de rezervele privind pierderile/castigurile actuariale aferente obligatiei privind beneficiile postangajare (Nota 23).

m) Corectie erori contabile

Dispozitiile IAS 8 nu se aplica modificarilor in politicile contabile efectuate de o entitate atunci cand adopta IFRS-urile sau modificarilor in acele politici decat dupa ce isi prezinta primele situatii financiare intocmite in conformitate cu IFRS.

Prin urmare, corectarea erorilor identificate conform OMF 1802 a fost diferentiata de celelalte retratari la IFRS, fiind efectuata pe seama rezultatelor exercitiilor financiare la care se refera erorile constatate.

Conform prevederilor Legii 95/2008, cu modificarile ulterioare, Societatea are obligatia sa plateasca salarii compensatorii la pensionare pentru personalul tehnic-aeronautic care indeplineste conditiile de vechime prevazute de legea speciala. In exercitiul financiar al anului 2017, Societatea a estimat si inregistrat un provizion in suma de 8.832.531 lei aferent obligatiilor pentru anii 2015-2017 pe seama rezultatului reportat (cont 1174), ca o corectie a erorilor contabile aferente exercitiilor financiare precedente. Provizionul a fost diminuat cu suma de 3.277.599 lei pentru platile efectuate in cursul anului 2017, valoarea provizionului din sold la 31 decembrie 2017 fiind de 5.554.932 lei.

In conformitate cu IFRS 1, estimarile entitatii la data trecerii la IFRS-uri trebuie sa fie consecvente cu estimarile facute pentru aceeasi data conform OMF 1802, in afara de cazul in care exista dovezi suficiente ca aceste estimari au fost eronate. Avand in vedere ca Societatea a corectat rezultatul reportat in situatiile financiare statutare din anul 2017 pentru erori contabile aferente anilor precedenti, efectul acestor corectii a fost inclus in cheltuielile exercitiului financiar curent (2016), in sumele comparative ale exercitiului financiar precedent (2015) si in bilantul de deschidere (de la 1 ianuarie 2015). Avand in vedere certitudinea

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

platilor si a cuantumului acestora, obligatia de plata a fost tratata diferit pe IFRS, fiind clasificata la datorii financiare, si nu la provizioane. Totodata, in urma recalcularii obligatiilor in baza informatiilor existente la finele fiecarui an din perioada 2014-2017, valoarea obligatiei a fost corectata, rezultand un impact pe seama datoriilor de 18.855.697 lei la 1 ianuarie 2015, 13.201.719 lei la 31 decembrie 2015, de 8.861.119 lei la 31 decembrie 2016 si de 1.199.802 lei. Valoarea obligatiilor exigibile pana intr-un an de zile a fost de asemenea clasificata la datorii pe termen scurt.

n) Reclasificari varsaminte de efectuat pentru imobilizari financiare

In cursul anului 2011, Societatea TAROM impreuna cu Aeroporturi Bucuresti si Romatsa SA infiinteaza o companie noua sub numele de Centrul Regional de Excelenta in Aviatia Civica" (CREAC), menita sa asigure specializarea si perfectionarea personalului tehnic-aeronautic. Contributia TAROM la noua entitate este stabilita la suma de 2.625.000 lei, din care 30% (reprezentand suma de 787.500 lei) este achitat in numerar la constituire, diferenta de 70% (reprezentand suma de 1.837.500 lei) urmand a fi varsata in termen de 12 luni de la inmatricularea noii entitati, respectiv pana la data de 30 noiembrie 2012. In situatiile financiare statutare, Societatea recunoste investitia la valoarea integrala de 2.625.000 lei. Diferenta de aport de 70% nu a mai fost achitata de Societate, aceasta fiind prezentata ca o datorie curenta in situatiile financiare statutare incepand cu anul 2011 pana in prezent. Conform Legii societatilor comerciale, in cazul in care asociatii/actionarii nu au varsat aportul integral in termenul stabilit, Conducerea poate fie sa anuleze actiunile nominative si sa emita spre vanzare altele, fie sa decida urmarirea actionarilor in vederea depunerii aportului. In cursul anului 2015, prin Hotararea nr.9/29.12.2015, actionarii aproba dizovarea societatii CREAC.

Conform IFRS, activele financiare se recunosc la data tranzacţiei si se măsoară iniţial la valoarea justă a pretului platit. Avand in vedere ca generarea beneficiilor economice viitoare devine posibila doar in masura in care un aport la capitalul social este efectiv varsat, criteriile de recunoastere a unui activ in bilant pentru diferenta nevarsata din valoarea nominala nu sunt indeplinite, intrucat, in lipsa efectuarii varsamintelor, aceasta diferenta devine o promisiune ce nu va genera beneficii economice. Prin urmare, investitia in entitatea asociata trebuie recunoscuta la valoarea de 787.500 lei.

In ceea ce priveste datoria, la expirarea termenului de 12 luni, in lipsa unor somatii sau a unor demersuri legale pentru a obliga Societatea sa efectueze plata integrala a aportului, ieşirea de resurse pentru stingerea acestei datorii devine improbabila. Prin urmare, obligatia curenta nu indeplineste criteriile de recunoastere in bilant (deoarece nu este probabil să fie necesară o reducere a resurselor entităţii pentru stingerea obligaţiei) si trebuie prezentata ca o datorie contingenta in notele explicative la bilant.

In situatiile financiare IFRS, Societatea a reversat valoarea de 1.837.500 lei din valoarea imobilizarilor financiare si respectiv din valoarea datoriilor curente.

o) Alte reglari

Reevaluarile si indexarile in baza hotararilor de guvern au fost contabilizate in conturi diferite de-a lungul perioadei, in functie de normele contabile in vigoare la momentele respective: fie in contul de alte rezerve (106), fie in contul de rezerve din reevaluare (105), iar o parte dintre acestea au fost fie realizate (117), fie integrate in capitalul social statutar. De asemenea, Societatea a efectuat o serie de corectii privind inregistrarea reevaluarilor in anii ulteriori reevaluarii, afectand soldul contului 105 pe seama rezultatului curent sau a conturilor de imobilizari (de exemplu, la 2015 soldul contului 105 a fost corectat cu suma de 0,6 milioane lei pe seama cheltuielilor si veniturilor curente din reevaluare, intrucat la reevaluarile precedente s-au inregistrat descresteri ale rezervei din reevaluare mai mari decat diferentele calculate la reevaluarea statutara). Astfel, soldul statutar al contului 105 la fiecare an retratat include doar o parte din suma surplusului nerealizat din reevaluare. In cadrul ajustarilor de retratare a valorii mijloacelor fixe la IFRS, reversarea surplusului nerealizat din reevaluari si indexari ale costului istoric s-a facut prin contul 105, iar

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

diferentele intre soldul statutar al contului 105 si suma necesar a fi ajustata conform ajustarilor prezentate mai sus (de la litera b la litera h) fiind reglate pe seama rezultatului reportat.

p) Retratarea intereselor de participare in alte entitati

Interesele de participare in alte entitati sunt menţinute la valoarea nominală în raportările conforme cu standardele româneşti de contabilitate (valoare înregistrată la Registrul Comerţului).

Aplicând reglementările IAS 29 „Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste", s-a procedat la retratarea valorilor titlurile de participare dobandite pana la data de 1 ianuarie 2004, cand economia Romaniei era considerata hiperinflationista, cu indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003. Ajustările efectuate pentru retratarea capitalului social au fost recunoscute pe seama rezultatului reportat (contul 118 „Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima data a IAS 29") in corespondenta cu contul 263 „Interese de participare" si contul 265 „Alte titluri imobilizate".

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

5. IMOBILIZĂRI CORPORALE

a) Echipamentele de zbor

In cadrul Echipamentelor de zbor sunt incluse aeronave, motoare si alte componente rotabile. Inspectiile si reparatiile capitale la motoare se capitalizeaza, reprezentand principalele intrari de mijloace fixe din cadrul echipamentelor de zbor.

Avand in vedere ca avioanele si motoarele sunt prezentate la valoarea reevaluata in situatiile financiare statutare, Societatea utilizează opţiunea valorii juste drept cost prezumat la data tranzitiei la IFRS. Astfel, valoarea justă stabilită cu ocazia reevaluării efectuate de un evaluator independent autorizat ANEVAR la 31 decembrie 2013 este considerată drept cost presupus la data trecerii la IFRS, dupa cum urmeaza:

Echipamente de zbor	Aeronave	Motoare	Total
Cost prezumat la valoarea justa de la 31 decembrie 2013	667.157.901	21.948.240	689.106.141
Intrari 2014	263.128	-	263.128
Amortizare cumulata 2014	(82.337.861)	(3.658.040)	(85.995.901)
Valoare contabila neta la 31 decembrie 2014	**585.083.168**	**18.290.200**	**603.373.368**

Ulterior datei tranzitiei la IFRS, Societatea adopta modelul reevaluarii pentru evaluarea avioanelor si motoarelor conform IAS 16. Flota de aeronave a Companiei este reevaluata la 31 decembrie 2015, la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2017 de evaluatori independenti autorizati ANEVAR, cu respectarea prevederilor Standardelor Internationale de Evaluare. Astfel valoarea justa stabilita la reevaluarea de la 31 decembrie 2015 este inregistrata ca fiind prima reevaluare in situatiile financiare IFRS. Rezultatul reevaluarilor de la 2016 si 2017 este reflectat in contabilitate prin anularea amortizarii cumulate si prin ajustarea valorii nete contabile.

Evaluarea avioanelor s-a facut prin metoda valorii de piata, metoda amortizarii si metoda determinarii gradului de uzura. Cresterea valorilor contabile ale aeronavelor rezultate din reevaluare a fost inregistrata in capitalurile proprii la rezerve din reevaluare cu extinderea duratelor de amortizare in acord cu recomandarile evaluatorului. Descresterea de valoare rezultata din reevaluare a fost inregistrata ca o diminuare a rezervei din reevaluare, iar diferenta ramasa neacoperita a fost inregistrata ca o cheltuiala in contul de profit si pierdere.

Valoarea de piata pentru echipamente de zbor se incadreaza in nivelul II de valoare de piata recurenta si a avut in vedere cea mai buna utilizare a respectivului activ, utilizare ce nu difera de cea actuala. O reconciliere intre valoarea de deschidere si de inchidere a valorii de piata este prezentata mai jos

Pentru componentele rotabile constatarea evaluatorului este ca acestea au aproximativ aceeasi valoare justa cu cea inregistrata in contabilitatea Companiei si recomandarea acestuia a fost ca aceste active sa ramana inregistrate la valorile contabile nete inregistrate in situatiile financiare.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Echipamente de zbor	Aeronave	Motoare	Controale aeronave si reparatii motor	Componente rotabile	Total
Sold la 1 ianuarie 2016					
Cost	645.640.468	18.400.958	219.678.153	124.352.841	1.008.072.421
Amortizare cumulate	-	-	(141.507.166)	(75.591.278)	(217.098.445)
Depreciere de valoare cumulata	-	-	-	(1.122.855)	(1.122.855)
Valoare contabila neta	**645.640.468**	**18.400.958**	**78.170.987**	**47.638.709**	**789.851.121**
Anul încheiat la 31 decembrie 2016					
Valoare contabilă netă initiala	645.640.468	18.400.958	78.170.987	47.638.709	789.851.121
Intrari	-	-	26.787.836	4.784.905	31.572.741
Transferuri din imobilizari in curs (b)	-	-	33.893.830	-	33.893.830
Iesiri	-	-	-	-	-
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	-	-	-
Cheltuiala cu amortizarea din an	(75.440.070)	(4.600.240)	(33.506.474)	(4.826.431)	(118.373.214)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	184.695	184.695
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluarii	75.440.070	4.600.240	-	-	80.040.309
Anularea costului la data reevaluarii	(75.440.070)	(4.600.240)	-	-	(80.040.309)
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	28.761.069	2.568.106	-	-	31.329.175
Diferente negative din reevaluare prin rezerva	(20.370.960)	-	-	-	(20.370.960)
Diferente pozitive din reevaluare prin venit	-	416.064	-	-	416.064
Diferente negative din reevaluare prin cheltuiala	(374.350)	-	-	-	(374.350)
Valoarea contabila neta	**578.216.156**	**16.784.889**	**105.346.179**	**47.781.878**	**748.129.102**
La 31 decembrie 2016					
Cost	578.216.156	16.784.889	280.359.819	129.137.746	1.004.498.612
Amortizare cumulate	-	-	(175.013.640)	(80.417.708)	(255.431.348)
Depreciere de valoare cumulata	-	-	-	(938.160)	(938.160)
Valoare contabila neta	**578.216.156**	**16.784.889**	**105.346.179**	**47.781.878**	**748.129.102**

Initialed for identification
Semnat pentru identificare
11 IUN. 2018

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Echipamente de zbor	Aeronave	Motoare	Controale aeronave si reparatii motor	Componente rotabile	Total
Anul încheiat la 31 decembrie 2017					
Valoare contabilă netă initiala	578.216.156	16.784.889	105.346.179	**47.781.878**	**748.129.102**
Intrari	-	-	23.465.322	6.373.202	35.618.704
Transferuri din imobilizari in curs (b)	-	-	86.867.795	-	86.867.795
Transfer IFRS 5 - cost	(4.301.453)	(1.382.028)	(114.352.788)	(31.895.618)	(151.931.887)
Transfer IFRS 5 - amortizare cumulata	-	-	105.686.105	25.439.077	131.125.182
Iesiri	-	(2.385.586)	-	-	(2.385.586)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	795.195	-	-	795.195
Cheltuiala cu amortizarea din an	(75.065.186)	(6.592.368)	(43.513.675)	(5.039.440)	(130.210.668)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	176.772	176.772
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluarii	75.065.186	5.797.172	-	-	80.862.358
Anularea costului la data reevaluarii	(75.065.186)	(5.797.172)	-	-	(80.862.358)
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	3.657.291	3.127.845	-	-	6.785.136
Diferente negative din reevaluare prin rezerva	(49.049.225)	-	-	-	(49.049.225)
Diferente pozitive din reevaluare prin venit	-	-	-	-	-
Diferente negative din reevaluare prin cheltuiala	(4.212.776)	(513.647)	(18.644.001)	-	(23.370.425)
Valoarea contabila neta	**449.244.807**	**15.614.480**	**144.854.937**	**42.835.871**	**652.550.095**
La 31 decembrie 2017					
Cost	449.244.807	15.614.480	257.696.148	103.615.330	826.170.766
Amortizare cumulate	-	-	(112.841.211)	(60.018.071)	(172.859.281)
Depreciere de valoare cumulata	-	-	-	(761.388)	(761.388)
Valoarea contabila neta	**449.244.807**	**15.614.480**	**144.854.937**	**42.835.871**	**652.550.095**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Principalele reparatii si inspectii majore realizate in cursul exercitiului financiar in cadrul echipamentelor de zbor sunt reprezentate de urmatoarele controale:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Inspectii si reparatii capitale la motoarele avioanelor Boeing 737	2.513.216	3.743.282
Reparatii componente la motoarele avioanelor BO 737	72.264.646	37.068.870
Reparatii componente la motoarele avioanelor ATR	3.190.105	2.966.203
Reparatie capitala motor avion ATR	14.224.665	12.562.681
Reparatii capitale la motoare avioane AIRBUS 318	17.724.751	2.437.951
Reparatii componente la motoarele avioanelor AIRBUS 318	415.734	283.810
Reparatii componente la motoarele avioanelor AIRBUS 310	-	1.618.869
Total controale din an	**110.333.117**	**60.681.666**

b) Alte imobilizari corporale

Terenurile si cladirile au fost prezentate la valoarea reevaluata in situatiile financiare statutare.

La data tranzitiei la IFRS (1 ianuarie 2015), Societatea opteaza pentru aplicarea derogarii IFRS 1 in vederea recunoasterii valorii juste stabilite la o reevaluare anterioara datei tranzitiei drept cost presupus. Astfel pentru terenuri si cladiri, Societatea foloseste valoarea justa stabilita de un evaluator independent la 31 decembrie 2012 ca fiind costul presupus, de la care va incepe sa calculeze amortizarea si pierderile de valoare.

	Terenuri	Cladiri	Total
Cost prezumat la valoarea justa stabilita la 31 decembrie 2012	**6.916.473**	**28.255.796**	**35.172.269**
Intrari/Iesiri din anii 2013-2014	-	202.658	202.658
Amortizare cumulata 2013-14	-	(4.861.430)	(4.861.430)
Valoare contabila neta la 31 decembrie 2014	**6.916.473**	**23.597.024**	**30.513.497**

Incepand cu anul 2015, Societatea aplica modelul reevaluarii pentru terenuri si cladiri, inregistrand valoarea justa stabilita de evalator la 31 decembrie 2015 ca fiind prima reevaluare conform IAS 16. Valoarea de piata a terenurilor si cladirilor se incadreaza in nivelul II de valoare de piata recurenta si a avut in vederea cea mai buna utilizare. O reconciliere intre valoarea de deschidere si de inchidere a valorii de piata este prezentata mai jos.

Celelalte imobilizari corporale (echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare; mobilier, aparatura birotica si echipament protectie) sunt prezentate la cost, ajustat cu hiperinflatia conform IAS 29 (Nota 4 - f, g), mai putin amortizarea si pierderea de valoare.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Alte imobilizari corporale	Terenuri	Cladiri si constructii	Mijloace de transport	Echipamente tehnologice, aparate si instalatii de masura si reglare	Mobilier, aparatura birotica, echipament de protectie	Imobilizari in curs	Total
Sold la 1 ianuarie 2016							
Cost	**7.555.752**	**28.837.442**	**7.567.979**	**53.485.876**	**3.758.581**	**1.465.317**	**102.670.947**
Amortizare cumulata	-	(445.996)	(7.096.026)	(48.362.947)	(2.937.679)	-	(58.842.648)
Depreciere de valoare cumulata	-	-		(233.205)	(6.179)	-	(239.384)
Valoare neta contabila	**7.555.752**	**28.391.446**	**471.953**	**4.889.724**	**814.723**	**1.465.317**	**43.588.915**
Anul încheiat la 31 decembrie 2016							
Valoare contabilă netă initiala	**7.555.752**	**28.391.446**	**471.953**	**4.889.724**	**814.723**	**1.465.317**	**43.588.915**
Intrari	-	84.190	146.219	1.725.740	77.788	34.369.926	36.403.863
Transferuri din imobilizari in curs (a)	-	-	-	190.346	30.450	(34.114.626)	(33.893.830)
Iesiri	-	-	-	(3.013.856)	(72.765)	-	(3.086.621)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	-	3.004.215	57.546	-	3.061.761
Cheltuiala cu amortizarea din an	-	(2.137.875)	(224.146)	(1.796.746)	(196.536)	-	(4.355.303)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	209.026	296	-	209.322
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluarii	-	-	-	-	-	-	-
Anularea costului la data reevaluarii	-	-	-	-	-	-	-
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	-	-	-	-	-	-	-
Diferente negative din reevaluare prin rezerva	-	-	-	-	-	-	-
Diferente pozitive din reevaluare prin venit	-	-	-	-	-	-	-
Diferenta negative din reevaluare prin cheltuiala	-	-	-	-	-	-	-
Valoarea contabila neta	-	**26.337.761**	**394.025**	**5.208.449**	**711.502**	**1.720.617**	**41.928.106**
La 31 decembrie 2016							
Cost	7.555.752	28.921.632	7.714.198	52.388.106	3.794.054	1.720.617	102.094.359
Amortizare cumulata	-	(2.583.871)	(7.320.173)	(47.155.478)	(3.076.669)	-	(60.136.191)
Depreciere de valoare cumulate	-	-	-	(24.179)	(5.883)	-	(30.062)
Valoare neta contabila	**7.555.752**	**26.337.761**	**394.025**	**5.208.449**	**711.502**	**1.720.617**	**41.928.106**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Initialed for identification
JUN 2019
Semnat pentru identificare
BDO AUDIT

Alte imobilizari corporale	Terenuri	Cladiri si constructii	Mijloace de transport	Echipamente tehnologice, aparate si instalatii de masura si reglare	Mobilier, aparatura birotica, echipament de protectie	Imobilizari in curs	Total
Anul încheiat la 31 decembrie 2017							
Valoare contabilă netă initiala	**7.555.752**	**26.337.761**	**394.025**	**5.208.449**	**711.502**	**1.720.617**	**41.928.106**
Intrari	-	-	-	733.805	11.673	119.729.187	120.474.665
Transferuri din imobilizari in curs (a)	-	-	-	95.553	-	(86.963.348)	(86.867.795)
Iesiri	-	-	(49.973)	(3.437.449)	(112.997)	-	(3.600.419)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	39.534	3.424.819	107.243	-	3.571.596
Cheltuiala cu amortizarea din an	-	(2.108.764)	(155.634)	(1.844.784)	(169.175)	-	(4.278.357)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	24.179	5.883	-	30.062
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluarii	-	-	-	-	-	-	-
Anularea costului la data reevaluarii	-	-	-	-	-	-	-
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	-	-	-	-	-	-	-
Diferente negative din reevaluare prin rezerva	-	-	-	-	-	-	-
Diferente pozitive din reevaluare prin venit	-	-	-	-	-	-	-
Diferente negative din reevaluare prin cheltuiala	-	-	-	-	-	-	-
Valoarea contabila neta finala	**7.555.752**	**24.228.997**	**227.953**	**4.204.572**	**554.129**	**34.486.456**	**71.257.859**
La 31 decembrie 2017							
Cost	7.555.752	28.921.632	7.664.224	49.780.015	3.692.730	34.486.456	132.100.809
Amortizare cumulata		(4.692.635)	(7.436.272)	(45.575.443)	(3.138.601)	-	(60.842.951)
Depreciere de valoare cumulate							
Valoare neta contabila	**7.555.752**	**24.228.997**	**227.953**	**4.204.572**	**554.129**	**34.486.456**	**71.257.859**

Initialised for identification
07 JUN. 2019
Semnat pentru identificare
BDO AUDIT

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Modificarile rezervei din reevaluare pe parcursul exercitiului financiar sunt prezentate astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Rezerva din reevaluare la inceputul exercitiului financiar	**165.601.975**	**154.643.760**
Crestere din reevaluare inregistrata in cursul exercitiului	6.785.136	31.329.175
Descrestere din reevaluare inregistrata in cursul exercitiului	(49.049.225)	(20.370.960)
Sume transferate din rezerva din reevaluare in cursul exercitiului financiar	-	-
Rezerva din reevaluare la sfarsitul exercitiului financiar	**123.337.886**	**165.601.975**

In anul 2017 societatea are doua avioane detinute in vederea vanzarii (Vezi nota 11).

Imobilizari corporale gajate si restrictionate

La 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2017 Societatea nu are gajate active proprii.

Imobilizari corporale utilizate in cadrul unor contracte de leasing in care Societatea este locatar

La 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 Societatea nu detine imobilizari corporale in cadrul contractelor de leasing financiar.

La 31 decembrie 2017 Societatea opereaza doua aeronave in baza unor contracte de leasing operational (Nota 37).

6. INVESTITII IMOBILIARE

La data adoptării IFRS, Societatea detine investitii imobiliare constand in cladiri inchiriate tertilor. Anterior datei tranzitiei, la 31 decembrie 2012 cladirile au fost reevaluate la valoarea justa de catre un evaluator independent. Aplicand derogarea IFRS 1, Societatea opteaza sa utilizeze valoarea justa stabilita la 31 decembrie 2012 ca fiind cost presupus la data tranzitiei. Ulterior acestei date, investitiile imobiliare sunt prezentate la valoarea justa, in conformitate cu tratamentul contabil stabilit de IAS 40.

Cladirile sunt reevaluate la 31 decembrie 2015 de un evaluator independent autorizat ANEVAR. Pentru anii financiari 2013, 2014, 2016 si 2017, deprecierea de valoare a fost estimata de Societate, evolutia valorilor juste fiind considerata nesemnificativa. Conform IAS 40, orice modificare de valoare se prezinta in contul de profit si pierdere. Modificarile aferente investitiilor imobiliare incepand cu 1 ianuarie 2015 si pana la 31 decembrie 2017 sunt următoarele:

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Investiții imobiliare
Cost presupus la valoare justa stabilita la 31 decembrie 2012	**894.729**
Pierdere neta din evaluarea la valoarea justa a investitiilor imobiliare in perioada 2013-2014	(90.334)
Valoarea contabilă netă la 1 ianuarie 2015	**804.395**

	Anul incheiat la:	
	31 decembrie 2017	**31 decembrie 2016**
Valoare contabilă netă inițială	750.437	799.160
Pierdere neta din evaluarea la valoarea justa	(48.723)	(48.723)
Valoarea contabilă netă	**701.714**	**750.437**

7. IMOBILIZARI NECORPORALE

	Licente si software	TOTAL imobilizari necorporale
Sold la 1 ianuarie 2016		
Cost	23.099.696	23.099.696
Amortizare cumulate	(22.778.027)	(22.778.027)
Depreciere de valoare cumulate	-	-
Valoare contabila neta	**321.669**	**321.669**
Anul încheiat la 31 decembrie 2016		
Valoare contabilă netă initiala	321.669	321.669
Intrari	17.482	17.482
Transferuri	-	-
Iesiri	(623.213)	(623.213)
Amortizarea cumulata a iesirilor	623.213	623.213
Cheltuiala cu amortizarea din an	(121.043)	(121.043)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-
Valoarea contabila neta	**218.108**	**218.108**
La 31 decembrie 2016		
Cost	22.493.965	22.493.965
Amortizare cumulate	(22.275.857)	(22.275.857)
Depreciere de valoare cumulata	-	-
Valoare contabila neta	**218.108**	**218.108**
Anul încheiat la 31 decembrie 2017		
Valoare contabilă netă initiala	**218.108**	**218.108**
Intrari	80.005	80.005
Transferuri	-	-

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Licente si software	TOTAL imobilizari necorporale
Iesiri	(9.019)	(9.019)
Amortizarea cumulata a iesirilor	9.019	9.019
Cheltuiala cu amortizarea din an	(76.363)	(76.363)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-
Valoarea contabila neta	221.749	221.749
La 31 decembrie 2017		
Cost	22.564.950	22.564.950
Amortizare cumulate	(22.343.201)	(22.343.201)
Depreciere de valoare cumulata	-	-
Valoare contabila neta	221.749	221.749

8. INTERESE DE PARTICIPARE IN ALTE ENTITATI

La 31 decembrie 2017 și la 31 decembrie 2016, Societatea detine titluri sub forma de interese de participare in urmatoarele entitati nelistate:

Denumirea entitatii	Tara de inregistrare	Anul inregistrarii	Obiectul de activitate	Procent detinut (%)
Romanian Fuelling Services SRL	Romania	1997	Servicii legate de alimentarea cu carburanti	50%
Globe Ground SRL	Romania	1992	Servicii aeroportuare	37%
DNATA SA	Romania	1992	Servicii de catering	30,84%
CREAC	Romania	2011	Consultanta si training in aviatie	25%
World Trade Hotel SA	Romania	2008	Servicii hoteliere	2,6%
World Trade Center Bucuresti SA	Romania	1991	Servicii hoteliere	2,6%
Asociatia pentru promovare turism	Romania	2014	Dezvoltare si promovare turism	11%

Procentul drepturilor de vot este egal cu procentul actiunilor detinute (1 actiune = 1 vot).

Societatea prezinta interesele de participare la cost, ajustat cu indicii de hiperinflatie pana la 31 decembrie 2003 pentru imobilizarile dobandite pana la 1 ianuarie 2004.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

La data tranzitiei la IFRS 1 ianuarie 2015, valoarea intereselor de participare dupa retratarile IFRS se prezinta dupa cum urmeaza:

Denumirea entitatii	Anul inregistrarii	Procent detinut	Valoarea nominala conform OMF 1802	Inflatare conform IAS 29 (Nota 4 p)	Retratare IFRS (Nota 4 n)	Cost retratat conform IFRS
Romanian Fuelling Services SRL	1997	50%	422.556	1.403.505	-	1.826.061
Globe Ground SRL	1992	37%	18.309	5.069.662	-	5.087.971
DNATA SA	1992	30,84%	103.300	7.966.413	-	8.069.713
CREAC	2011	25%	2.625.000		(1.837.500)	787.500
World Trade Hotel SA	2008	2,6%	2.337		-	2.337
World Trade Center Bucuresti SA	1991	2,6%	2.044.630	2.950.060	-	4.994.690
Asociatia pentru promovare turism	2014	11%	4.392		-	4.392
Ajustari pentru pierdere valoare – World Trade center Bucuresti SA			(2.044.630)	(2.950.060)	-	(4.994.690)
TOTAL			**3.175.894**	**14.439.580**	**(1.837.500)**	**15.777.974**

La 1 ianuarie 2015, Societatea avea inregistrat un provizion pentru pierderea de valoare a intereselor in World Trade Center Bucuresti, ca urmare a intrarii acesteia in insolventa in cursul anului 2011.

In cursul anului 2015, prin hotararea AGEA nr.9/29.12.2015 s-a hotarat dizolvarea societatii CREAC in principal datorita lipsei de atractivitate a actionarilor de a investi suplimentar in aceasta societate. Ca urmare a Hotararii AGEA de dizolvare a acestei societati si a faptului ca nu se cunosc sansele de recuperare a capitalului varsat de Compania TAROM in suma de 787.500 lei (partial 30% la capitalul subscris), la 31 decembrie 2015 Societatea a constituit un provizion in suma de 787.500 lei pentru acoperirea acestui risc. Societatea nu si-a asumat nicio obligatie si nu a facut nicio plata in numele societatilor in care detine titluri sub forma intereselor de participare.

Situatia intereselor de participare la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 se prezinta dupa cum urmeaza:

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Denumirea entitatii	Anul inregistrarii	Procent detinut	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Cost initial				
Romanian Fuelling Services SRL	1997	50%	1.826.061	1.826.061
Globe Ground SRL	1992	37%	5.087.971	5.087.971
DNATA SA	1992	30,84%	8.069.713	8.069.713
CREAC	2011	25%	787.500	787.500
World Trade Hotel SA	2008	2,6%	2.337	2.337
World Trade Center Bucuresti SA	1991	2,6%	4.994.690	4.994.690
Asociatia pentru promovare turism	2014	11%	4.392	4.392
Ajustari pentru pierdere valoare				
World Trade Center Bucuresti SA			(4.994.690)	(4.994.690)
CREAC			(787.500)	(787.500)
Valoarea contabila neta			**14.990.474**	**14.990.474**

Societatea a primit dividende de la entitatile asociate Dnata si Globe Ground (Nota 32, Nota 35).

Sumarul informatiilor financiare (valoarea totala a activelor si datoriilor etc.) privind entitatile asociate si entitatile detinute in participatiune este prezentat in tabelul de mai jos.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Romanian Fuelling Services SRL		Globe Ground SRL		DNATA SA	
	50%	50%	37%	37%	30.84%	30.84%
	31 decembrie 2017	**31 decembrie 2016**	**31 decembrie 2017**	**31 decembrie 2016**	**31 decembrie 2017**	**31 decembrie 2016**
Active	10.407.431	10.526.488	60.805.930	61.999.612	50.394.131	51.772.144
Datorii	(913.294)	(1.790.751)	(5.854.846)	(7.059.260)	(19.984.959)	(22.882.465)
Activul net	9.494.137	8.735.737	54.951.084	54.940.352	30.409.172	28.889.679
Profit/ (pierdere)	758.400	197.427	10.124.346	10.944.739	24.363.802	18.586.872
Cota-parte TAROM in activul net al entitatii	4.747.069	4.367.869	20.331.901	20.327.930	9.378.189	8.909.577
Cota-parte TAROM la profitul entitatii	379.200	98.714	3.746.008	4.049.553	7.513.797	5.732.191
Dividende primite (Note 32, 35)			(4.419.553)	(4.259.615)	(5.731.448)	(5.085.386)
Reconciliere interese de participare la metoda punerii in echivalenta						
Sold initial	4.367.869	4.269.156	20.030.477	20.240.539	6.818.230	6.171.425
Profit	379.200	98.714	3.746.008	4.049.553	7.513.797	5.732.191
Dividende	-	-	(4.419.553)	(4.259.615)	(5.731.448)	(5.085.386)
Sold final	**4.747.069**	**4.367.869**	**19.356.932**	**20.030.477**	**8.600.579**	**6.818.230**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

9. INVESTITII FINANCIARE

9.1 Investitii financiare pe termen lung

La 31 Decembrie 2017 si la 31 Decembrie 2016 investitiile financiare pe termen lung ale Companiei se refera la:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Titluri de stat (a)	21.108.441	20.571.183
Certificate SITA (b)	1.326.718	1.459.603
Creante si investitii pe termen lung (c)	21.071.332	9.762.906
Alte garantii	23.042	21.516
Total investitii pe termen lung	**43,529,533**	**31.815.209**

a) Titlurile de stat detinute de Societate si care sunt scadente intr-o perioada mai mare de un an sunt alcatuite atat la 31 decembrie 2017, cat si la 31 decembrie 2016 din:

Valoare titluri	Moneda	Scadenta	Dobanda
4.530.000	EUR	21/01/2019	0.92%

Toate titlurile de stat sunt emise de Statul Roman si achizitionate prin Citi Bank Europe Plc care este si depozitarul acestora. Societatea intentioneaza sa pastreze titlurile pana la scadenta.

b) Garantiile SITA sunt certificatele de investiţii deţinute de Tarom la SITA, reprezentand contribuţia anuala a Companiei la planul de investiţii S.I.T.A. rezultată din obligaţiile financiare generate de calitatea de Companie Membră S.I.T.A. (Societe Internaţionale de Telecommunications Aeronautiques). Rambursarea fiecărui certificat se efectuează pe o perioadă de 10 ani, în rate anuale egale, începând cu cea de-a douăsprezecea luna după plata certificatului de investiţii către SITA. Valoarea certificatelor este purtătoare de dobândă.

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Valoarea garantiilor SITA in USD	375.075	339.182

c) Alte creante si investitii pe termen lung includ garanţiile si/sau depozitele în favoarea partenerilor interni şi externi, dintre care enumeram în principal:

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
- Depozit constituit în favoarea Flughafen Munchen pentru garantarea plătilor pentru serviciile de operare TAROM la Munchen;	150.000 EUR	150.000 EUR
- Depozit constituit in favoarea WORLDPAY (UK) LIMITED (NATW) – Marea Britanie pentru acoperirea serviciilor in legatura cu tranzactii carti de credit	1.992.987,73 EUR	1.992.987,73 EUR
- Depozit constituit in favoarea Budapest Airport pentru garantare plati servicii operare TAROM la Budapesta	-	20.000 EUR
- Depozit constituit in favoarea Jordan Petroleum pentru garantare plati aprovizionare combustibil aviatie	-	10.000 USD

9.2 Investitii financiare curente

Investitiile financiare curente ale Societatii se refera la:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Depozite bancare pe termen scurt, cu maturitatea intre 3 luni si 1 an (a)	39.444.579	313.745.775
Dobanzi de incasat	227.804	1.136.071
Alte investitii pe termen scurt	20.847	9.447
Total investitii financiare curente	**39.693.230**	**314.891.293**

a) Depozitele la termen cu scadenta pana intr-un an includ:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
LEUMI_ Tel Aviv	550.565	-
BCR	-	134.075.062
Banca Transilvania	-	95.363.100
Garanti Bank	37.860.659	45.394.204
ING Bank	-	38.729.700
Alte banci	1.033.365	183.708
Total depozite cu scadenta intre 3 luni si 1 an	**39.444.579**	**313.745.775**

Valoarea medie a dobanzii pentru depozite este de 0.9% la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

10. STOCURI

La 31 decembrie 2017 si 31 decembrie 2016 stocurile se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Piese de schimb	40.933.707	37.302.008
Alte materiale	2.038.731	2.095.729
Obiecte de inventor	206.553	210.041
Materiale detinute la terti	180.640	209.752
Combustibil	172.443	32.177
Consumabile	98.836	152.949
Marfuri	2.554	2.511
Avansuri pentru furnizori de stocuri	988.897	373.587
Ajustari pentru deprecierea stocurilor	(13.063.470)	(12.798.832)
Total valoare neta stocuri	**31.558.891**	**27.579.922**

Societatea calculeaza ajustari pentru deprecierea valorii stocurilor care nu au avut miscare in ultimii 4 ani, precum si pentru stocurile degradate fizic si moral. Ajustarile pentru deprecierea valorii stocurilor cuprind:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Ajustari pentru deprecierea piese de schimb	12.979.859	12.715.222
Ajustari pentru deprecierea materialelor	83,611	83.610
Total provizion stocuri	**13,063,470**	**12.798.832**

Miscarea provizionului de stocuri in perioada se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Sold initial	12.798.832	12.417.245
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	264.638	381.587
Sold final	**13.063.470**	**12.798.832**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

11. ACTIVE DETINUTE IN VEDEREA VANZARII

Consiliul de Administratie a aprobat scoaterea din functiune a doua aeronave A310-325 in data de 12.09.2016, respectiv 31.10.2016, in conformitate cu Hotararea CA nr.1/08.01.2016. In urma Hotararii AGA nr1/11.01.2016 si a Notelor care au stat la baza fundamentarii si aprobarii bugetului de venituri si cheltuieli al societatii pentru anul 2016 Societatea a solicitat aprobarea Adunarii Generale a Actionarilor pentru a valorifica cele doua aeronave.

Adunarea Generala Ordinara a Actionarilor a amanat luarea unei decizii privid vanzarea aeronavelor A310 scoase din functiune pana in anul 2017, in vederea obtinerii, de catre conducerea executiva Tarom, a unui punct de vedere din partea directorilor de specialitate din cadrul Ministerului Transporturilor, privind valoriicarea activelor companiei.

Adunarea Generala Ordinara a Actionarilor prin Hotararea AGA nr.15/28.11.2017 a aprobat prin Legea 111/2016 valorificarea celor doua aeronave Airbus 310, in cele mai bune conditii de eficienta economica pentru companie. Aeronavele au fost vandute in anul 2018 pentru valoarea de 21.546.666 RON.

In exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2017, Societatea reclasifica cele doua aeronave din mijloace fixe la active detinute in vederea vanzarii, intrucat conditiile IFRS 5 sunt indeplinite. Conform IFRS 5 Societatea a inregistrat activele detinute in vederea vanzarii la minimum dintre valoarea contabila neta si valoarea justa, mai puțin costurile aferente vânzării. Avand in vedere ca pretul ofertat de cumparator de 21 milioane lei (asimilat valaorii juste) este mai mare decat valoare contabila neta, activele in vederea vanzarii au fost reclasificate la valoarea lor contabila.

	2017	2016
Aeronave	4.301.453	-
Motoare	1.382.028	-
Controale aeronave si reparatii motoare	8.666.683	-
Componente rotabile	6.456.541	-
Total active detinute in vederea vanzarii	**20.806.705**	-

12. CREANTE COMERCIALE SI ALTE CREANTE

Creantele societatii se prezinta la fiecare data a bilantului, astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Creante comerciale	48.730.579	38.234.984
Facturi de emis clientilor	7.157.358	4.724.501
Vanzari prin carti de credit de incasat	14.129.216	10.721.615
Ajustari pentru deprecierea creantelor	(12.909.138)	(9.917.530)
Creante comerciale – net	**57.108.015**	**43.763.570**
Alte creante	18.031.242	14.240.807
Garantii in favoarea partenerilor	3.084.835	5.773.079

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Avansuri catre furnizori	8.236.362	1.750.212
Alte creante cu statul	1.081.785	722.676
TVA de recuperat	903.683	2.262.722
Alte creante cu angajatii	39.134	33.652
Ajustari pentru deprecierea altor creante	(4.237.654)	(5.972.730)
Alte creante – net	**27.139.387**	**18.810.418**
Total creante	**84.247.402**	**62.573.988**

Creantele comerciale includ, in principal, sume de incasat de la agentii de vanzare interni si externi aferente biletelor vandute.

„Alte creante" includ": debitori diversi (persoane fizice si juridice) de la care compania asteapta sa aiba unele operatiuni de incasari; creante asupra fostilor salariati cu sentinte penale, procese deschise pentru recuperari de concedii, drepturi salariale pe care compania se asteapta sa le recupereze in functie de hotarari judecatoresti.

Creanțele în legătură cu statul includ valoarea indemnizatiilor pentru asigurarile sociale de sanatate si concedii medicale care urmeaza a fi recuperate sau compensate cu alte datorii catre bugetul statutului.

Taxa pe valoare adăugată de recuperat se va compensa cu datoriile către bugetul de stat.

Garantiile/ depozitele constituite in favoarea partenerilor externi si interni, cu scadenta pana intr-un an, includ in principal:

Garantii/depozite < 1 an	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
- Garantii si depozite gajate constituite la Banco Popular Espanol in favoarea AENA (Aeropuertos Espanoles & Navegacion Aerea – Aeroporturile spaniole si traficul aerian)	500.000 EUR	500.000 EUR
- Depozit deschis in favoarea Athens International Airport (Grecia) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	180.000 EUR	180.000 EUR
- Depozit deschis in favoarea Brussels International Airport Company (Belgia) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	105.379 EUR	105.379 EUR
- Garantie SITA – Belgia – depozit deschis pentru acoperirea costurilor anuale, precum si contravaloarea ceritificatelor de depozit achizitionate de la SITA Group Foundation	458.154.34	538.711,54 USD
- Depozit deschis in favoarea Flughafen Munchen (Germania) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	162.669.69 EUR	162.669,69 EUR
- Depozit deschis in favoarea Helenic Civil Aviation Authority Grecia pentru servicii aeroportuare – taxe pasageri	-	178.170 EUR
- Depozit deschis in favoarea US CUSTOMS AND BORDER PROTECTION pentru garantarea accesului aeronavelor TAROM pe aeroporturile din SUA	100.000 USD	100.000 USD

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Garantii/depozite < 1 an	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
- Depozit deschis in favoarea PRAGUE AIRPORT pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	133.450 EUR	133.450 EUR
- Depozit deschis in favoarea FRAPORT Germania pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	124.999,15 EUR	124.999,15 EUR
- Depozit deschis in favoarea DNATA Emiratele Arabe Unite pentru acoperirea serviciilor handling – recuperat la inceputul anului 2017	69.000 USD	69.000 USD
- Depozit constituit in favoarea Lufthansa Technik (Germania) pentru acoperirea serviciilor tehnice	400.000 EUR	400.000 EUR
- Budapest Airport – Ungaria – depozit deschis pentru acoperire serviciilor aeroportuale	159.000 EUR	-
- Viena International Airport - depozit deschis pentru acoperire serviciilor aeroportuale	225.000 EUR	-
- BBAM Aircraft Management LP – depozit deschis pentru leasing 2 aeronave BOEING 737-800;	2.250.000 EUR	-
- Depozit deschis in favoarea Swissport Belgium (Belgia) pentru acoperirea serviciilor de handling	190.000 EUR	-

Societatea calculeaza ajustari pentru deprecierea valorii creantelor incerte, precum si in cazul clientilor aflati in litigiu. Provizionul de clienti se constituie atunci cand recuperabilitatea creantelor devine improbabila si se deschide actiunea in instanta. Perioada de timp pentru inceperea demersurilor juridice dureaza in jur de un an de zile.

Pierderi din creanțe și debitori diverși se recunosc pentru clienti pentru care instantele judecatoresti au emis decizii in favoarea acestora si clienti pentru care s-a incheiat procedura falimentului.

Mișcările înregistrate în cursul anilor 2017 si 2016 în provizionul aferent creanțelor depreciate sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	2017	2016
Sold initial la 1 ianuarie	**15.890.260**	**14.186.698**
Miscari in contul de profit si pierdere (Nota 31):		
Provizion pentru creanțe incerte înregistrat în cursul anului	3.545.380	2.550.293
Reversare provizion ramas fara utilizare	(1.090.556)	(628.140)
Diferenta neta de curs valutar	(45.518)	5.354
Pierderi din creanțe și debitori diverși	(1.156.999)	(223.945)
Sold final la 31 decembrie	**17.146.792**	**15.890.260**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

13. CHELTUIELI INREGISTRATE IN AVANS

La data bilantului cheltuielile inregistrate in avans se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Cheltuieli inregistrate in avans privind asigurarea aeronavelor	880.820	961.466
Cheltuieli inregistrate in avans privind comisioanele la vanzare	587.993	583.192
Alte cheltuieli inregistrate in avans	3.615.112	3.220.364
Total cheltuieli in avans	**5.083.925**	**4.765.022**

14. DISPONIBILITATI, CONTURI ASIMILATE SI NUMERAR RESTRICTIONAT

La data bilantului disponibilitatile si conturile asimilate ale Companiei se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Conturi curente in lei	10.107.780	5.300.211
Conturi curente in valuta	76.893.336	28.956.957
Depozite in lei - termen sub 3 luni	93.213.840	52.541.129
Valori de incasat		-
Sume in curs de decontare	32.522	192.822
Disponibilitati in casa lei	37.388	22.888
Disponibilitati in casa valuta	197.820	186.247
Alte echivalente în numerar	4.641.362	3.469.848
Total disponibilitati	**185.124.048**	**90.670.102**
Numerar restrictionat	8.941.957	7.117.105
Total disponibilitati. conturi asimilate si numerar restrictionat	**194.066.005**	**97.787.206**

Numerarul restrictionat la 31 decembrie 2017 si 31 decembrie 2016 se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Depozite aeroporturi	8.192.425	6.328.558
Alte depozite gajate	749.532	788.547
Total numerar restrictionat	**8.941.957**	**7.117.105**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

15. CAPITALUL SOCIAL SI REZERVE PRIVIND CONTRIBUTIILE LA CAPITAL

La momentul tranziţiei la IFRS, Societatea calculează şi recunoaşte efectul economiei hiperinflaţioniste prin aplicarea IAS 29 (Nota 4 a).

Capitalul social al Societatii se compune din:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Capital social statutar	2.229.711.544	2.222.727.338
Ajustari ale capitalului social (IAS 29)	1.334.952.667	1.334.952.667
Capital social ajustat cu inflatarea	**3.564.664.211**	**3.557.680.005**
Rezerve privind contributii in avans la capital	4.843.233	6.984.206
Valoarea capitalului social si a contributiilor la capital IFRS	**3.569.507.444**	**3.564.664.211**

Numarul de actiuni ordinare, cu o valoare nominala de 2,5 lei/actiune, reprezentand capitalul social statutar se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Capital social varsat	2.229.711.544	2.222.727.338
Nr actiuni	891.884.618	889.090.935
Valoarea nominala a actiunii (lei/actiune)	2.5	2.5

Toate actiunile sunt comune, detinatorii acestora avand dreptul de a primi dividende si dreptul la un vot pe actiune in intalnirile actionarilor.

Structura actionariatului se prezinta dupa cum urmeaza:

	31 Decembrie 2017		31 Decembrie 2016	
Actionar	**Procent detinut (%)**	**Nr. de actiuni**	**Procent detinut (%)**	**Nr. de actiuni**
Ministerul Transporturilor	97,22	867.054.700	97,21	864.261.018
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	1,46	13.025.880	1,47	13.025.880
ROMATSA	1,24	11.051.242	1,24	11.051.242
Fondul de Investitii Muntenia	0,08	752.795	0,08	752.795
Total	**100**	**891.884.617**	**100**	**889.090.935**

Societatea nu a acordat dividende actionarilor in exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Rezerve privind contributiile la capital

La 31 decembrie 2017 rezervele privind contributiile la capital constau in:

- suma de 4.843.233 lei reprezentand dobanzile platite in 2017 de catre Ministerul Finantelor Publice aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturillor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave. In conformitate cu legea nr. 136/1998 actualizata prin legea nr. 316/2002 si Hotararea de Guvern nr. 7/2000, aceste sume vor majora in 2018 capitalul social al Companiei. Compania va emite un numar fix de actiuni la valoare nominala.

La 31 decembrie 2016 rezervele privind contributiile la capital constau in:

- suma de 6.984.206 lei reprezentand dobanzile platite in 2016 de catre Ministerul Finantelor Publice aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturillor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave. In conformitate cu legea nr. 136/1998 actualizata prin legea nr. 316/2002 si Hotararea de Guvern nr. 7/2000, aceste sume au majorat in 2017 capitalul social al Companiei, compania emitand un numar fix de 2.793.682 actiuni la valoare nominala de 2.5 lei/actiune..

	Subscribed capital paid	Rezervă de inflatare	Contributii in avans la capital social	Total capital social
Sold la 1 ianuarie 2016	**2.191.664.208**	**1.334.952.667**	**31.063.130**	**3.557.680.005**
Sume achitate de MT si MFP reprezentand dobanzi aferente creditelor contractate pentru finantarea proiectului de achizitie aeronave AIRBUS 318 de TAROM	-	-	6.984.206	6.984.206
Majorare capital social din rezerve privind contributii la capital	31.063.130	-	31.063.130	-
Sold la 31 Decembrie 2016	**2.222.727.339**	**1.334.952.667**	**6.984.206**	**3.564.664.211**
Sold la 1 ianuarie 2017	**2.222.727.339**	**1.334.952.667**	**6.984.206**	**3.564.664.211**
Sume achitate de MT si MFP reprezentand dobanzi aferente creditelor contractate pentru finantarea proiectului de achizitie aeronave AIRBUS 318 de TAROM	-	-	4.843.234	4.843.234
Majorare capital social din rezerve privind contributii la capital	6.984.206	-	(6.984.206)	-
Sold la 31 decembrie 2017	**2.229.711.545**	**1.334.952.667**	**4.843.233**	**3.569.507.445**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

16. DATORII COMERCIALE

Datoriile comerciale ale Societatii sunt pe termen scurt (fiind exigibile pana intr-un an de zile) si se prezinta astfel:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Furnizori de servicii	77.043.192	71.036.782
Furnizori facturi de primit	36.251.014	36.550.303
Furnizori de imobilizari	163.324	187.378
Avansuri incasate de la client	110.768.121	85.776.060
Total	**224.225.651**	**193.550.523**

Costul amortizat al datoriilor comerciale aproximeaza valoarea justa a acestora, avand in vedere scadenta pe termen scurt a acestora.

Avansurile incasate de la clienti cuprind valoarea biletelor vandute, pentru care nu au fost realizate prestatiile pana la data bilantului.

Furnizori facturi de primit includ in principal sume previzionate pentru serviciile primite, insa nefacturate pana la data bilantului, cum ar fi:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Sume previzionate privind onorarii contract servicii audit	155.926	134.870
Sume previzionate privind servicii intocmire dosar preturi de transfer	16.309	36.329
Sume previzionate privind servicii de evaluare a beneficiilor angajatilor pe baza calculului actuarial pentru anul financiar 2018	13.979	15.213

17. ALTE DATORII

Alte datorii includ urmatoarele:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Salarii, beneficii si asigurari sociale (a)	21.233.585	22.373.226
TVA de plata	-	-
Creditori diversi	4.552.544	4.034.004
Alte datorii	227.737	104.437
Sume datorate reprezentand salarii compensatorii pentru angajati pensionati anterior datei bilantului (b)	6.754.734	8.861.119

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

		31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
- din care cu termen de exigibilitate:			
	sub 1 an	*4.998.150*	*6.792.342*
	intre 1 si 2 ani	*1.709.130*	*1.981.239*
	intre 2 si 5 ani	*47.454*	*87.538*
Garantii retinute angajatilor care lucreaza in agentiile din strainatate:		1.929.563	1.841.911
- din care cu termen de exigibilitate:			
	peste 5 ani	*1.929.563*	*1.841.911*
Total alte datorii		**34.698.163**	**37.214.697**
Din care:			
- Total alte datorii pe termen scurt (sub 1 an)		**31.012.016**	**33.304.009**
- Total alte datorii pe termen lung (peste 1 an)		**3.686.147**	**3.910.688**

a) „Salarii, beneficii si contributii sociale" includ sumele previzionate pentru obligatia de plata privind concediile de odihna neefectuate:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Sume previzionate pentru concedii de odihna neefectuate	10.148.668	6.717.102

b) Sume datorate reprezentand salarii compensatorii pentru angajatii pensionati anterior datei bilantului se refera la obligatia de 18 (+1) salarii fata de personalul tehnic-aeronautic conform Legii 95/2008 si/sau sentintelor civile, pentru care Societatea a calculat si plateste anuitati certe cu o rata de actualizare 0%, obligatie care nu a fost inclusa in calculul actuarial al provizionului de pensii prezentat la Nota 18.

18. OBLIGAȚII PRIVIND BENEFICIILE POSTANGAJARE ALE ANGAJAȚILOR

Societatea a calculat si a constituit provizioane pentru obligatiile privind beneficiile postangajare ale angajatilor dupa cum urmeaza:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Provizion pentru pensii si obligatii similare	23.688.164	23.408.103
Provizion pentru restructurare	-	-
Total obligatii privind beneficiile postangajare ale angajatilor	**23.688.164**	**23.408.103**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Clasificarea obligatiilor postangajare

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Portiunea curenta din obligatiile privind plata beneficiilor postangajare	3.295.679	1.639.414
Obligatii pe termen lung privind plata beneficiilor la pensionare	20.392.485	21.768.689
Total obligatii privind beneficiile postangajare ale angajatilor	**23.688.164**	**23.408.103**

Provizion pentru pensii si obligatii similare

Societatea a provizionat beneficiile angajatilor la pensionare in baza prevederilor Contractului Colectiv de Munca 2015-2017.

In conformitate cu prevederile Contractului Colectiv de Munca 205-2017, angajatii Companiei au dreptul sa primeasca diferite beneficii la pensionare, in functie de pozitia si vechimea in cadrul Companiei, dupa cum urmeaza:

- doua salarii brute lunare pentru angajatii care se pensioneaza inainte de varsta de pensionare plus inca 2 salarii brute lunare pentru angajatii cu o vechime in companie de minim 25 ani din care se retin si achita impozitele si contributiile potrivit legii
- cinci salarii compensatorii pentru angajatii care ating varsta standard a pensionarii sau pentru angajatii cu probleme medicale plus inca 3 salarii brute lunare pentru angajatii cu peste 25 de ani vechime din care se retin si achita impozitele si contributiile potrivit legii
- optsprezece salarii compensatorii egale cu salariul brut din ultima luna de lucru inainte de pensionare pentru personalul tehnic-aeronautic care atinge varsta standard de pensionare (conform Legii 95/2008) plus un salariu pentru fiecare an ce depaseste 25 ani vechime in activitate din care se retin si achita impozitele si contributiile potrivit legii .

Obligatia neta a Companiei a fost estimata utilizand tehnica actuariala a unitatilor de credit proiectate.

Suma provizionata la 31 decembrie 2017 si 31 decembrie 2016 a fost stabilita pe baza evaluarii actuariale efectuate de Deloitte Audit SRL, actuar autorizat, in conformitate cu Raportul incheiat in Aprilie 2018, respectiv in Aprilie 2017.

a) Sumele recunoscute in situatia pozitiei financiare si miscarile obligatiei nete in perioada se prezinta astfel:

	Valoarea prezentă a obligatiei de plata privind beneficiile determinate
Anul incheiat la 31 decembrie 2016	
Obligatia initiala pentru beneficiile determinate –	
1 ianuarie 2016	**23.718.841**
Costul serviciului actual – Personal non-tehnic	497.778
Costul serviciului actual – Personal tehnic	543.192

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

	Valoarea prezentă a obligatiei de plata privind beneficiile determinate
Costul cu dobânzile – Personal non-tehnic	338.365
Costul cu dobânzile – Personal tehnic	501.201
Costul serviciilor anterioare – Personal non-tehnic	-
Costul serviciilor anterioare– Personal tehnic	-
Total sume recunoscute in contul de profit si pierdere	**1.880.536**
Reestimari – (câștiguri)/pierderi actuariale:	
Pierderi actuariale – experiență– Personal non-tehnic	3.308.811
Castiguri actuariale – experiență– Personal tehnic	(4.117.364)
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele financiare– Personal non-tehnic	210.365
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele financiare– Personal tehnic	474.284
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele demografice– Personal non-tehnic	474.727
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele demografice– Personal tehnic	1.057.138
Total sume recunoscute in alte elemente ale rezultatului global	**1.407.969**
Beneficii plătite angajatilor (incl. reversarea rezervei pentru contractele incheiate involuntar) – Personal non-tehnic	(1.983.061)
Beneficii plătite angajatilor (incl. reversarea rezervei pentru contractele incheiate involuntar) – Personal non-tehnic	(1.616.183)
Obligația netă pentru beneficiile determinate –	**23.408.102**

31 decembrie 2016

Anul incheiat la 31 decembrie 2017	
Obligatia initiala pentru beneficiile determinate –	
1 ianuarie 2017	23.408.102
Costul serviciului actual – Personal non-tehnic	539,984
Costul serviciului actual – Personal tehnic	689,551
Costul cu dobânzile – Personal non-tehnic	327,075
Costul cu dobânzile – Personal tehnic	501.201
Costul serviciilor anterioare – Personal non-tehnic	(3.198.680)
Costul serviciilor anterioare– Personal tehnic	-
Total sume recunoscute in contul de profit si pierdere	**(1.020.536)**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Valoarea prezentă a obligatiei de plata privind beneficiile determinate
Reestimari – (câștiguri)/pierderi actuariale:	
Pierderi actuariale – experiență– Personal non-tehnic	1.536.856
Castiguri actuariale – experiență– Personal tehnic	(817.828)
Castiguri actuariale din schimbările privind ipotezele financiare– Personal non-tehnic	(561.638)
Castiguri actuariale din schimbările privind ipotezele financiare– Personal tehnic	(557.498)
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele demografice– Personal non-tehnic	3.131.846
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele demografice– Personal tehnic	3.595.831
Total sume recunoscute in alte elemente ale rezultatului global	**6.327.569**
Beneficii plătite angajatilor (incl. reversarea rezervei pentru contractele incheiate involuntar) – Personal non-tehnic	**(3.005.371)**
Beneficii plătite angajatilor (incl. reversarea rezervei pentru contractele incheiate involuntar) – Personal non-tehnic	**(2.021.764)**
Obligația netă pentru beneficiile determinate –	
31 decembrie 2017	**23.688.164**

b) Mișcările datoriei nete in perioada

	Valoarea prezentă a beneficiilor angajatilor la pensionare la 31 decembrie 2017	Valoarea prezentă a beneficiilor angajatilor la pensionare la 31 decembrie 2016
Soldul initial al obligației nete privind beneficiile determinate	**23.408.102**	**23.718.841**
Componentele obligatiei privind beneficiile la pensionare înregistrate in contul de profit și pierdere	(1.020.372)	1.880.536
Componentele obligatiei privind beneficiile la pensionare înregistrate in alte elemente ale rezultatului global	6.327.569	1.407.969
Beneficiile plătite	(5.027.135)	(3.599.244)
Soldul final al obligației nete privind beneficiile determinate	**23.688.164**	**23.408.102**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

Estimări cu privire la contul de profit sau pierdere pentru anul financiar 2017 au fost calculate considerând o rată medie de actualizare de 4.41% (3.9% pentru anul financiar 2016) si o creştere a salariului mediu pe termen lung de 0%, conform strategiei Societatii privind cresterile salariale. Rata de rotatie s-a bazat pe datele istorice ale Societatii, dar in final s-a presupus ca depinde de varsta angajatului. Rata de mortalitate a fost folosita conform tabelului de mortalitate din Romania pentru anul 2013, separat pentru femei si barbati si a fost ajustata cu un factor de 0.5 (0.7 pentru anul financiar 2016) pentru a surprinde o imbunatatire in timp a ratelor de mortalitate. Contributiile sociale platite de angajator au fost considerate la nivelul anului curent si anul de pensionare a fost presupus dependent de data nasterii, conform legislatiei in vigoare.

La 31 decembrie 2017 si 31 decembrie 2016, costul serviciului curent si costul dobânzii sunt sume înregistrate în contul de profit şi pierdere.

Costul serviciului curent reprezintă creşterea în valoarea actualizată a obligaţiilor datorită prestării serviciilor de către angajaţi în anul curent.

Costul dobânzii se calculează ca valoarea actualizată a obligaţiilor la începutul perioadei înmulţită cu rata medie de actualizare din perioada curentă.

(Câştiguri)/Pierderi actuariale sunt rezultatul schimbării prezumţiilor conducerii Societatii cu privire la indicatorii financiari, demografici si de experienta în 2017 comparativ cu 2016.

(Câştiguri)/Pierderi actuariale – Experienţă sunt rezultatul modificarii prezumtiilor privind cresterile salariale si rata de rotatie a personalului.

Pe baza datelor istorice ale Societatii, salariul mediu brut a crescut cu 9% (personal aeronautic tehnic – 8%; personal non-tehnic – 10%) din 2016 in 2017. Cu toate acestea, la evaluarea din decembrie 2017 a DBO s-a folosit ipoteza ca nu vor mai exista cresteri salariale pe viitor.

Estimari semnificative: ipoteze actuariale

Ipotezele actuariale semnificative utilizate in calculatia obligatiei de plata privind beneficiile angajatilor la pensionare sunt: ipoteze demografice (mortalitatea, rotaţia personalului, probabilitatea de invaliditate etc.) şi ipoteze financiare (rata de actualizare, nivelul beneficiilor etc.).

Castigurile actuariale datorate ajustarilor financiare sunt determinate de cresterea ratei de actualizare ca urmare a majorarii ratelor de dobanda fara risc pentru moneda RON.

In pofida majorarilor salariale, pentru personalul tehnic aeronautic rezulta un castig actuarial din experienta determinat de scaderea senioritatii medii a acestei categorii de personal cu aproximativ 4 ani intre 36 decembrie 2016 si 31 decembrie 2017.

Pierderile actuariale datorate presupunerilor demografice sunt determinate predominant (4.961.023 lei la 31 decembrie 2017) de ajustarea varstei de pensionare pentru angajatii incadrati in conditii de munca speciale si deosebite.

Intr-o mai mica masura (1.618.789 lei la 31 decembrie 2017), pierderile actuariale datorate presupunerilor demografice se datoreaza scaderii mediei ponderate a ratei de rotatie pentru personalul cu varsta mai mare decat cea medie. Restul pierderilor actuariale datorate presupunerilor demografice (147.865 lei la 31 decembrie 2017) rezulta din imbunatatirea perspectivei privind ratele de mortalitate si invaliditate.

Rata de rotaţie a angajaţilor utilizată este calculata pe grupe de varsta:

Grupa de varsta	18-25 ani	25-40 ani	51-60 ani	61-65 ani

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Rata de rotatie la 31 decembrie 2017	6%	7%	3%	1%
Grupa de varsta	18-35 ani	36-45 ani	45-60 ani	61-65 ani
Rata de rotatie la 31 decembrie 2016	6%	4%	2%	5%

In calculele efectuate de Societate la 31 decembrie 2017, dar si la evaluarea de la 31 decembrie 2016 realizata de actuar, nu au fost presupuse cresteri salariale.

IAS 19 impune includerea contribuţiilor sociale şi altor taxe aferente în evaluarea beneficiilor angajaţilor. Contributiile suportate de catre angajator depind de conditiile de munca ale angajatului.

Conditii de munca	Contributii incepand cu 1 ianuarie 2018	Contributii pana la 31 decembrie 2017	Numar angajati la 31 decembrie 2017
Conditii normale	2.25%	22.94%	891
Conditii deosebite	6.25%	27.94%	465
Conditii speciale	10.25%	32.94%	521

In conditiile indexarii nivelului salariilor brute cu 20.35%, modificarea Codului fiscal in privinta contributiilor sociale nu genereaza diferente in valoarea OBD.

Vârsta de pensionare folosită pentru femei născute după anul 1967 este estimată a fi 63 ani, iar pentru bărbaţi născuţi după 1950 a fi 65 de ani. Vârstele de pensionare medii folosite pentru femei şi bărbaţi în funcţie de anul naşterii sunt extrase din Legea 263/ 2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

Evaluarea beneficiilor angajaţilor este întocmită aplicând principiul continuităţii activităţii la data de 31 decembrie 2017 şi nu există planuri de restructurare anunţate angajaţilor la această dată.

Durata medie a obligatiei privind plata beneficiilor la pensionare este de 21 ani pentru personalul non-tehnic si de 21 ani pentru personalul tehnic la 31 decembrie 2017 (la 31 decembrie 2016: 22 ani – personal non-tehnic; 19 ani – personal tehnic).

c) Analiza maturitatii estimate pentru obligatia de plata stabilita la data raportarii este urmatoarea:

Maturitatea provizionului de pensii

	Sold provizion la 31 decembrie 2017	pana 1 an	1-2 ani	2-5 ani	peste 5 ani
Tehnic	15.405.920	2.289.925	621.988	3.676.407	8.817.599
Non Tehnic	8.282.244	1.005.754	610.867	770.694	5.894.929
	23.688.164	**3.295.679**	**1.232.855**	**4.447.101**	**14.712.528**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Sold provizion la 31 decembrie 2016	pana 1 an	1-2 ani	2-5 ani	peste 5 ani
Tehnic	13.895.930	409.348	561.527	2.363.234	10.561.822
Non Tehnic	9.512.172	1.230.066	508.113	1.788.408	5.985.585
	23.408.102	**1.639.414**	**1.069.640**	**4.151.642**	**16.547.407**

d) Analiza de sensibilitate

O modificare ipotezelor actuariale cu +/-1% va determina modificarea valorii actualizate a obligatiei de plata a beneficiilor la pensionare, conducand la urmatoarele valori:

Scenariu	**Beneficiu la pensionare**	**Variatie**	**Beneficiu pensionare personal tehnic**	**Variatie**
Cea mai buna estimare	8.282.244		15.405.920	
Rata de actualizare (- 1%)	9.114.237	10%	16.519.746	7%
Rata de actualizare (+1%)	7.565.029	-9%	14.423.380	-6%
Cresteri salariale (+ 1%)	9.000.567	9%	16.882.937	10%
Rata de rotatie a personalului (- 0.5%)	8.734.574	5%	16.025.335	4%
Rata de rotatie a personalului (+ 0.5%)	7.861.388	-5%	14.822.634	-4%
Varsta de pensionare (- 1 an)	9.103.375	10%	16.614.363	8%
Varsta de pensionare (+ 1 an)	7.444.548	-10%	14.022.725	-9%

Cresterile salariale si presupunerile asupra varstei de pensionare influenteaza cel mai mult valoarea obligatiilor privind beneficiile determinate.

19. PROVIZIOANE

Situatia provizioanelor, altele decat obligatiile privind beneficiile postangajare (Nota 18), la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016:

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	Provizioane pentru litigii	Provizioane pentru impozite	Provizioane pentru certificate CO2	Alte provizioane	Total
Valoare contabila la 1 ianuarie 2016	**48.051.680**	**-**	**8.133.186**	**885.820**	**57.070.686**
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	25.837.528	-	628.817	(885.820)	**28.275.834**
- Constituire provizion	39.402.579	-	3.324.126	-	**42.726.705**
- Reversare portiune neutilizata din provizion	(13.565.051)	-	(2.695.309)	(885.820)	**(14.450.871)**
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion din cursul anului	(18.591.446)	-	(5.437.877)	-	**(26.724.632)**
Valoare contabila la 31 decembrie 2016	**55.297.761**	**-**	**3.324.126**	**-**	**58.621.887**
Valoare contabila la 1 ianuarie 2017	**55.297.761**	**-**	**3.324.126**	**-**	**58.621.887**
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)					
- Constituire provizion	23.892.187	-	6.445.027	7.043.756	37.380.970
- Reversare portiune neutilizata din provizion	(34.279.981)	-	-	-	(34.279.981)
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion din cursul anului	(2.655.536)	-	(3.324.126)	-	(5.979.662)
Valoare contabila la 31 decembrie 2017	**42.254.431**	**-**	**6.445.027**	**7.043.756**	**55.743.214**

Informatii privind provizioanele individuale si estimarile semnificative

Provizioane pentru litigii

Provizioanele pentru litigii in suma de 42.254.431 lei la 31 decembrie 2017 (55.297.762 lei la 31 decembrie 2016) includ litigii cu salariatii privind bonusurile sau alte drepturi salariale, cum ar fi: sporuri pentru conditii speciale de munca, sporuri pentru conditii periculoase de munca.

Provizioanele au fost estimate in functie de stadiul dosarelor aflate pe rolul instantelor luandu-se in calcul drepturile solicitate de reclamanti, drepturile acordate de instante (acolo unde a existat o sentinta pana la

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

data bilantului), perioada pentru care se solicita aceste drepturi si inclusiv estimarea avocatilor referitoare la sansele de castig ale Companiei TAROM, provizioanele fiind calculate pentru dosarele cu sanse de castig sub si inclusiv 50%.

In cursul anului 2016, Societatea a platit contravaloarea drepturilor băneşti neacordate si câştigate în instanţă de către foştii angajaţi, în sumă de 18.591.446 lei din sumele provizionate in anul anterior (2015). Societatea a revizuit provizioanele la nivelul drepturilor acordate de instantele de fond sau apel (acolo unde exista o astfel de sentinta pana la data bilantului), inregistrand o cheltuiala cu provizionul de 39.402.579 lei in cursul anului 2016. De asemenea, Societatea a reversat sume în valoare totală de 13.565.051 lei în urma unor sentinţe favorabile câştigate de Companie.

In cursul anului 2017, Societatea a platit contravaloarea drepturilor băneşti neacordate si câştigate în instanţă de către foştii angajaţi, în sumă de 2.655.536 lei din sumele provizionate in anul anterior (2016). Societatea a revizuit provizioanele la nivelul drepturilor acordate de instantele de fond sau apel (acolo unde exista o astfel de sentinta pana la data bilantului), inregistrand o cheltuiala cu provizionul de 23.892.187 lei in cursul anului 2017. De asemenea, Societatea a reversat sume în valoare totală de 34.279.981 lei în urma unor sentinţe favorabile câştigate de Companie.

Provizioane pentru achizitia de certificate de gaze cu efect de sera

Conform Ordinului nr.2851/09.12.2011, o data cu includerea activitatilor de aviatie in schema de monitorizare a emisiilor de carbon din cadrul Comunitatii Europene, un numar de 135.528 certificate CO2 au fost alocate cu titlu gratuit Companiei in fiecare dintre anii 2013, 2014 si 2015. De asemenea, un numar de 1.107.484 de certificate au fost alocate Companiei pentru perioada 1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2020. Compania are obligatia de a restitui pana la data de 30 aprilie a fiecărui an un număr de certificate de gaze cu efect de seră echivalent cu tonele de carbon emise în timpul anului anterior. Schema este aplicabila incepand cu 1 ianuarie 2012.

Compania a intocmit cate un raport privind emisiile de carbon aferente anilor 2015 si 2016, care au fost validate de catre un auditor independent, Aeroq SA, si transmis catre Agentia Nationala pentru protectia Mediului.

La 31 decembrie 2016, Compania a inregistrat un provizion 3.324.126 lei pentru necesarul estimat de certificate aferent tonelor de carbon emise in cursul anului 2016.

La 31 decembrie 2017, Compania a inregistrat un provizion 6.445.027 lei pentru necesarul estimat de certificate aferent tonelor de carbon emise in cursul anului 2017 (296.653 tone emisii co2).

Alte provizioane

	Provizioane pentru rezerva de mentenanta	Provizion pentru contracte cu titlu oneros	**Total alte provizioane**
Valoarea contabila la 1 ianuarie 2016	-	**885.820**	**885.820**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	-	(885.280)	(885.820)
- Constituire provizion	-		-
- Reversare portiune neutilizata din provizion	-	(885.280)	(885.820)
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion din cursul anului	-	-	-
Valoare contabila la 31 decembrie 2016	-	-	-
Valoare contabila la 1 ianuarie 2017	-	-	-
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	7.043.756	-	**7.043.756**
- Constituire provizion	7.043.756		7.043.756
- Reversare portiune neutilizata din provizion	-	-	-
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion din cursul anului	-	-	-
Valoare contabila la 31 decembrie 2017	**7.043.756**	-	**7.043.756**

a) Provizioane pentru rezerva de mentenanta

Provizioanele pentru rezerva de mentenanta se refera, in principal, la mentenanta aeronavelor inchiriate in conformitate cu contractele de leasing operational, pe baza numarului de ore efectiv zburate. Reluarile provizioanelor la venituri se fac la momentul la care reparatia se efectueaza si este inregistrata cheltuiala aferenta.

In cursul anului 2017, Compania a constituit provizion in suma de 7.043.756 lei in favoarea Quilldell Limited si Wilminton Trut pentru mentenanta aeronavelor YR – BGJ si YR - BGK.

b) Provizioane pentru contracte cu titlu oneros

In soldul de la 1 ianuarie 2015 Societatea avea un provizion in valoare de 885.280 lei constituit la 31 decembrie 2012, aceasta suma fiind in disputa cu consultantul Roland Berger. Suma reprezinta contravaloarea ramasa nefacturata din contractul incheiat cu Roland Berger care nu a fost insa acceptata de catre Companie si era deci in disputa. Pana la 31.12.2015 partile nu au agreat o modalitate de solutionare. In cursul anului 2016, Societatea a reversat provizionul ca ramanand fara obiect.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

20. VENITURI IN AVANS

Compania TAROM are inregistrate urmatoarele venituri din avansuri:

Venituri in avans chartere	302.230	-
Venituri din chirie in avans	28.023	15.683
Plusuri de inventar de natura imobilizărilor	3.585	8.302
Alte venituri in avans	23.748	172.309
Total venituri in avans	**357.587**	**196.294**
din care:		
- Venituri in avans pe termen scurt	**354.004**	**187.993**
- Venituri in avans pe termen lung	**3.583**	**8.301**

21. INSTRUMENTE FINANCIARE

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Active financiare*		
Investitii financiare (Nota 9.1 + 9.2)	83.222.763	346.706.502
Creanțe comerciale (Nota 12)	57.108.015	43.763.570
Alte creante (Nota 12)	16.766.455	13.951.200
Numerar restrictionat (Nota 14)	8.941.957	7.117.105
Numerar și echivalente de numerar (Nota 14)	185.124.048	90.670.102
Total Active financiare	**351.163.238**	**502.208.479**
Datorii financiare**		
Imprumuturi		
Datorii comerciale (Nota 16)	(113.294.206)	(107.587.085)
Alte datorii curente (Nota 17)	(28.197.021)	(26.348.880)
Total Datorii financiare	**(141.491.227)**	**(133.935.965)**
Expunere neta	**209.672.011**	**368.272.514**

*Excluzand: cheltuieli in avans (dreptul de a primi bunuri si servicii in viitor, si nu cash sau activ financiar), creante privind impozitul pe profit si alte taxe similare (drepturi legale, si nu contractuale).

**Excluzand: alte datorii cu excepția celor financiare, venit amanat (obligatia de a livra bunuri si servicii in viitor, si nu cash sau activ financiar); datorii privind impozitul pe profit si alte obligatii similare (impuse de autoritati, si nu contractuale).

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

22. DATORII/ACTIVE NETE PRIVIND IMPOZITUL AMANAT

	Sold la 1 ianuarie 2016	Modificare impozit amânat	Sold la 31 decembrie 2016	Modificare impozit amânat	Sold la 31 decembrie 2017
Creante din impozite amânate	108.854.131	(1.026.374)	107.827.757	(10.389.151)	97.438.606
Datorii din impozite amânate	(108.854.131)	1.026.374	(107.827.757)	10.389.151	(97.438.606)
Creanta/(Datorie) neta din impozite amânate – net	-	-	-	-	-

a) Creante privind impozitul amanat

Soldul creantelor din impozite amanate include diferente temporare rezultand din:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Stocuri - provizioane privind deprecierile de valoare	2,090,155	2,047,813
Creante – provizioane privind pierderile de valoare	3,174,655	2,781,766
Provizion beneficii la pensionare	3,790,106	3,745,296
Alte provizioane de riscuri si cheltuieli	10,543,347	11,918,938
Investitii in alte entitati	453,141	453,141
Pierderi fiscale reportate	77,387,202	86,880,803
Total creante din impozit amanat	**97,438,606**	**107,827,757**

Modificarea creantelor cu impozitul amanat in perioada se prezinta astfel:

	Pierderi de valoare stocuri	Creante depreciate	Provizion pensii	Alte provizioane	Investitii in alte entitati	Perderi fiscale reportate	Total
Sold la 1 ianuarie 2016	**1.986.759**	**2.464.279**	**3.795.014**	**12.173.291**	**453.141**	**87.981.647**	**108.854.131**
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	61.054	317.487	(49.718)	(254.353)	-	(1.100.844)	(1.026.374)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	-	-	-	-	-	-	-
Sold la 31 decembrie 2016	**2.047.813**	**2.781.766**	**3.745.296**	**11.918.938**	**453.141**	**86.880.803**	**107.827.757**
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	42.342	392.889	-	(1.375.591)	-	(9.493.601)	(10.433.961)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	-	-	44.810	-	-	-	**44.810**
Sold la 31 decembrie 2017	**2.090.155**	**3.174.655**	**3.790.106**	**10.543.347**	**453,141**	**77.387.202**	**97.438.606**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Societatea are pierderi fiscale (Nota 34) si estimează că diferentele temporare impozabile existente (si prezentate la litera b) mai jos) se vor reversa in perioada anterioara expirarii pierderilor fiscale. In consecinta, Societatea va recunoaste creanta din impozit amanat pentru pierderile fiscale reportate in limita diferentelor temporare impozabile existente, cu prezumtia ca diferentele temporare impozabile si deductibile existente se vor reversa in aceeasi perioada pana la expirarea pierderilor fiscale.

b) Datorii din impozite amanate

Soldul datoriilor din impozite amanate include diferente temporare rezultand din:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Imobilizari corporale	97.438.606	107.827.757
Total datorii din impozit amanat	97.438.606	107.827.757

Modificarea datoriilor privind impozitul amanat in perioada se prezinta astfel:

	Imobilizari corporale
Sold la 1 ianuarie 2016	**108.854.131**
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	(1.570.764)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	544.390
Sold la 31 decembrie 2016	**107.827.757**
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	(3.626.897)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	(6.762.254)
Sold la 31 decembrie 2017	**97.438.606**

23. VENITURI DIN ZBORURI

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si 2016 veniturile din zboruri se prezinta astfel:

	2017	2016
Zboruri international		
Curse regulate (a)	836.022.583	850.505.871
Curse charter	45.784.859	45.568.473
Cargo si posta	11.449.309	17.294.720
Excedent bagaje	4.524.421	-
Total venituri din zboruri international	**897.781.172**	**913.369.064**
Zboruri interne		
Curse regulate (a)	115.228.906	149.131.933
Curse charter	1.155.901	672.578
Cargo si posta	309.744	360.739
Excedent bagaje	168.268	-
Total venituri din zboruri interne	**116.862.819**	**150.165.250**
Total venituri din zboruri	**1.014.643.990**	**1.063.534.314**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	2017	2016
a) Venituri din transport pasageri curse regulate, din care:		
Europa	742.849.880	742.647.973
Orientul Mijlociu	93.172.703	107.857.898
Intern	115.228.906	149.131.933
Total curse regulate	**951.251.489**	**999.637.804**

24. VENITURI DIN ALTE PRESTATII AFERENTE CIFREI DE AFACERI

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si 2016 veniturile din alte prestatii se prezinta astfel:

	2017	2016
Venituri din asistenta tehnica	2.326.524	1.258.648
Venituri din handling si cargo	2.063.537	2.827.003
Venituri din chirii	1.250.481	893.584
Venituri din publicitate, reclama	858.300	709.292
Venituri din alte activitati – scolarizare	2.306.859	2.662.254
Venituri din comisioane	1.034.186	593.355
Alte venituri	699.927	757.795
Venituri din vanzari de bunuri	50.289	33.226
Total venituri din alte prestari servicii	**10.590.103**	**9.735.157**

25. ALTE VENITURI DIN ACTIVITATEA DE EXPLOATARE

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si 2016 alte venituri din exploatare se prezinta astfel:

	2017	2016
Venituri din anularea biletelor expirate	26.525.655	24.701.757
Venituri din bilete preschimbate	26.898.130	21.323.922
Tarif de serviciu	6.750.359	7.317.804
Venituri din programe de fidelizare Sky Team	2.668.860	2.239.506
Venituri din anularea taxelor aferente biletelor expirate in cursul anului	9.725.586	10.863.316
Alte venituri din exploatare	3.908.804	4.133.498
Total alte venituri din exploatare	**76.477.394**	**70.579.802**

Veniturile din anularea biletelor expirate sunt reprezentate de cupoanele de zbor emise cu mai mult de 12 luni in urma si neutilizate, considerate documente expirate si anulate.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

O data cu aderarea TAROM la alianta Sky Team in iunie 2010, o parte din milele acumulate in cadrul programuli propriu Smart Miles au fost transferate in mile aferente programului de fidelizare AirFrance/ KLM, denumit "Flying Blue". Totodata s-au semnat contracte de colaborare bilaterala cu ceilalti membrii ai Aliantei, care au programe proprii de fidelizare.

Veniturile obtinute din programele de fidelizare reprezinta venituri aferente utilizarii punctelor de fidelizare Sky Team pe rutele TAROM conform facturilor emise de catre TAROM partenerilor sai.

In cadrul programului de fidelizare ale aliantei Sky Team, cheltuielile sunt recunoscute cand pasagerii partenerilor Sky Team acumuleaza mile pe zborurile TAROM, in baza facturilor primite de la partenerii Sky Team, iar veniturile sunt recunoscute atunci cand pasagerii utilizeaza milele acumulate pe zborurile TAROM. Decontarea se realizeaza la valoarea per mila in cadrul contractelor incheiate cu partenerii Sky Team.

Alte venituri din exploatare se referă, în principal, la regularizarea taxelor de aeroport, şi anume la diferenţele survenite între data vânzării biletului şi data utilizării acestuia şi respectiv data la care este emisa factura de catre aeroport.

26. CHELTUIELI PRIVIND CONSUMUL DE COMBUSTIBIL

	2017	2016
Cheltuieli combustibil avioane	267.079.730	241.669.444
Cheltuieli combusitibil auto	2.017.220	1.863.592
Total cheltuieli combustibil	**269.096.950**	**243.533.036**

27. CHELTUIELI CU SERVICIILE DE TRAFIC

	2017	2016
Taxe de survol	99.290.286	110.880.551
Taxe de decolare/ aterizare	68.077.149	71.420.252
Servicii de handling	104.335.095	107.413.394
Cheltuieli sisteme handling pasageri	3.573.997	2.329.267
Alte servicii de trafic	1.530.910	1.489.256
Total cheltuieli servicii de trafic	**276.807.437**	**293.532.720**

28. CHELTUIELI CU MATERIALE, REPARATII SI INTRETINERE

	2017	2016
Materiale consumabile	42.771.278	47.922.607
Cheltuieli cu material – bar avion	5.185.801	5.609.031
Intretinere si reparatii	40.270.401	51.119.137
Cheltuieli cu piese de schimb	20.357.753	18.513.578
Total cheltuieli cu materiale si consumabile	**108.585.233**	**123.164.353**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

29. CHELTUIELI CU PERSONALUL

La 31 decembrie 2017 si 2016 numarul de angajati, clasificati in functie de tipul activitatii, se prezinta astfel:

	2017	2016
Director General	1	1
Directia Tehnica	441	519
Directia de Zbor	520	523
Directia Comerciala	199	230
Directia Financiara	94	100
Directia Tehnologii Informatice	-	34
Directia Siguranta Zbor	41	40
Departament Operatiuni Sol	294	274
Servicii Independente si Alte Departamente	187	99
Total	**1.777**	**1.842**

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si 2016 cheltuielile cu personalul se prezinta astfel:

	2017	2016
Cheltuieli cu salariile	139.572.949	132.813.933
Contributii sociale	41.873.560	44.846.614
Tichete de masa	1.971.115	2.080.227
Alte beneficii in natura	3.197.381	2.923.904
Cheltuieli cu pregatirea personalului	3.408.475	3.243.146
Cheltuieli cu provizion pensii (calcul actuarial)	(1.969.145)	1.040.971
Cheltuieli cu salarii compensatorii platite angajatilor pensionati anterior datei bilantului (Lg 95/2008)	(2.106.385)	(4.340.600)
Total cheltuieli salariale	**185.947.950**	**182.608.195**

Indemnizatiile acordate membrilor organelor de administratie, conducere si supraveghere au fost urmatoarele:

	2017	2016
Administratori	444.550	522.713
Directori	520.032	1.084.103
Total	**964.582**	**1.606.816**

In cadrul cheltuielilor cu personalul sunt prezentate doar cheltuielile aferente obligatiilor pentru care iesirile de numerar viitoare in relatie cu personalul sunt certe.

Cheltuielile aferente obligatiilor prezente pentru care iesirile viitoare de numerar sunt considerate probabile, si nu certe in relatie cu personalul, sunt prezentate la Nota 31 „Alte cheltuieli de exploatare", lit a) – Cheltuieli cu provizioane pentru litigiile cu angajatii.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

30. CHELTUIELI CU AMORTIZAREA SI DEPRECIEREA IMOBILIZARILOR

	2017	2016
Cheltuieli cu amortizarea imobilizarilor	134.409.754	122.625.414
Cheltuieli cu deprecierea imobilizarilor	(206.834)	(394.017)
Pierderi/(Castiguri) nete din reevaluarea imobilizarilor	23.370.425	(41.714)
Pierderi din evaluarea la valoarea justa a investitiilor imobiliare	48.723	48.723
Total cheltuieli amortizare si depreciere	**157.622.068**	**122.238.406**

31. ALTE CHELTUIELI DE EXPLOATARE

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 alte cheltuieli de exploatare se prezinta astfel:

	2017	2016
Cheltuieli postale si telecomunicatii	10.838.128	11.170.525
Deplasari si delegatii (31 c)	44.989.757	38.590.132
Comisioane acordate pentru vanzarea biletelor	28.819.181	33.644.029
Cheltuieli cu chiriile interline	13.560.389	14.792.802
Asigurari	11.818.204	11.679.766
Comisioane bancare	926.343	1,030,557
Chirii aparate de zbor	21.958.986	-
Alte chirii	10.300.830	6.206.960
Cheltuieli cu programele de fidelizare	5.499.450	5,536,763
Comisioane si onorarii	10.077.031	9.532.959
Majorare / (diminuare) provizioane de risc (31 a)	3.100.989	25.580.524
Deprecierea activelor circulante	2.723.685	2.303.740
Pierdere din cedarea activelor imobilizate, net	1.483.114	24,861
Alte regularizari aferente companiilor aeriene	7.540.114	7.661.793
Reclama si protocol	238.200	264.624
Alte taxe	4.147.568	3.745.077
Cheltuieli despagubiri, amenzi, penalitati	4.229.854	4.649.486
Utilitati (31 b)	3.190.131	3.286.143
Cheltuieli sisteme de distributie si marketing	66.122.705	65.600.764
Cheltuieli cu protectia mediului	2.816.428	2.344.887
Alte cheltuieli generale de administratie	11.365.152	9.297.908
Total alte cheltuieli de exploatare	**265.746.239**	**256.944.300**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

a) Modificari provizioane de risc cu impact in conturile de cheltuieli si venituri

	2017	2016
Provizioane pentru litigii	(10.387.794)	25.837.527
Provizioane pentru certificate CO2	6.445.027	628.817
Provizioane pentru impozite	-	-
Alte provizioane	7.043.756	(885.820)
Total majorare/ (micsorare) neta din provizion	**3.100.989**	**25.580.524**

b) Utilitati

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si 2016 cheltuielile cu utilitatile se prezinta astfel:

	2017	2016
Cheltuieli privind apa	304.826	312.910
Cheltuieli privind energia electrica	882.991	890.068
Cheltuieli privind caldura	2.002.314	2.083.165
Total cheltuieli cu utilitatile	**3.190.131**	**3.286.143**

c) Deplasari si delegatii

	2017	2016
Cheltuieli transport personal	4.692.920	4.893.890
Cheltuieli transport marfuri	3.386.962	2.947.571
Cheltuieli deplasari si transferuri	36.909.875	30.748.671
Total cheltuieli cu transport	**44.989.757**	**38.590.132**

32. VENITURI FINANCIARE

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 veniturile financiare se prezinta astfel:

	2017	2016
Venituri din dobanzi	3.336.031	5.007.253
Venituri din dividend (Nota 35)	10.151.001	9.345.001
Venituri din cedarea active financiare		-
Castiguri din diferente de curs valutar	40.839.574	59.036.393
Venituri financiare	**55.303.791**	**74.659.089**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

33. CHELTUIELI FINANCIARE

	2017	2016
Cheltuieli cu dobanzile bancare	(4.843.233)	(7.441.313)
Cheltuieli cu diferente de curs valutar	(56.111.532)	(50.009.092)
Cheltuieli dobanda provizion pensii	(948.773)	(839,566)
Deprecierea active financiare	-	-
Cheltuieli financiare	**(61.903.538)**	**(58.289.971)**

34. CHELTUIALA SAU BENEFICIU DIN IMPOZIT PE PROFIT CURENT SI AMANAT

Impozitul pe profitul curent al Companiei se determina pe baza profitului contabil statutar al anului in curs, ajustat cu cheltuielile nedeductibile si cu veniturile neimpozabile, aplicandu-se o rata a impozitului de 16%.

Rezultatul contabil din situatiile IFRS este diferit de rezultatul contabil din situatiile financiare statutare datorita politicilor contabile diferite aplicate.

Descriere	**31 decembrie 2017**	**31 decembrie 2016**
Cheltuiala cu impozit conform reglementarilor nationale	-	-
Impozit amanat		
Descrestere/(crestere) in soldul creantei privind impozitul amanat	10.433.961	1.026.374
(Descrestere)/crestere in soldul datoriei privind impozitul amanat	(3.626.897)	(1.570.764)
Total cheltuiala/(beneficiu) cu impozitul amanat	**6.807.064**	**(544.390)**
Total cheltuieli /(venituri) cu impozitul pe profit	**6.807.064**	**(544.390)**

Pentru anii incheiati la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016, reconcilierea dintre rezultatul contabil inaintea impozitarii si cheltuiala (venitul) cu impozitul pe profit se prezinta astfel:

Descriere	**31 decembrie 2017**	**31 decembrie 2016**
Rezultat brut inainte de impozitare conform IFRS	(168.694.137)	(61.802.619)
Rată de impozitare conform regrementărilor naţionale	16%	16%
Estimare beneficiu cu impozit, aplicand cota de 16%	**(26.991.062)**	**(9.888.419)**
Efectul fiscal al sumelor nedeductibile/ neimpozabile in calculul impozitului pe profit:		
Efectul veniturilor neimpozabile	(12.020.559)	(17.723.131)
Efectul cheltuielilor nedeductibile	13.171.728	13.351.165

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Elemente similare veniturilor	1.415.705	1.809.018
Efectul retratarilor la IFRS	(2.566.874)	2.562.949
Total cheltuieli cu impozitul pe profit	-	-
Venituri / (cheltuieli) cu impozitul amânat	**(6.807.064)**	**544.390**
Total venituri / (cheltuieli) cu impozitul pe profit	**(6.807.064)**	**544.390**

Ca urmare a efectului fiscal provenind din pierderea fiscala cumulata, Societatea are o diferenta temporara deductibila la 31 decembrie 2016. Datorita incertitudinii recuperarii acestui impozit amanat, creanta nu a fost recunoscuta.

Pierderile fiscale pot fi reportate pe o perioada de 7 ani. La 31 decembrie 2017, Societatea raporteaza o piedere fiscala cumulata in suma 915.665.951 lei (la 31 decembrie 2016: pierdere fiscala cumulata de 759.353.187 lei).

Calculul impozitului pe profit din declaraţia fiscală 101 a fost efectuat pe baza cifrelor raportate la 31 decembrie 2017, respectiv la 31 decembrie 2016 în conformitate cu OMFP 1802/2024, legislaţia aplicabilă Societăţii la data respectivă.

Impactul retratarilor cu ocazia tranziţiei la IFRS, precum si impactul corectiilor erorilor contabile inregistrate retrospectiv in situatiile financiare OMF 1802 au fost de asemenea evidenţiate la reconcilierea impozitului pe profit aferent perioadei acoperite de situatiile financiare prezente.

Componenta pierderii fiscale reportate la data bilantului se prezinta dupa cum urmeaza:

	31 decembrie 2017	**31 decembrie 2016**	**Data expirarii**
Pierderea fiscala aferenta anului 2010	106.781.502	106.781.502	31/12/2017
Pierderea fiscala aferenta anului 2011	222.744.273	222.744.273	31/12/2018
Pierderea fiscala aferenta anului 2012	177.922.019	177.922.019	31/12/2019
Pierderea fiscala aferenta anului 2013	89.017.570	89.017.570	31/12/2020
Pierderea fiscala aferenta anului 2014	99.902.640	99.902.640	31/12/2021
Pierderea fiscala aferenta anului 2016	62.985.183	62.985.183	31/12/2023
Pierderea fiscala aferenta anului 2016	156.312.764	-	31/12/2024
Total pierdere fiscala reportata conform declaratie de impozit pe profit	**915.665.951**	**759.353.187**	**971.884.368**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

35. TRANZACTII CU PARTILE AFILIATE

A. Compania a derulat tranzactii in 2017 si 2016 cu urmatoarele entitati asociate si asocieri in participatie:

- Dnata (fost Alpha Rocas - entitate asociata) - contract de prestari servicii de catering;
- GlobeGround (entitate asociata) - contract de prestari servicii de handling;
- Romanian Fuelling Services (asociatie in participatiune) - contract de prestari servicii legate de alimentarea cu carburanti;
- CREAC (entitate asociata) – prestari servicii consultanta in industria aviatica.

B. Ca parte normala a activitatii, Societatea desfasoara tranzactii cu partile afiliate, incluzand tranzactii cu entitati guvernamentale si de stat cum sunt:

- Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti (fostul Aeroportul International Henri Coanda Bucuresti) – prestari servicii aeroportuare/ taxe pasageri si contracte de inchiriere spatii si terenuri;
- Administratia Romana a Serviciilor de Trafic Aerian (ROMATSA) - prestari servicii de supraveghere a navigatiei aeriene, care includ servicii de trafic aerian, control trafic aerian, servicii de informare asupra zborurilor si altele;
- Autoritatea Aeronautica Civila Romana (AACR) – prestari servicii legate de certificarea produselor si serviciilor aeronautice, inregistrarea si verificarea aeronavelor civile, precum si licentierea personalului aeronautic civil;
- Ministerul de Transport – transport aerian;
- Guvernul Romaniei, Parlamentul si Administratia Presidentiala – curse charter si curse de linie;
- Societatea a desfasurat tranzactii si cu alte entitati de stat si guvernamentale cum ar fi aeroporturi locale, detinute de Ministerul Transporturilor, precum si vanzari de bilete catre Guvernul roman, Parlamentul roman si Administratia Prezidentiala.

a) Cumparari de la partile afiliate

		2017	2016
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	27.672.993	28.721.775
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	32.808.661	34.153.937
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	Parte afiliata	122.962.083	121.335.095
Alte servicii aeroportuare si taxe pasageri	Parte afiliata	26.514.446	32.261.563
ROMATSA	Parte afiliata	20.927.551	25.196.971
AACR	Parte afiliata	1.967.969	1.867.340
Total cumparari		**232.853.703**	**243.536.681**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

b) Vanzari de servicii catre partile afiliate

		2017	2016
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	75.340	724
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	5.902	61.445
Ministerul Transportului	Parte afiliata	136.845	2.172
Guvernul Roman. Parlamentul. Administratia Prezidentiala	Parte afiliata	468.755	3.831.667
ROMATSA	Parte afiliata	438.851	861.552
AACR	Parte afiliata	21.596	91.434
Altii	Parte afiliata	193.671	220.556
Total vanzari		**1.340.960**	**5.069.551**

c) Solduri cu partile afiliate

		31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Datorii			
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	2.298.208	2.099.060
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	4.193.867	2.219.702
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	Parte afiliata	8.138.372	7.528.773
ROMATSA	Parte afiliata	3.359.143	3.538.521
AACR	Parte afiliata	123.773	117.866
Altii	Parte afiliata	2.759.761	2.668.727
Total datorii		**20.873.123**	**18.172.650**
Creante			
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	859	-
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	-	-
Ministerul Transportului	Parte afiliata	7.093	-
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	Parte afiliata	3.201	13.492
ROMATSA	Parte afiliata	524	41.818
Altii	Parte afiliata	6.598	-
Total creante	Entitati asociate/asocieri in participatie	**18.275**	**55.310**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

C. Indemnizatiile personalului de conducere si administrare

	2017	2016
Salariile brute ale personalului de conducere	964.582	1.606.816
Din care:		
Indemnizatii directori cu mandate	520.032	1.084.103
Indemnizatii administratori (CA si AGA)	444.550	522.713

Compania nu a acordat imprumuturi directorilor sai si nu a acordat alte beneficii personalului de conducere.

D. Dividende primite

		2017	2016
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	4.419.553	4.259.615
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	5.731.448	5.085.386
Total dividende		**10.151.001**	**7.947.883**

36. MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR

Activitatile Companiei sunt expuse la diverse riscuri financiare: riscul de piata (incluzand riscul valutar, riscul de rata a dobanzii), riscul de credit si riscul de lichiditate. Programul de management al riscurilor efectuat de TAROM se focalizeaza catre impredictibilitatea pietelor financiare si cauta sa minimizeze efectele adverse ale acestora asupra performantelor financiare ale Companiei.

Politicile de management al riscului sunt stabilite astfel incat riscurile la care este supusa Societatea sa fie identificate, analizate si monitorizate si sa fie adoptate cele mai potrivite masuri de limitare a acestora. Scopul Societatii este sa creeze un mediu de disciplina si control in care toti angajatii sa cunoasca rolurile si obligatiile proprii.

Societatea nu utilizeaza instrumente financiare derivate. Activele financiare ale Societatii la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 constau in active financiare nederivate, cu plati fixe sau determinabile si cu scadenta fixa, care nu sunt cotate pe o piata activa, cum ar fi creante si imprumuturi (Nota 12), investitii detinute pana la scadenta in privinta carora Societatea are intentia si capacitatea de a le pastra pana la scadenta (Nota 9).

Investitiile detinute pana la scadenta sunt evaluate la cost amortizat prin metoda dobanzii efective, mai putin pierderile din depreciere.

Datoriile financiare ale Societii la la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 sunt clasificate la datorii financiare la cost amortizat.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

a) Riscul de piata

(i) Riscul valutar

Societatea opereaza pe pietele internationale si este expus riscului valutar datorita varietatii cursurilor de schimb, in principal al dolarului american si al euro. Riscul valutar este legat de tranzactiile comerciale, recunoasterea activelor sau obligatiilor care sunt denominate intr-o moneda care nu este moneda functionala a entitatii.

Valoarea activelor si obligatiilor financiare ale Societatii pe valute la 31 decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 se prezinta dupa cum urmeaza:

La 31 decembrie 2017	RON	EUR	USD	Alte monede	TOTAL (Nota 21)
Active financiare					
Investitii financiare	10.641.638	21.190.127	50.917.925	473.073	83.222.763
Creante comerciale	10.683.611	26.613.324	14.449.504	5.361.576	57.108.015
Alte creante	5.477.358	4.897.588	6.264.826	126.682	16.766.455
Numerar restrictionat	386.415	7.860.567	694.975	-	8.941.957
Numerar si echivalente in numerar	15.017.567	112.363.984	51.776.306	5.966.192	185.124.048
Total active financiare	**42.206.589**	**172.925.591**	**124.103.536**	**11.927.522**	**351.163.238**
Obligatii financiare					
Datorii comerciale	(38.832.460)	(43.236.660)	(29.446.045)	(1.779.040)	(113.294.206)
Alte datorii	(28.197.021)	-	-	-	(28.197.021)
Total obligatii financiare	**(67.029.481)**	**(43.236.660)**	**(29.446.045)**	**(1.779.040)**	**(141.491.227)**
Expunere neta	**(24.822.892)**	**129.688.930**	**94.657.490**	**10.148.482**	**209.672.011**

La 31 decembrie 2016	RON	EUR	USD	Alte monede	TOTAL (Nota 21)
Active financiare					
Investitii financiare	1.249.194	171.115.710	174.342.493	(895)	346.706.502
Creante comerciale	5.983.372	20.999.503	11.839.978	4.940.718	43.763.570
Alte creante	3.915.643	5.852.639	4.113.668	69.251	13.951.200
Numerar restrictionat	455.491	5.746.784	914.830	-	7.117.105
Numerar si echivalente in numerar	9.172.626	42.859.045	35.315.338	3.323.093	90.670.102
Total active financiare	**20.776.325**	**246.573.681**	**226.526.306**	**8.332.167**	**502.208.479**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

La 31 decembrie 2016	RON	EUR	USD	Alte monede	TOTAL (Nota 21)
Obligatii financiare					
Datorii comerciale	(36.794.062)	(45.536.240)	(23.773.422)	(1.483.362)	(107.587.085)
Alte datorii imprumuturi	(26.348.880)	-	-	-	(26.348.880)
Total obligatii financiare	**(63.142.942)**	**(45.536.240)**	**(23.773.422)**	**(1.483.362)**	**(133.935.965)**
Expunere neta	**(42.366.617)**	**201.037.442**	**202.752.884**	**6.848.805**	**368.272.514**

Urmatoarele rate de schimb au fost valabile in timpul anului:

	Curs mediu		Curs de inchidere la data de raportare	
	2017	2016	2017	2016
RON/USD	4.0525	4.0592	3.8915	4.3033
RON/EURO	4.5681	4.4908	4.6597	4.5411

Analiza de sensibilitate

O diminuare sau o crestere cu 10% a cursului de schimb RON raportat la EUR si USD la data de 31 decembrie 2017 si 2016 ar genera un castig/(o pierdere) cu sumele prezentate mai jos. Aceasta analiza presupune ca toate celelalte variabile raman constante.

	O depreciere cu 10% a cursului de schimb RON raportat la EUR si USD		O apreciere cu 10% a cursului de schimb RON raportat la EUR si USD	
	Pierdere 2017	Pierdere 2016	Profit 2017	Profit 2016
EUR	(12,968,893)	(20.103.744)	12.968,893	20.103.744
USD	(9,465,749)	(20.275.288)	9.465.749	20.275.288

(ii) Riscul aferent ratei dobanzii

Riscul generat de rata dobânzii este riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze datorită modificării ratelor dobânzilor pe piață în comparație cu rata dobânzii aplicabilă acelui instrument financiar. Riscul fluxului de numerar determinat de dobânzi este riscul variatiei in timp a costurilor cu dobanzile.

Imprumuturile si creantele Societatii sunt prezentate la cost amortizat. La 31 decembrie 2017 si 31 decembrie 2016, Societatea nu detine imprumuturi pe termen lung de la terti.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

(iii) Riscul de pret al combustibilului

In desfasurarea activitatii curente, Compania este expusa unui risc ridicat legat de pretul pe piata al petrolului. Fluctuatiile semnificative in pretul petrolului pot avea un impact major asupra rezultatului Companiei.

Pentru anii financiari 2015 si 2016, Compania nu a efectuat operatiuni de hedging impotriva riscului de variatie a pretului carburantului, dar analizeaza folosirea acestui tip de instrumente financiare in viitor.

b) Riscul de credit

Riscul de credit reprezinta o pierdere pe care Compania o suporta daca un client sau o terta parte nu reuseste sa isi indeplineasca obligatiile contractuale. Riscul de credit este generat de derularea relatiilor comerciale cu clientii, inclusiv creante restante si tranzactii angajate, dar si din depozitele la banci si obligatiunile emise de stat detinute de Societate.

Pentru vanzarea biletelor prin intermediul agentiilor, decontarea creantelor este realizata printr-un sistem global de decontare care verifica solvabilitatea agentilor, riscul de credit pentru agentii fiind relativ scazut.

Valoarea vanzarile catre clientii directi este colectata pe loc.

Creantele si datoriile dintre companiile aeriene se deconteaza, in cele mai multe cazuri, prin intermediul sistemului IATA, saptamanal, reducand astfel riscurile de credit.

Desi Compania are o politica riguroasa de protejare impotriva riscului de credit, expunerea la diferite medii economice, ca urmare a operarii pe pietele internationale, a generat, in anumite situatii, incapacitatea Companiei de a recupera sumele datorate de clienti. In cele mai multe cazuri, motivul a fost falimentul clientilor.

Analiza vechimii creanțelor comerciale pe categorii de clienți:

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Creanțe care nu au scadenta depasita	**4.037.789**	**5.095.453**
Creanțe restante, neprovizionate pe categorii:		
- pana la 30 de zile	71.499.949	45.929.139
- intre 30 si 60 de zile	5.459.998	4.629.695
- intre 60 si 90 de zile	313.961	290.446
- intre 90 si 360 de zile	2.935.705	6.629.256
- peste 360 de zile	21.412.385	22.121.783
Total	**80.209.614**	**57.478.536**
Creante provizionate		
- pana la 30 de zile	5.837.463	3.137.726
- intre 30 si 60 de zile	-	-
- intre 60 si 90 de zile	-	-
- intre 90 si 360 de zile	24.937	360.705
- peste 360 de zile	11.284.392	12.391.829
Total	**17.146.792**	**15.890.260**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Provizion pentru deprecierea creanțelor	**(17.146.792)**	**(15.890.260)**
Total creante comerciale in sume nete	**84.247.402**	**62.573.988**

Detalierea soldurilor creanțelor comerciale, altor creanțe și a provizionului privind deprecierea creanțelor a fost prezentată în Nota 12.

Analiza credit rating

Societatea detine numerar si depozite semnificative plasate la institutii financiare, care sunt considerate ca fiind asociate unui risc minim de performanță. De asemenea, Compania detine un numar semnificativ de titluri emise de Statul Roman. Romania este clasificata Baa3 dupa standardele Moody's, un rating scazut spre mediu *(Sursa www.tradingeconomics.com)*.

Indice	Banca	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
N/A	Banca Transilvania	93.256.380	402.666
P-2	Bank Austria	1.539.077	1.282.614
P-2	BCR	15.101.380	26.042.437
P-2	BRD	9.613.723	6.943.111
N/A	Casa	235.208	209.135
P-1	Citi Bank	3.519.821	2.877.585
N/A	Coba	1.185.371	424.751
N/A	Credit Bank	23.460	24.219
NP	Emporiki Bank Of Greece	177.898	11.540
P-1	Erste Bank	1.881.616	1.259.782
P-2	Garanti Bank	39.152.601	30.414.908
P-1	HSBC		-
P-1	ING	6.690.683	4.008.319
P-1	JP Morgan Chase	-	-
P-1	Leumi Bank	-	560.415
P-2	RBS	-	-
N/A	Trezorerie	2.423.370	1.521.374
P-2	Unicredit Bank	315.822	7.021.476
N/A	Altele	10.007.638	7.665.770
Total	-	**185.124.048**	**90.670.102**

Indicatorul financiar al fiecarei institutii bancare a fost preluat din analizele externe de risc ale companiei Moody's Analytics actualizate la iulie 2018. Evaluarile pentru depozite pe termen scurt si conturi curente se aplică la nivel individual pentru fiecare instituție financiară. Moody's Analytics folosește următoarele calificative pentru evaluarea capacitatea de rambursare a obligațiilor financiare a fiecărei institutii bancare:

- P-1: instituțiile financiare notate cu acest calificativ au o capacitate superioară de rambursare a obligatiilor pe termen scurt;
- P-2: instituțiile financiare notate cu acest calificativ au o capacitate ridicată de rambursare a obligatiilor pe termen scurt;

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

- P-3: instituțiile financiare notate cu acest calificativ au o capacitate acceptabilă de rambursare a obligatiilor pe termen scurt;
- NP: instituțiile financiare notate cu acest calificativ nu se încadrează în categoriile prezentate mai sus;
- n/a: aceste instituții financiare nu sunt analizate de Moody's Analytics.

c) Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate se refera la riscul ca Societatea sa nu-si poata onora obligatiile ce revin din datoriile financiare care sunt reglate prin numerar sau alte bunuri financiare. Abordarea Companiei este sa se asigure ca va avea intotdeauna suficiente lichiditati pentru respectarea obligatiilor sale, atat in conditii normale, cat si in conditii deosebite, fara pierderi inacceptabile sau fara a afecta imaginea Companiei.

Abordarea Companiei in privinta administrarii riscului de lichiditate se concentreaza, in primul rand, pe stabilirea unei politici de lichiditate. In plus, Societatea monitorizeaza in permanenta decalajele de lichiditate intre active si pasive si foloseste scenarii de stres ca parte al managementului riscului de lichiditate.

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Active		
Active financiare in RON	42.206.589	20.776.325
Active financiare in alte valute	308.956.649	481.432.154
Total Active financiare	**351.163.238**	**502.208.479**
Datorii		
Datorii financiare in RON	(67.029.481)	(63.142.942)
Datorii financiare in alte valute	(74.461.746)	(70.793.023)
Total datorii financiare	**(141.491.227)**	**(133.935.965)**
Pozitia financiara neta in RON	**(24.822.892)**	**(42.366.617)**
Pozitia financiara in alte valute	**234.494.903**	**410.639.131**
Pozitia financiara neta	**209.672.011**	**368.272.514**

Politica de lichiditate a TAROM este de a dispune de suficiente resurse lichide pentru a-si indeplini obligatiile la scadenta.

Termenele contractuale ale obligatiilor financiare, incluzand dobanzile, sunt prezentate mai jos:

	Valoare contractuala	Sub 12 luni	1-2 ani	2-5 ani	Peste 5 ani
La 31 decembrie 2017					
Datorii financiare					
Datorii comerciale	(113.294.206)	(113.294.206)			
Alte obligatii	(28.197.021)	(24.510.874)	(1.709.130)	(47.454)	(1.929.563)
Total datorii financiare	**(141,491,227)**	**(24.510.874)**	**(1.709.130)**	**(47.454)**	**(1.929.563)**
La 31 decembrie 2016					
Datorii financiare					
Datorii comerciale	(107.774.463)	(107.774.463)			
Alte obligatii	(26.161.502)	(22.250.814)	(1.981.239)	(87.538)	(1.841.911)
Total datorii financiare	**(133.935.965)**	**(130.025.277)**	**(1.981.239)**	**(87.538)**	**(1.841.911)**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

Detalierea soldurilor datoriilor a fost prezentată în Nota 16 – Datorii comerciale, Nota 17 – Alte obligatii.

Managementul capitalurilor

Politica conducerii Companei este de a pastra o structura adecvata a capitalurilor, pentru a mentine increderea creditorilor si a pietei si pentru a sustine dezvoltarea viitoare a afacerii. Capitalul Companiei este reprezentat de totalul capitalurilor proprii.

Societatea monitorizeaza structura capitalurilor si o ajusteaza in functie de schimbarile conditiilor economice. Societatea monitorizeaza capitalul utilizand ca indicator gradul de indatorare al capitalului, calculat ca raportul dintre totalul datoriilor si capitalurile proprii. La 31 decembrie 2017 si 31 decembrie 2016 gradul de indatorare al capitalului este 0. Desi exista o baza solida a capitalului, datorita cresterilor de capital social din partea Ministerului Transporturilor, conducerea Companiei se concentreaza, de asemenea, pe reducerea pierderilor viitoare, mentinand gradul de indatorare al capitalului.

Evaluarea la valoarea justă

Valoarea justă a instrumentelor financiare care sunt tranzacţionate pe o piaţă activă se bazează pe preţurile de piaţă cotate la sfârşitul perioadei de raportare. Valoarea justă a instrumentelor financiare care nu sunt tranzacţionate pe o piaţă activă este stabilită prin utilizarea tehnicilor de evaluare.

La 31 decembrie 2017, valorile contabile ale numerarului si echivalentelor de numerar, furnizorilor si clientilor, angajamentelor si datoriilor pe termen scurt aproximau valorile lor juste datorita scadentelor pe termen scurt ale acestor active sidatorii.

Valoarea justă a datoriilor financiare cu o perioadă de decontare mai mare de 6 luni este estimată prin actualizarea fluxurilor de numerar contractuale viitoare la rata curentă a dobânzii de pe piaţă aflată la dispoziţia societăţii pentru instrumente financiare similare. La 31 Decembrie 2017 si la 31 decembrie 2016 Societatea nu a folosit instrumente derivative pentru a se proteja de riscurile mai sus mentionate. Valoarea contabilă a tuturor instrumentelor financiare aproximează valoarea lor justă.

37. ANGAJAMENTE SI CONTINGENŢE

(a) Contracte de mentenanta

TAROM are incheiate contracte de mentenanta pentru avioanele proprii, cei mai importanti furnizori fiind: SABENA, VECTOR AEROSPACE, LUFTHANSA TECHNOK, IBERIA.

(b) Angajamente - contracte de inchiriere spatii

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Sub 1 an	343.200	354.245
Intre 1-5 ani	566.291	895.666
Peste 5 ani	-	53.398
Total	**909.491**	**1.303.309**

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

(c) Angajamente - contracte de leasing operational

In anul 2017 Compania a angajat contracte de leasing operational pe o durata de 10 ani pentru aeronave de tip B 737-800 cu o rata lunara de 375.000 USD/ aeronava. Obligatiile de chirie ale societatii din aceste contracte pe o perioada de un an sunt de 9.000.000 USD si de 45.000.000 USD pe o perioada de 5 ani.

(d) Garantii si alte angajamente acordate

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Garanții și angajamente cu maturitate sub 1 an	4.923.915	3.247.200
Garanții și angajamente cu maturitate între 1 și 5 ani	353.951	344.942
Garanții și angajamente cu maturitate peste 5 ani	878.050	862.509
Total garantii acordate	**6.155.916**	**4.454.651**

(e) Garantii si angajamente primite

	31 decembrie 2017	31 decembrie 2016
Garanții și angajamente cu maturitate sub 1 an	4.351.570	3,641,814
Garanții și angajamente cu maturitate între 1 și 5 ani	173.561	1,010,914
Garanții și angajamente cu maturitate peste 5 ani	-	235,715
Total garantii primite	**4.525.131**	**4,888,443**

Girurile si garantiile primite reprezinta scrisori de garantie constituite drept garantie de buna executie de catre furnizorii de servicii. Alte garantii primite reprezinta scrisori de garantie constituite pentru garantarea operatiunilor de catre agentii de vanzari ai Societatii.

(f) Datorii contingente

Actiuni in instanta

In ultimii ani, Compania a fost implicata intr-o serie de litigii cu Sindicatele TAROM (Sindicatul Personalului Navigant si Sindicatul Personalului Tehnic) si cu alti angajati, pentru sporuri si indemnizatii salariale suplimentare revendicate de catre acestia. Compania a pierdut o parte din aceste litigii si datoreaza angajatilor bonusurile si indemnizatiile solicitate precum si taxele aferente.

Pentru procesele cu salariații pentru care exista sentințe definitive si irevocabile sau pentru care s-au estimat obligatii probabile de plata, in baza consultarilor cu juristii interni si externi, precum si alti experti, Societatea a constituit provizioane de litigii (Nota 19). De asemenea, Societatea a constituit provizioane pentru beneficiile angajatilor la pensionare, calculul acestora fiind fundamentat de un actuar in baza unui contract de prestări servicii (Nota 18).

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

In opinia conducerii Societatii nu exista in prezent actiuni in justitie sau pretentii care sa aiba efect semnificativ asupra rezultatului financiar si asupra pozitiei financiare a Societatii care sa nu fi fost prezentate in aceste situatii financiare.

Cadrul legislativ fiscal

Sistemul de impozitare din România a suferit multiple modificări în ultimii ani şi este într-o fază de adaptare la jurisprudenţa Uniunii Europene. Ca urmare, încă există interpretări diferite ale legislaţiei fiscale. În anumite situaţii, autorităţile fiscale pot trata în mod diferit anumite aspecte, procedând la calcularea unor impozite şi taxe suplimentare şi a dobânzilor şi penalităţilor de întârziere aferente. În România, exerciţiul fiscal rămâne deschis pentru verificare fiscală timp de 5 ani (pana la 30 iunie 2010: 0,1%/zi de intarziere; 1 iulie - 30 septembrie 2010: 0,05%/zi de intarziere; 1 octombrie 2010 – 28 februarie 2014: 0,04%/zi de intarziere; incepand cu 01 martie 2014: 0,03%/zi si penalitatile de intarziere 0,02% pe baza interpretarilor lor individuale ale legislatiei fiscale). Legislaţia fiscală existentă la momentul întocmirii situaţiilor financiare, pentru societăţile care raportează conform Standardelor Financiare Internaţionale, este într-un stadiu incipient de dezvoltare. Ca urmare, este posibil ca autorităţile fiscale să aibă interpretări diferite faţă de cele incluse în prezentele situaţiile financiare. Conducerea Societăţii consideră că obligaţiile fiscale incluse în aceste situaţii financiare sunt adecvate.

In plus, Guvernul roman are un numar de agentii care sunt autorizate sa efectueze audit (controale) pentru companiile care isi desfasoara activitatea in Romania. Aceste controale sunt similare in natura cu auditurile fiscale efectuate de catre autoritatile fiscale din multe tari, dar pot fi extinse nu numai la aspectele fiscale dar si la alte aspecte juridice si de reglementare fata de care agentia autorizata poate fi interesata. Este posibil ca Societatea sa fie supusa in continuare unor controale regulate mai ales datorita emiterii unor noi legi si regulamente.

Datoriile contingente pot aparea in legatura cu evaluarile fiscale suplimentare care pot fi impuse de catre autoritatile fiscale datorita controalelor efectuate. Declaratiile de impozit pe profit pot fi supuse revizuirii de catre autoritatile fiscale intr-o perioada de 5 ani.

Preturi de de transfer

Legislatia fiscala din Romania contine reguli privind preturile de transfer intre persoane afiliate inca din anul 2000. Cadrul legislativ curent defineste principiul „valorii de piata" pentru tranzactiile intre persoane afiliate, precum si metodele de stabilire a preturilor de transfer. Ca urmare, este de asteptat ca autoritatile fiscale sa initieze verificari amanuntite ale preturilor de transfer, pentru a se asigura ca rezultatul fiscal si/sau valoarea in vama a bunurilor importate nu sunt distorsionate de efectul preturilor practicate in relatiile cu persoane afiliate. Societatea nu poate cuantifica rezultatul unei astfel de verificari.

Începând cu anul 2016 a fost modificată legislaţia privind întocmirea Raportului privind dosarul preţurilor de transfer, devenind obligatorie întocmirea acestuia. Compania a achiziţionat servicii de asistenţă în întocmirea dosarului pentru perioada 2013 – 2016 şi actualizarea anuală 2017 -2018.

Contingente legate de mediu

Societatea a dezvoltat actiuni de consultanta referitoare la efectele semnificative viitoare privind problemele de mediu ca urmare a implementarii Directivei Uniunii Europene 2008/101/CE a Parlamentului European si a Consiliului din 19 noiembrie 2008 de modificare a Directivei 2003/87/CE privind includerea activitatilor de

aviatie in sistemul de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de sera in cadrul Comunitatii (EU-ETS). Obiectivul Directivei 2008/101/ CE abordeaza impactul activitatii industriei aviatice asupra schimbarilor climaterice, aceasta fiind aplicabila de la 1 ianuarie 2012. Conform Directivei, Compania are obligativitatea predarii pana la 30 aprilie (pentru anul 2012) respectiv 30 aprilie 2015 (conform ultimelor modificari legislative pentru anul 2013) un numar de certificate de gaze cu efect de sera echivalent cu tonele emisiilor de CO2 produse in anul anterior.

Conform Ordinului Ministrului Mediului si Padurilor nr. 2851/09.12.2011, a fost aprobat numarul total de certificate de emisii de gaze cu efect de sera alocate Companiei TAROM cu titlu gratuit, respectiv:

- un numar de 135.528 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2013
- un numar de 135.528 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2014
- un numar de 135.528 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2015
- un numar de 836.428 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2020 (135.528 anual/2016; 175.225 anual / 2017-2020).

Cantitatea de emisii calculata pentru anii:

	2017	2016
Cantitatea de emisii calculata	396.653 tone	313.251 tone

Pentru anii 2014 si 2015 cerinta de confomare a fost amanata pana la 30.04.2016 conform Regulamentului UE nr. 421/2014 de modificare a Directivei 2003/87/CE. Pentru anul 2016 cerinta de conformare a fost amanata pana la 30.04.2017. Pentru anul 2017 cerinta de conformare a fost amanata pana la 30.04.2018.

Contingente legate de interesele de participare

In cursul anului 2011, Societatea TAROM impreuna cu Aeroporturi Bucuresti si Romatsa SA infiinteaza o companie noua sub numele de Centrul Regional de Excelenta in Aviatia Civica" (CREAC), menita sa asigure specializarea si perfectionarea personalului tehnic-aeronautic. Contributia TAROM la noua entitate este stabilita la suma de 2.625.000 lei, din care 30% (reprezentand suma de 787.500 lei) este achitat in numerar la constituire, diferenta de 70% (reprezentand suma de 1.837.500 lei) urmand a fi varsata in termen de 12 luni de la inmatricularea noii entitati, respectiv pana la data de 30 noiembrie 2012. Diferenta de aport de 70% nu a mai fost achitata de Societate, aceasta fiind prezentata ca o datorie contingenta in prezentele situatii financiare, intrucat nu este probabil să fie necesară o reducere a resurselor entităţii pentru stingerea obligaţiei. In cursul anului 2015, prin Hotararea nr.9/29.12.2015, actionarii au aprobat dizolvarea societatii CREAC.

Riscul aferent mediului economic si fiscal

Desi este membra a Uniunii Europene incepand cu 1 ianuarie 2007, economia Romaniei este una emergenta caracterizata prin deficit de cont curent ridicat, piata financiara in curs de dezvoltare si fluctuatii ale cursului de schimb.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

In prezent pietele financiare internationale mai resimt efectele declinului pietelor creditelor ipotecare din Statele Unite. Lipsa de lichiditate la nivel global a determinat in Romania o crestere a ratei dobanzii de finantare pe termen lung si o scadere a preturilor si lichiditatii pe pietele de capital.

Partenerii comerciali ai Societatii, pot fi, de asemenea, afectati de situatii de criza de lichiditate care le-ar putea afecta capacitatea de a-si onora datoriile curente. Deteriorarea conditiilor de operare a creditorilor ar putea afecta si gestionarea previziunilor de flux de numerar si analiza de depreciere a activelor financiare si nefinanciare. In masura in care informatiile sunt disponibile, conducerea a reflectat estimari revizuite ale fluxurilor viitoare de numerar in politica sa de depreciere.

Preocuparile actuale privind posibilitatea ca deteriorarea conditiilor financiare sa contribuie intr-o etapa ulterioara la o diminuare suplimentara a increderii au determinat depunerea unor eforturi coordonate din partea guvernelor si a Bancilor Centrale in vederea adoptarii unor masuri speciale avand drept scop contracararea aversiunii tot mai mari fata de risc si restabilirea unor conditii normale de functionare a pietei.

Conducerea Societatii nu poate estima evenimentele care ar putea avea un efect asupra sectorului bancar din Romania si ulterior ce efect ar putea avea asupra situatiilor financiare.

In cursul anilor 2016 si 2017, Societatea nu a utilizat derivative pentru a se proteja impotriva acestor riscuri.

38. EVENIMENTE ULTERIOARE

38.1 Evenimente ulterioare datei bilanţului ajustabile

Cu ocazia inventarierii efectuate in cursul anului 2017, Comisia tehnica (constituită conform deciziei nr. DG. 121/06.10.2017) a constatat ca unele mijloace fixe din evidentele contabile privind componentele rotabile reprezentau in fapt materiale consumabile utilizate la întreţinerea şi reparaţia aeronavelor si in consecinta acestea nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor corporale. De asemenea, Comisia a identificat componente depasite tehnic tehnologic, care trebuiau scoase din evidenta, acestea fiind deja inlocuite cu variante imbunatatite.

Avand in vedere ca rezultatele inventarierii, consemnate in procesul-verbal intocmit la data de 31 octombrie 2018, confirma existenta unor erori contabile in exercitiile financiare precedente, prezentele situatii financiare conforme cu IFRS au fost ajustate pentru a reflecta deprecierea acelor componente iesite din uz anterior datei tranzitiei la IFRS si pentru a reversa reperele care nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor (Nota 4 e).

38.2 Evenimente ulterioare datei bilanţului neajustabile

a) Majorare capital social

La 31 decembrie 2017 rezervele privind contributiile la capital constau in suma de 4.843.232,50 lei reprezentand dobanzile platite in 2017 de catre Ministerul Finantelor Publice aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturillor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave.

In conformitate cu legea nr. 136/1998 actualizata prin legea nr. 316/2002 si Hotararea de Guvern nr. 7/2000, aceste sume au majorat capitalul social al Companiei in cursul anului 2017, fiind emise un numar de 1.973.293 actiuni la valoarea nominala de 2,5 lei/actiune.

După înregistrarea oficială a majorării de capital social la Registrul Comerţului in 2017, structura acţionariatului in 2018 se prezinta astfel:

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	31 Decembrie 2018		
Actionar	**Procent detinut (%)**	**Nr. de actiuni**	**Suma**
Ministerul Transporturilor	97.22	868.991.993	2.172.479.983
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	1.46	13.025.880	32.564.700
ROMATSA	1.24	11.051.242	27.628.105
Fondul de Investitii Muntenia	0.08	752.795	1.881.987
Total	**100.00**	**893.821.910**	**2.234.554.775**

Compania are in vedere modernizarea flotei fiind aprobat prin bugetul de venituri si cheltuieli programul de retehnologizare si desfasoara procedurile necesare angajarilor contractuale. Compania a decis cresterea flotei cu doua aeronave (in 2018 prin leasing operational fiind semnate contractele aferente).

b) Vanzare aeronave Airbus 130

Prin Hotararea Consiliului de Administratie nr.11/22.05.2018, Consiliul de Adiministratie a aprobat semnarea contractului de vanzare a celor doua aeronave Airbus 310, in conditiile stabilite in draftul contractului de vanzare-cumparare, catre Armenia Airways Aircompany CJSC.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situaţiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

COMPANIA NAŢIONALĂ DE TRANSPORTURI AERIENE ROMÂNE - TAROM S.A.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR

intocmit în conformitate dispoziţiile *Ordinului ministrului finanţelor publice nr. 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaţionale de raportare financiară* şi ale *Ordinului ministrului finanţelor publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară*

AN 2017

Petre NEACŞA

Presedinte al Consiliului de Administraţie C.N. TAR TAROM S.A.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

CUPRINS :

1. INFORMAŢII GENERALE

2. CADRUL GENERAL DE DESFĂŞURARE A ACTIVITĂŢII ÎN ANUL 2017

3. PREZENTAREA REZULTATELOR ACTIVITĂŢII

4. ECHILIBRUL FINANCIAR AL COMPANIEI

5. ALTE INFORMAŢII CU REFERIRE LA ACTIVITATEA COMPANIEI

6. RISCURI EXTERNE

7. PLANUL DE ADMINISTRARE

8. PRINCIPALELE DECIZII ALE CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE ÎN ANUL 2017

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

1. INFORMAŢII GENERALE

Compania Naţională de Transporturi Aeriene Române – TAROM S.A. ("CN "TAROM") are ca obiect principal de activitate transporturile aeriene de pasageri, cargo, şi poştă, prin curse regulate şi charter, spre şi dinspre România, precum şi pe teritoriul României. Pe lângă activitatea de bază, CNTAR TAROM prestează şi servicii conexe, constând în principal în întreţinere tehnică aeronave pentru parteneri externi şi interni.

CNTAR TAROM este o societate pe acţiuni înregistrată în România, cu sediul central în Calea Bucureştilor nr. 224F, Otopeni, Ilfov, înregistrată în Registrul Comerţului sub nr. J23/1298/2003, având cod unic de înregistrare 477647.

CNTAR TAROM este membră a Asociaţiei Internaţionale a Companiilor de Transport Aerian (IATA) şi a Asociaţiei Europene a Transportatorilor Aerieni (AEA).

CNTAR TAROM a fost înfiinţată în anul 1954 şi a fost reorganizată în baza Ordonanţei de Guvern 45/1997 şi a legii 136/1998, noul statut fiind cel de Companie Natională de transporturi aeriene civile din România.

Structura acţionariatului la 31.12.2017, se prezintă astfel:

	Număr de acţiuni	Suma	Procentaj
		(lei)	(%)
Statul Român prin M.T.	867.054.700	2.167.636.750	97,22%
Compania Naţională de Aeroporturi Bucureşti	13.025.880	32.564.700	1,46 %
ROMATSA R.A.	11.051.242	27.628.105	1,24 %
S.I.F. Muntenia	752.795	1.881.987	0,08 %
Total	**891.884.617**	**2.229.711.542,50**	**100 %**

La 25 iunie 2010 TAROM s-a alăturat Alianţei SkyTeam, una dintre cele mai mari alianţe aeriene din lume. TAROM a semnat un acord de aderare pe 7 mai 2008 şi s-a alăturat Alianţei SkyTeam în calitate de membru cu drepturi depline, după finalizarea unui proces de integrare care a durat 2 ani.

În anul 2017, administrarea companiei s-a realizat în conformitate cu prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernanţa corporativă a întreprinderilor publice. În sedinţa din data de 12.10.2012, prin Hotărârea nr. 7, Adunarea Generală a Acţionarilor a luat act de definitivarea selecţiei membrilor Consiliului de Administraţie ai S.C. Compania Naţională de Transporturi

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Aeriene Române – T.A.R.O.M. S.A., TAROM este prima companie din subordinea Ministerului Transporturilor care a implementat managementul privat în anul 2012.

În data de 23.06.2017, prin Hotărârea nr.8, Adunarea Generală a Acţionarilor a aprobat revocarea din funcţia de membrii ai Consiliului de Administratie a Societăţii "Companiei Naţionale de Transporturi Aeriene Române-TAROM"- S.A a următoarelor persoane :

- Dl. Florescu Radu Francis;
- Dl. Andrei Dragoş;
- Dl. Iordache Valentin;

şi încetarea contractelor de mandat şi aproba în conformitate cu prevederile art.64[1,] alin. (3) si (4) din OUG nr. 109/2011, numirea următorilor membrii provizorii ai C.A.

- Dl. Voicu Ion Laurenţiu;
- Dl. Dragoş Vasile Pelmus;
- Dna. Adriana Ionescu;
- Dna. Popeangă Silvia;
- Dna. Velicu Alina Georgeta;
- Dl. Răzvan-Alexandru Marica;

În data de 30.10.2017, prin Hotărârea nr.12, Adunarea Generală Ordinară a Acţionarilor aproba numirea a patru membrii provizorii ai Consiliului de Administraţie, respectiv:

- Dl. Constantin Brăgaru;
- Dl. Cristian Socol;
- Dl. Dănuţ Alexandru Potor;
- Dna. Elena Vlad

În data de 03.11.2017, prin Hotărârea nr.14, Adunarea Generală Ordinară a Acţionarilor ia act de demisiile următorilor membrii provizorii ai Consililului de Administratie, respectiv:

- Dl. Constantin Brăgaru;
- Dl. Ion Laurenţiu Voicu;
- Dl. Dragoş Vasile Pelmuş.

De asemenea, Adunarea Generală Ordinară a Acţionarilor ia act de încetarea contractelor de mandat a următorilor membrii provizorii ai Consiliului de Administraţie ca urmare a finalizării duratei pentru care au fost încheiate:

- Dna. Adriana Ionescu;
- Dna. Silvia Popeangă;
- Dna. Alina Georgeta Velicu;

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
★ ★ ★

- Dl. Răzvan Alexandru Marica.

În urma demisiilor şi încetarii contractelor de mandat ale administratorilor provizorii ai Consiliului de Administraţie, Adunarea Generală Ordinară a Acţionarilor prin Hotărârea nr.14 din data de 03.11.2017 numeşte următorii membrii provizorii ai Consiliului de Administraţie.

- Dna. Ivona Stan;
- Dl. Dorian Vlădeanu;
- Dna. Ioana Alexandra Bradea.

În consecinţă componenţa noului Consiliului de Administraţie la data de 30.10.2017 este:

- Elena Vlad – Preşedinte CA.
- Dan Aurel Măchiţă- membru provizoriu;
- Ivona Stan - membru provizoriu;
- Dorian Vlădeanu - membru provizoriu;
- Ioana Alexandra Bradea - membru provizoriu;
- Cristian Socol - membru provizoriu;
- Dănuţ Alexandru Potor - membru provizoriu;

Prin Hotărârea Adunării Generale Ordinară a Acţionarilor nr.4/23.02.2018 se constată încetarea contractelor de mandat pentru administratorii:

Elena Vlad, Ioana Alexandra Bradea, Cristian Socol şi se numesc provizoriu membrii: Bratu Georgeta Magdalena, Grigore Maria Magdalena, Hura Mihai, Petraşcu Elena si Panaite Cătălin.

2. CADRUL GENERAL DE DESFĂŞURARE A ACTIVITĂŢII.

În anul 2017, Societatea şi-a menţinut organizarea funcţională nefiind modificări de fuziuni, divizări, insolvenţă.

Compania s-a confruntat cu un mediu concurenţial puternic, operând cu o flotă de aeronave ce a avut o capacitate scăzuta urmare scoaterii din funcţiune a aeronavelor Airbus 310 refăcând această capacitate prin contract de leasing operational a două aeronave Boeing 737-800 începând cu luna mai 2017 (15 mai 2017, respectiv 25 mai 2017) şi în condiţiile unor factori externi nefavorabili (creşterea puternică a concurenţei pe destinaţiile tradiţionale, inclusiv începerea operării companiilor low-cost pe destinaţiile interne, creşterea cursului valutar EUR/USD şi USD/RON).

Modificările relativ frecvente în componenţa Consiliului de Administratie, precum şi modificările ce au trebuit efectuate în managementul executiv al companiei, au constituit şi ele provocări în activitatea societăţii.

Semnătura auditorului
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

3. PREZENTAREA REZULTATELOR ACTIVITĂŢII

3.1. Realizarea indicatorilor fizici specifici obiectivului de activitate.

Principalii indicatorii fizici specifici activităţii S.C. C.N. T.A.R. TAROM S.A. sunt următorii:

- Număr curse (regulate şi charter);
- Număr pasageri (curse interne, curse externe, în regim cod share);
- Ore bloc;
- RPK (Km mii.);
- ASK (Km mii.);
- Load factor (%);

Realizarea indicatorilor fizici în anul 2017, comparativ cu aceeaşi perioadă din anul 2016, precum şi comparativ cu planificatul pe anul 2017 se prezintă astfel pe activităţi :

Curse regulate si charter:

Nr. crt.		An 2016 Realizat	An 2017 Planificat	An 2017 Realizat	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Nr.curse	18.264	19.938	17.564	96,17	88,09
2.	Ore bloc	71.158	75.392	69.139	97,16	91,71
3.	Pasageri transportaţi(nr.)	2.335.290	2.573.317	2.346.391	100,48	91,18
4.	Pasageri code-share(nr.)	71.187	76.372	61.680	86,65	80,76
5.	Pasageri total(nr.)	2.406.477	2.649.689	2.408.071	100,07	90,88
6.	RPK (Km mii.)	2.735.192	2.931.669	2.758.714	100,86	94,10
7.	ASK (Km mii.)	4.013.907	4.210.080	3.855.817	96,06	91,59
8.	Load factor(%)	68,14%	69,63%	71,55%	105,00	102,75

Curse regulate:

Nr. crt.		An 2016 Realizat	An 2017 Planificat	An 2017 Realizat	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Nr.curse	17.850	19.457	17.084	95,71	87,80
2.	Ore bloc	69.161	73.214	66.885	96,71	91,36
3.	Pasageri transportaţi (nr.)	2.234.863	2.468.204	2.231.611	99,85	90,41
4.	Pasageri code-share (nr.)	71.187	76.372	61.680	86,65	80,76
5.	Pasageri total(nr.)	2.306.050	2.544.576	2.293.291	99,45	90,12
6.	RPK (Km mii.)	2.612.821	2.807.678	2.629.187	100,63	93,64

Semnat pentru identificare BDO AUDIT 07 IUN. 2019 Initialed for identification

7.	ASK (Km mii.)	3.858.654	4.066.491	3.700.312	95,90	91,00
8.	Load factor (%)	67,71%	69,04%	71,05%	104,93	102,91

Curse charter:

Nr. crt.		An 2016 Realizat	An 2017 Planificat	An 2017 Realizat	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Nr.curse	414	481	480	115,94	99,79
2.	Ore bloc	1.997	2.178	2.254	112,85	103,48
3.	Pasageri transportaţi (nr.)	100.427	105.113	114.780	114,29	109,20
4.	RPK (Km mii.)	122.370	123.991	129.527	105,85	104,46
5.	ASK (Km mii.)	155.253	143.589	155.505	100,16	108,30

Din analiza indicatorilor pe total activitate pentru anul 2017 se observă o scădere a numărului de curse faţă de cel bugetat cu 11,91%, o micşorare a numărului de ore de zbor cu 8,29% faţă de cel planificat, iar numărul de pasageri transportaţi este sub nivelul bugetat cu 9,12%, dar mai mare cu 0,07% faţă de numărul de pasageri transportaţi în anul 2016. Aceasta situatie a fost determinată de de anulări comerciale de curse, anulări datorate condiţiilor meteo sau determinate de disponibilităţile tehnice pentru siguranţa aeronavelor.

Load Factorul pentru anul 2017 de 71,55% este mai bun faţă de cel planificat de 69,63%, şi mai mare faţă de cel realizat în anul 2016 de 68,14%.

Activitatea de curse regulate este constituită pe baza programului de operare al curselor regulate interne şi externe. Numărul de curse regulate interne şi externe a scăzut în anul 2017 faţă de 2016, fiind mai mic şi decât cel bugetat, iar numărul de ore de zbor realizat este mai mic decât cel bugetat. Pe curse regulate au fost transportaţi în anul 2017 un număr total de pasageri mai mic cu 0,55% decât cel din anul 2016, şi mai mic decât cel planificat cu 9,88%. Load Factor-ul pentru anul 2017 (71,05%) este mai mare decât cel realizat în 2016 (67,71%) şi mai mare decât cel bugetat (69,04%).

Cauza principală a fost creşterea puternică a concurenţei, atât din partea companiilor Low Cost (intrarea WizAir pe Iaşi şi a RyanAir pe rute tradiţionale Bucureşti – Londra, Bucureşti – Madrid), cât şi din partea companiilor de linie (cum ar fi creşterea numărului de frecvenţe de către AF (Air France) pe Bucureşti – Paris, creşterea capacităţii TK (Turkish Airlines) pe Bucureşti – Istanbul. Oferta majorată de locuri de pe piaţă a condus la scăderea nivelului tarifelor oferite, ceea ce a dus la scăderea venitului mediu realizat.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

TAROM deserveşte piaţa de **curse charter** prin intermediul programului său stabilit în completarea programului de curse regulate. Această piaţă cunoaşte un sezon complementar faţă de principalele

pieţe de afaceri şi este considerat un venit esenţial ce îmbunătăţeşte rezultatele generale ale companiei. Prin specificul lor, cursele charter efectuate de Compania TAROM au fost oferite partenerilor români şi externi la întreaga capacitate a avionului.

Concurenţa puternică de pe piaţa de charter şi disponibilitatea aeronavelor în completarea programului de zboruri regulate au făcut ca numărul de zboruri charter realizate în anul 2017 (480 curse) să fie superior celui realizat în anul 2016 (414 curse) şi inferior celui programat pentru anul 2017 (481 curse).

Numărul de pasageri transportaţi pe cursele charter în anul 2017 este mai mare decât cel bugetat cu 9,20% şi mai mare decât cel realizat în 2016 cu 14,29%.

3.2. Realizarea indicatorilor economico-financiari specifici obiectului de activitate

În legătură cu indicatorii **economico-financiari**, sunt de menţionat următoarele aspecte:

- **VENITURILE DIN EXPLOATARE** - se realizează în special din veniturile din activitatea de transport, acestea prezentându-se astfel:

mii lei

Nr. crt.		An 2016 Realizat	An 2017 Planificat IFRS	An 2017 Realizat IFRS	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Venituri din transport pax curse reg.	999.637,80	1.026.325,18	951.251,49	95,16	92,69
2.	Venituri din excedent de bagaje	4.887,78	4.910,13	4.692,69	96,01	95,57
3.	Venituri din transp. pax curse charter	46.241,05	44.223,44	46.940,76	101,51	106,14
4.	Venituri din transp.marfă curse reg.	9.171,54	8.344,05	7.614,45	83,02	91,26
5.	Venituri din poştă	3.596,14	3.132,14	4.144,60	115,25	132,32
	TOTAL	**1.063.534,31**	**1.086.934,94**	**1.014.643,99**	**95,40**	**93,35**

➢ **Veniturile din traficul extern şi intern de transport aerian pasageri pe curse regulate** (inclusiv operările code share) au fost realizate în sumă de 955.944,18 mii lei şi includ şi veniturile din taxa YQ în sumă de 80.702,83 mii lei, precum şi veniturile din excedent de bagaj în sumă de 4.692,69 mii lei. Realizarea acestora a fost factorial influenţată de o politică tarifară, care, în raport de concurenţa pe pieţele de operare, are rolul de a asigura o încărcare corespunzătoare a curselor. În anul 2017 veniturile realizate din transport aerian pe curse regulate interne şi externe sunt sub

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

nivelul bugetat cu 7,30 % (75.291,13 mii lei). Veniturile din activitatea de transport pasageri curse regulate au înregistrat o scadere de 4,84% faţă de anul precedent.

➢ **Veniturile din cursele charter pasageri** realizate în anul 2017 au fost mai mari, decat valoarea bugetată, cu 6,14 % (2.717,32 mii lei).

➢ **Veniturile din transport marfă/poştă** realizate în anul 2017 au fost mai mici decât realizatul din anul 2016 cu 7,90 % şi mai mari decât planificatul pentru anul 2017 cu 2,46 %.

Din totalul veniturilor din exploatare realizate în anul 2017, un procent de 7,90 % îl reprezintă alte venituri (venituri din taxe handling cargo, venituri din asistenţă tehnică, alte venituri din exploatare). Veniturile din asistenţă tehnică nu s-au realizat la nivelul preconizat deoarece nu s-au contractat lucrări cu companii terţe din cauza lipsei de personal tehnic. Realizarea de lucrări pentru terţi este o activitate suplimentară, prestarea lucrărilor de reparaţii şi întreţinere pentru aeronavele TAROM fiind prioritară.

- **VENITURI FINANCIARE –** se realizează în special din diferenţele de curs valutar favorabile, din dobânzi, din participaţii şi din sconturi obţinute.

mii lei

Nr. crt.		An 2016 Realizat IFRS	An 2017 Planificat IFRS	An 2017 Realizat IFRS	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Venituri din acţiuni deţinute GLOBE GROUND	4.259,62	4.419,55	4.419,55	103,75	100,00
2.	Venituri din acţiuni deţinute DNATA CATERING	5.085,39	5.731,45	5.731,45	112,70	100,00
3.	Venituri din diferenţe de curs valutar	59.036,39	63.534,79	40.839,57	69,18	64,28
4.	Venituri din dobânzi	5.007,25	3.454,21	3.336,03	66,62	96,58
5.	Venituri din sconturi obţinute	1.270,44	1.312,63	977,19	76,92	74,45
	TOTAL	**74.659,09**	**78.452,63**	**55.303,79**	**74,08**	**70,49**

➢ Veniturile din diferenţele de curs favorabile sunt aferente evoluţiei raportului EUR/USD şi alte devize, precum şi evoluţiei RON/devize.

➢ Veniturile din acţiuni deţinute la GLOBE GROUND, DNATA CATERING realizate sub formă de dividende in anul 2017 au fost mai mari cu 8,62 % faţă de valoarea realizata in anul 2016.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

mii lei

Nr. crt.		An 2016 Realizat IFRS	An 2017 Planificat IFRS	An 2017 Realizat IFRS	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	VENITURI EXPLOATARE	1.143.849,27	1.160.425,16	1.101.711,49	96,32	94,94
2.	VENITURI FINANCIARE	74.659,09	78.452,63	55.303,79	74,08	70,49
	TOTAL	**1.218.508,36**	**1.238.877,79**	**1.157.015,28**	**94,95**	**93,39**

Veniturile totale realizate in anul 2017 reprezintă 93,39% din total venituri planificate pentru aceeaşi perioadă, nerealizarea acestora fiind datorată în principal din nerealizarea indicatorilor nr. curse şi nr. pasageri transportaţi.

- **CHELTUIELI DIN EXPLOATARE** – au fost realizate la nivelul planului de zbor operat, influenţate fiind de tipurile de aeronave utilizate, de preţurile pieţelor în care s-a operat şi, nu în ultimul rând, de evoluţia cursului de schimb valutar.

Cheltuielile din exploatare realizate în anul 2017, în sumă de 1.263.805,88 mii lei, sunt mai mari cu 3,87% faţă de cheltuielile din exploatare planificate pentru aceeaşi perioadă, înregistrându-se o creştere cu 9,34% a cheltuielilor cu combustibilul faţă de planificat, ca urmare a creşterii preţului petrolului pe piaţa mondială.

mii lei

Nr. crt.		An 2016 Realizat IFRS	An 2017 Planificat IFRS	An 2017 Realizat IFRS	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	**Cheltuieli cu combustibilul**	**243.533,04**	**246.107,84**	**269.096,95**	**110,50%**	**109,34%**
2.	**Cheltuieli cu mat.consumabile, întreţinerea şi reparaţiile**	**82.895,17**	**77.310,87**	**73.888,60**	**89,13%**	**95,57%**
3.	**Cheltuieli cu serviciile trafic, din care:**	**291.617,78**	**280.196,13**	**273.594,67**	**93,82%**	**97,64%**
	Handing	107.790,98	105.308,61	104.678,88	**97,11%**	99,40%
	Survol	110.880,55	106.686,02	99.290,29	**89,55%**	93,07%
	Aterizare/decolare	71.420,25	66.730,02	68.077,15	**95,32%**	102,02%
	Alte servicii de trafic	1.526,00	1.471,48	1.548,35	**101,46%**	105,22%
4.	**Comisioane acordate pt**	**42.809,95**	**38.705,98**	**38.051,43**	**88,88%**	**98,31%**

Semnat pentru identificare BDO AUDIT 07 IUN. 2019 Initialised for identification

	vânzarea biletelor					
5.	**Cheltuieli de transport şi deplasare**	**38.590,13**	**42.393,13**	**44.989,76**	**116,58%**	**106,13%**
6.	**Alte cheltuieli privind prestaţiile externe, din care:**	**113.340,81**	**147.681,88**	**139.732,71**	**123,29%**	**94,62%**
	Cheltuieli cu asigurările	11.679,77	14.312,89	11.818,20	**101,19%**	82,57%
	Cheltuieli cu chiriile	20.999,76	43.304,04	45.820,21	**218,19%**	105,81%
	Chelt. protocol, reclamă, publicitate	264,62	6.780,00	238,2	**90,02%**	3,51%
	Chelt.cu poşta, telecom.şi sist. oper.	80.396,66	83.284,95	81.856,10	**101,82%**	98,28%
7.	**Cheltuieli cu personalul**	**180.847,15**	**220.909,20**	**184.276,72**	**101,90%**	**83,42%**
8.	**Cheltuieli cu provizioanele constit. pt. pensionari şi litigii cu salariaţii**	**25.837,53**	**-60.451,89**	**-10.387,79**	**-40,20%**	**17,18%**
9.	**Cheltuieli de exploatare cu amortizarea, provizioanele şi ajustările.**	**123.638,13**	**134.940,75**	**149.258,39**	**120,72%**	**110,61%**
10.	**Alte cheltuieli de exploatare**	**78.911,32**	**88.944,87**	**101.304,44**	**128,38%**	**113,90%**
	TOTAL	**1.222.021,01**	**1.216.737,86**	**1.263.805,88**	**103,42%**	**103,87%**

Cheltuielile din exploatare realizate în 2017 se compun în principal din:

➢ **Cheltuielile cu combustibilul** sunt mai mari decât nivelul bugetat cu 9,34% și decât realizările anului 2016 cu 10,50%, din cauza creșterii prețului petrolului. Astfel costul mediu realizat pe anul 2017 este de 605,34 USD/tonă, faţă de anul 2016 când a fost de 490,83 USD/tonă şi faţă de valoarea planificată pe anul 2017, estimată la valoarea de 515 USD/tonă.

Din punct de vedere cantitativ, în 2016 s-au consumat 121,46 mii tone, iar în 2017 s-au consumat 109,48 mii tone. Ponderea cheltuielilor cu combustibilul în total cheltuieli de exploatare în anul 2017 este semnificativă, reprezentând 21,29%.

➢ **Cheltuielile cu materialele consumabile, întreţinere şi reparaţii** sunt sub nivelul valorii bugetate cu 4,43%.

➢ **Cheltuielile cu serviciile de trafic,** în anul 2017 s-a realizat o scădere a lor faţă de prevederile din buget cu 2,36%, datorată în special nerealizării numărului de curse efectuate.

➢ **Cheltuielile cu comisioanele acordate la vânzare agenţilor:** nivelul acestora este sub nivelul bugetat cu 1,69% și sunt mai mici cu 11,12% decât valoarea realizată în anul anterior.

➢ **Cheltuielile de transport şi deplasare** au înregistrat creștere faţă de nivelul bugetat cu 6,13% şi cu 16,58% faţă de realizările anului anterior.

➢ **Cheltuielile cu asigurările** înregistrează scădere faţă de buget cu 17,43% şi creștere cu 1,19% faţă de valorile realizate în anul anterior.

➢ **Cheltuielile cu chiriile,** s-au înregistrat creșteri față de anul trecut cu 118,19% datorită

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

închirierii a doua aeronave în sistem de leasing pentru înlocuirea celor două aeronave Airbus 310 care au fost oprite de la zbor.

- **Cheltuielile cu reclamă şi publicitate, protocol** sunt sub nivelul bugetat și mai mici cu 9,98% faţă de nivelul realizat în anul 2016.
- **Cheltuilelile cu telecomunicaţiile şi sistemele operaţionale** au crescut faţă de nivelul anului anterior cu 1,82%, iar față de nivelul prognozat sunt mai mici cu 1,72%.

Numărul de personal prognozat în buget la finele anului 2017 a fost de 2.067 salariaţi, faţă de numărul de personal realizat la data de 31.12.2017, de 1.877 salariaţi.
Numărul mediu de personal bugetat pe anul 2017 a fost de 1.970 salariaţi, iar numărul de personal mediu realizat a fost de 1.776 salariaţi.

- **Cheltuieli de personal realizate in anul 2017 sunt in valoare de 184.276,72 mii lei, iar acestea sunt defalcate astfel:**

Cheltuieli cu salariile in suma de 142.228,49 mii lei (salarii pentru personal cu contract individual de munca, pentru angajati localnici, directori cu contract de mandat, consiliu de administratie, AGA); din care 1.649,79 mii lei pentru salarii ale angajatilor localnici –agentii externe. Cheltuieli cu contribuţiile asigurările şi protecţia sociala datorate de angajator sunt in valoare de 45.824,45 mii lei pentru angajatii Companiei TAROM, din care 1.383,97 mii lei pentru contributiile angajatorului aferente salariilor angajatilor localnici –agentii externe.

Fondul de salarii pentru personalul angajat pe bază de contract individual de muncă realizat în 2017 a fost în valoare de 139.614,12 mii lei.

- **Cheltuielile cu salariile realizate** au fost compuse din:
  - salarii de bază;
  - sporuri, prime şi alte bonificaţii aferente salariului de bază (conform prevederilor contractului colectiv de muncă 2015-2017 si acordurilor în vigoare);
  - alte bonificaţii (conform prevederilor contractului colectiv de muncă 2015-2017 si acordurilor in vigoare).

- **Cheltuielile de natură salarială** realizate în anul 2017, cuprind pe lângă cheltuielile salariale, bonusuri.

Bonusurile sunt compuse din:

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

- **cheltuieli sociale** prevăzute la art. 25 alin. (3) lit.b din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal cu modificările şi completările ulterioare, au fost realizate în valoare de 603.90 mii lei (ajutoare de deces, ajutoare sociale);
- **tichete de masă** în valoare de 1.971,11 mii lei.

➢ **Alte cheltuieli cu personalul realizate în anul 2017** sunt din reversarea cheltuielilor în valoare 6.351,23 mii lei, care se referă la plăţile aferente litigiilor cu actuali si fosti salariati, precum si la plăţile aferente salariilor compensatorii acordate angajaţilor pensionaţi anterior datei bilantului, sume ce au fost înregistrate în anul 2016, iar acestea au fost plătite şi utilizate în cursul anului 2017.

➢ **Cheltuielile aferente contractelor de mandat ale directorilor si membrilor Consiliului de Administraţie**:

Pentru cheltuielile aferente contractelor de mandat pentru directori si consiliul de administratie, în anul 2017 s-a înregistrat suma totală de 964,58 mii lei, componentă fixă.

Cheltuielile salariale **aferente contractelor de mandat pentru directori**, acordate în anul 2017, se prezintă după cum urmează:

lei

Nr. crt.	Directori cu contract de mandat (sume brute)	Nr. contract de mandat/data contract	Perioada mandat	Nivelul indemnizaţiei fixe pe întreaga perioada de mandat/luna	Nivelul indemnizaţiei fixe pe întreaga perioada de mandat an 2017
0	1	2	3	4	5
1.	WERNER WILHELM WOLFF	o SG 9565/20.11.2017	20.11.2017 ptr 4 luni	37.901	52.339
2.	ILEANA DANIELA DRAGNE	o Nr.SG. 8088/11.10.2017 o Act Adit.9232/10.11.2017	03.10.2017-02.11.2017 03.11.2017-19.11.2017	37.901	54.252
3.	FLORIN SUSANU	o Nr.SG. 6958/04.09.2017 o Act. Adit.	21.08.2017-21.09.2017 22.09.2017-02.10.2017	37.435	55.382
4.	EUGEN DAVIDOIU	o Nr.SG. 1411/17.02.2017 o Act Adit. Nr. 1/06.06.2017 (SG.4624/06.06.2017) o Nr.SG 6145/03.08.2017	04.02.2017-03.06.2017 03.06.2017-02.08.2017 03.08.2017-20.08.2017	34.422	251.682
5.	DAN IULIUS PLAVETI	o Nr.SG. 7135/26.09.2016 o Act. Adit.9406/02.12.2016	04.08.2016-03.12.2016 04.12.2016-03.02.2017	34.422	39.585
6.	LAURENTIU PAUL GURAU	o Nr.SG. 4472/17.06.2016 o Act Adit.SG 5436/25.07.2016	17.06.2016-19.01.2017	22.608	21.477
7.	COSTIN CIOTEC	o SG 4189/08.06.2016 o Act Adit.SG.5435/25.07.2016	08.06.2016-02.03.2017	22.608	52.097

Semnat pentru identificare BDO
07 JUN. 2019
Initialised for identification

	TOTAL Directori cu contract de mandat				**520.032**
6.	LAURENTIU PAUL GURAU	diferenta concediu de odihna neefectuat	17.06.2016-19.01.2017		6.782
	TOTAL general Directori cu contract de mandat			**227.297**	**526.814**

Prin Hotărârea nr.14/03.11.2015 Adunărea Generala Acţionarilor aprobă ca indemnizaţia fixă a noilor administratori provizorii numiţi prin aceeaşi hotărâre să fie la nivelul mediei pe ultimele 12 luni a câştigului salarial mediu brut lunar pentru activitatea desfăsurată conform obiectului principal de activitate înregistrat în societate, la nivel de clasă conform clasificaţiei activităţilor din economia naţională, comunicat de Institutul Naţional de Statistică anterior numirii.

Cheltuielile salariale aferente contractelor de mandat ale membrilor Consiliului de Administraţie:

lei

Nr. crt.	Administratori cu contract de mandat	Nr. contract de mandat/data contract	Perioada mandat	Nivelul indemniz. fixe pe întreaga per. de mandat/luna	Nivelul indemniz. fixe an 2017
0	1	2		3	4
1.	ELENA VLAD	o Nr. SG.9497/16.11.2017	30.10.2017-22.02.2018	6.388	12.776
2.	IVONA STAN	o Nr. SG.9500/16.11.2017	03.11.2017-02.03.2018	6.388	12.776
3.	DORIAN VLADEANU	o Nr. SG.9498/16.11.2017	03.11.2017-22.02.2018	6.388	12.776
4.	IOANA ALEXANDRA BRADEA	o Nr. SG.9499/16.11.2017	03.11.2017-22.02.2018	6.388	12.776
5.	CRISTIAN SOCOL	o Nr. SG.9496/16.11.2017	30.10.2017-22.02.2018	6.388	12.776
6.	DANUT ALEXANDRU POTOR	o Nr. SG.130/09.01.2018	09.01.2018-01.03.2018	0	0
7.	DAN AUREL MACHITA	o Nr. SG 5632-29.09.2015	29.09.2015- 22.01.2018	5.259	55.220
8.	POPEANGA SILVIA	o Nr. SG 2252/16.03.2017 o Nr.SG 6097/ 01.08.2017	02.02.2017-01.06.2017 23.06.2017-02.11.2017	5.845/6.111	47.824
9.	MARICA RAZVAN ALEXANDRU	o Nr. SG 2254/16.03.2017 o Nr. SG 6101/01.08.2017	02.02.2017-01.06.2017 23.06.2017-02.11.2017	5.845/6.111	44.902
10.	VELICU GEORGETA ALINA	o Nr. SG 2253/16.03.2017 o Nr. SG 6102/01.08.2017	02.02.2017-01.06.2017 23.06.2017-02.11.2017	5.845/6.111	47.824
11.	DRAGOS VASILE PELMUS	o Nr. SG 6100/01.08.2017	23.06.2017-02.11.2017	6.111	21.389
12.	ADRIANA IONESCU	o Nr. SG 6098/01.08.2017	23.06.2017-02.11.2017	6.111	24.444
13.	VOICU ION LAURENTIU	o Nr. SG 6099/01.08.2017	23.06.2017-02.11.2017	6.111	21.389
14.	IORDACHE VALENTIN	o Nr. SG 5634/29.09.2015	29.09.2015- terminat in 22.06.2017	5.259	26.295
15.	ANDREI DRAGOS	o Nr. SG 5636/29.09.2015	29.09.2015- terminat in 22.06.2017	5.259	26.295

Semnat pentru identificare
07 JUN. 2019
Initialised for identification

16.	FLORESCU RADU FRANCIS	o Nr. SG 5633/29.09.2015	29.09.2015- terminat in 22.06.2017	5.259	26.295
	TOTAL membrii CA cu contract de mandat				**405.757**
17.	SECRETAR CA			500 eur/net	38.793
	TOTAL				**444.550**

Totalul cheltuielilor cu provizioanele constituite si utilizate in anul 2017 sunt in suma de (10.387,79) mii lei - pentru platile unor drepturi de natura salariala care sunt considerate probabile, si nu certe in relatie cu personalul, generate de litigiile de munca cu angajatii.

• **CHELTUIELI FINANCIARE** – se realizează în special din diferenţele de curs valutar nefavorabile, sunt aferente evoluţiei raportului EUR/USD, RON/devize şi alte devize, precum şi din cheltuielile cu dobânzile aferente rambursărilor de credite.

mii lei

Nr. crt.		An 2016 Realizat IFRS	An 2017 Planificat IFRS	An 2017 Realizat IFRS	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Cheltuieli din dif.de curs valutar	50.009,09	54.183,71	56.111,53	112,20%	103,56%
2.	Cheltuieli din dobânzi	7.441,31	8.569,88	4.843,24	65,09%	56,51%
3.	Cheltuieli privind imobilizările financiare şi investiţiile financiare	0,00	596,59	0,00	-	-
4.	Alte cheltuieli financiare	0,00	0,00	0,00	-	-
	TOTAL	**57.450,41**	**63.350,18**	**60.954,77**	106,10%	96,22%

Cheltuielile financiare realizate în 2017 reprezintă 4,60% din total cheltuieli realizate.

Cheltuielile totale realizate în anul 2017 au fost mai mari cu 3,49% față de totalul cheltuielilor planificate pentru anul 2017 și mai mari cu 3,54% fată de nivel realizat în 2016.

mii lei

Nr. crt.		An 2016 Realizat IFRS	An 2017 Planificat IFRS	An 2017 Realizat IFRS	An 2017 Realizat/ An 2016 Realizat (%)	An 2017 Realizat/ An 2017 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	CHELTUIELI DE EXPLOATARE	1.222.021,01	1.216.737,86	1.263.805,88	103,42%	103,87%
2.	CHELTUIELI FINANCIARE	57.450,41	63.350,18	60.954,77	106,10%	96,22%
	TOTAL CHELTUIELI	**1.279.471,42**	**1.280.088,04**	**1.324.760,65**	**103,54%**	**103,49%**

Semnat pentru identificare
Initialised for identification

3.3. Realizarea investiţiilor.

Execuţia bugetară este structurată pe principalele categorii de investiţii, realizarea investiţiilor până la sfârșitul anului 2017 față de bugetul anual aprobat:

mii lei

INDICATORI	2017 Buget	2017 Realizat	2017 Realizat / 2017 Buget %
1	2	3	4=3/2
Construcţii Montaj	**18.883,87**	**0,00**	**0,00**
Utilaje şi altele din care:	**42.213,36**	**635,30**	**1,50**
Utilaje	8.062,28	462,45	**5,74**
Investiţii IT Hardware şi Software	34.151,09	172,85	**0,51**
Controale şi reparaţii la aeronave, motoare şi componente	**206.697,93**	**156.998,52**	**75,96**
TOTAL PROGRAM INVESTIŢII	**267.795,16**	**157.633,82**	**58,86**

4. ECHILIBRUL FINANCIAR AL COMPANIEI ŞI CONTINUITATEA ACTIVITĂŢII

Echilibrul financiar ca formă de manifestare a echilibrului economic reflectă asigurarea resurselor pe de o parte şi respectarea obligaţiilor de plată ale entităţii economice către terţi pe de altă parte.

Asigurarea echilibrului financiar necesită o sincronizare între ritmul cheltuielilor operaţionale şi prestarea serviciilor de transport pe de o parte şi cel al încasării şi vânzării serviciilor pe de altă parte. Nerespectarea acestei cerinţe se reflectă în lipsa capacităţii de plată a entităţii, respectiv apariţia creditelor nerambursate la scadenţă şi a datoriilor neachitate la termen faţă de furnizori, faţă de stat şi terţi.

În situaţia în care încasările prevăzute nu asigură plata obligaţiilor curente se contractează împrumuturi, se reduce volumul aprovizionărilor, se decalează termenele, se renunţă la unele materiale aflate în stoc peste necesar, se impulsionează vânzările, se accelerează lichiditatea unor imobilizări.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Pentru aprecierea situaţiei financiare a companiei şi identificarea riscului de continuitate a activităţii, prezentăm pe baza structurii patrimoniale raportul între un post din activ sau pasiv şi totalul bilanţului, precum şi raportul între diferite componente de activ sau pasiv.

A) Evoluţia/ calculul Indicatorilor prin ratele de structură ale activului sunt:

a) Rata activelor imobilizate (R_i) - calculată ca raport între activele imobilizate şi totalul activului şi care reprezintă ponderea elementelor patrimoniale ce servesc Compania permanent.

			2016 -IFRS			**2017 -IFRS**		
Ri=	Active imobilizate / Activ total	x 100	837.831.436 / 1.345.428.868	=	62%	783.251.424 / 1.158.707.582	=	68%

Acest indicator nu s-a modificat semnificativ în exerciţiul financiar 2017 întrucât parte din activele corporale au fost reevaluate la valoarea justă la 31.12.2017.

Activele financiare imobilizate care contribuie la rata generală de imobilizare au înregistrat scăderi datorită maturizării titlurilor de stat şi transferului acestora la active circulante.

De altfel rata efectivă a imobilizărilor corporale îşi conservă valoarea ca în anul anterior astfel:

a_1) Rata imobilizarilor corporale (R_{ic}) - care reflectă ponderea capitalurilor fixe în cadrul patrimoniului entităţii au înregistrat următoarele valori:

			2016 -IFRS			**2017 -IFRS**		
Ric=	Imobilizari corporale / Activ total	x 100	790.807.645 / 1.345.428.868	=	59%	724.509.668 / 1.158.707.582	=	63%

R_{ic} măsoară capacitatea întreprinderii de a rezista în cazul unei crize, de a se adapta la schimbarea bruscă a tehnicii sau a cerinţelor pieţei.

Politica de amortizare adoptată influenţează marimea ratei pentru că se operează cu valori nete.

a_2) Rata imobilizarilor financiare (R_F)- reflectă ponderea imobilizărilor financiare în activul total al entităţii.

			2016 -IFRS			**2017 -IFRS**		
Rif=	Imobilizari financiare / Activ total	x 100	31.815.209 / 1.345.428.868	=	2%	43.529.533 / 1.158.707.582	=	4%

Indicatorul a înregistrat modificări datorită maturizării titlurilor de stat transferate la depozite precum şi constituirea unor depozite garanţii aferente contractelor de leasing operaţional.

Semnat pentru identificare
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

b) Rata activelor circulante (R_{AC}) - reflectă ponderea activelor circulante în totalul mijloacelor economice.

				2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RAC=	Active circulante / Activ total	x 100		507.597.432 / 1.345.428.868	=	38%	375.456.158 / 1.158.707.582	=	32%

Rata a scazut în principal datorită lichidităţilor consumate pentru acoperirea obligaţiilor curente.

Ratele complementare sunt:

b1) Rata stocurilor (R_S) care exprimă mărimea stocurilor în totalul activelor entităţii, aceasta fiind în funcţie de natura activităţii.

				2016 -IFRS			2017 -IFRS		
Rs=	Stocuri / Activ total	x 100		27.579.922 / 1.345.428.868	=	2%	31.558.891 / 1.158.707.582	=	3%

Rata înregistrează creştere pe seama stocurilor în creştere datorită lucrărilor tehnice pentru flotă în desfăşurare la data bilanţului.

b_2) Rata creanţelor (Rc) - reflectă importanţa creanţelor întreprinderii în activul total al întreprinderii.

				2016 -IFRS			2017 -IFRS		
Rc=	Creante / Activ total	x 100		62.573.988 / 1.345.428.868	=	5%	84.247.402 / 1.158.707.582	=	7%

Creşterea se datorează, în cea mai mare parte, depozitelor constituite pentru contractele de leasing operaţional şi plăţilor de rezerve- mentenanţă aferente contractelor. Creanţele curente s-au menţinut într-un ritm normal de încasare.

b_3) Rata disponibilităţilor (R_D) - reflectă ponderea disponibilităţilor în patrimoniul firmei.

				2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RD=	Disponibilitati / Activ total	x 100		405.561.395 / 1.345.428.868	=	30%	224.817.278 / 1.158.707.582	=	19%

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Disponibilităţile au înregistrat scăderi pe seama activelor financiare imobilizate reinvestite în depozite, dar şi din cauza diminuării efective a lichidităţilor, ca urmare a utilizării acestora pentru acoperirea obligaţiilor curente rezultate din operare.

B) În ceea ce priveşte structura pasivului, analiza acestuia urmăreşte caracterizarea surselor de formare a mijloacelor economice şi evoluţia în timp a acestora. Ratele referitoare la structura pasivului reflectă componenţa resurselor de care dispune entitatea. Ele explică politica de finanţare care constă în resursele de care poate beneficia entitatea în cele mai avantajoase condiţii de cost şi

de durată. Permit aprecierea autonomiei financiare, respectiv repartiţia între resursele proprii şi datoriile entităţii, indicatorii principali fiind:

a) Rata stabilităţii financiare (R_{SF}) - care exprimă contribuţia surselor aflate la dispoziţia întreprinderii pe o perioadă mai mare de 1 an la acoperirea mijloacelor economice ale entităţii.

$$RSF = \frac{\text{Capital permanent}}{\text{Pasiv total}} \times 100$$

	2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RSF=	1.058.125.043 / 1.345.428.868	=	79%	844.077.019 / 1.158.707.582	=	73%

Indicatorul înregistrează o scădere datorită faptului ca societatea a înregistrat o diminuare a capitalului permanent cu influenţa acumulărilor de pierderi în cadrul exerciţiului afectând şi capitalurile proprii.

b) Rata autonomiei financiare globale (R_{AFG}) - reflectă contribuţia surselor proprii la finanţarea mijloacelor economice ale entităţii.

$$RAFG = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Pasiv total}} \times 100$$

	2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RAFG=	1.032.437.365 / 1.345.428.868	=	77%	819.994.803 / 1.158.707.582	=	71%

Această rată este în scădere faţă de anul anterior şi este peste nivelul acceptat teoretic.
Este un indicator care exprimă autonomia financiară a companiei, apreciind ansamblul finanţării sale.
Această rată este considerată satisfăcătoare în ceea ce priveşte echilibrul financiar dacă este mai mare sau egală cu 1/3.

Astfel se poate calcula rata autonomiei financiare la termen după relaţiile:

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

			2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RAFT1=	Capital propriu / Capital permanent	x 100	1.032.437.365 / 1.058.125.043	=	98%	819.994.803 / 844.077.019	=	97%

Aceasta rată exprima ponderea fondurilor proprii în ansamblul resurselor cu durată mai mare de 1 an. Pentru asigurarea autonomiei financiare capitalul propriu trebuie să reprezinte cel puţin jumătate din cel permanent.

$R_{AFT1} \geq 0,5$ Indicatorul fiind în situaţia favorabilă faţă de nivelul teoretic.

			2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RAFT2=	Capital propriu / Datorii pe termen lung	x 100	1.032.437.365 / 25.687.678	=	4019%	819.994.803 / 24.082.216	=	3405%

Indicatorul arată că situaţia în care se află compania, respectiv toate creditele pentru finanţarea activităţii au fost rambursate.

Această rată exprimă gradul de independenţă financiară a întreprinderii, asigurată atunci când capitalul propriu este egal sau mai mare decât obligaţiile la termen.

$R_{AFT2} \geq 1$.

c) Rata datoriilor pe termen scurt - care reflectă partea mijloacelor economice finanţată pe seama datoriilor cu termen de exigibilitate mai mic de 1 an.

			2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RDTS=	Datorii pe termen scurt / Pasiv total	x 100	287.303.825 / 1.345.428.868	=	21%	314.630.563 / 1.158.707.582	=	27%

d) Rata de îndatorare globală ($R_{îG}$) - care reflectă ponderea resurselor externe în totalul surselor de finanţare ale entităţii.

			2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RIG=	Datorii totale / Pasiv total	x 100	312.991.503 / 1.345.428.868	=	23%	338.712.779 / 1.158.707.582	=	29%

Indicatorul arată mentinerea în 2017 a autonomiei financiare.

Cu cât $R_{îG} < 1$ cu atât autonomia financiară a entităţii este mai ridicată şi scade gradul de îndatorare.

Compania este supusă unor riscuri financiare, dar cel mai important este riscul de faliment generat de insolvabilitate şi de aceea menţinerea solvabilităţii asigură supravieţuirea acesteia.

Solvabilitatea reprezintă capacitatea entităţii de a-şi onora obligaţiile sale de plată pe o anumită perioadă de timp şi de a-şi asigura astfel echilibrul financiar.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification
* * *

Starea de insolvabilitate poate avea repercusiuni asupra modului de funcţionare a companiei cum ar fi: pierderea unei părţi a patrimoniului, lichidarea şi dispariţia entităţii.

Capacitatea de plată este reprezentată de solvabilitatea imediată şi reprezintă mijloacele băneşti disponibile la un moment dat sau pe o perioadă scurtă de timp, de regulă pâna la 30 zile pentru achitarea datoriilor exigibile pe aceeaşi perioadă.

Solvabilitatea, respectiv capacitatea de plată sunt elemente ale lichidităţii prin care se evidenţiază proprietatea pe care o are partea materială a capitalului de a se transforma în bani.

Datorită interdependenţei dintre lichiditate şi solvabilitate pentru diagnosticarea activităţii companiei se utilizează următoarele rate:

a) Rata lichidităţii (solvabilităţii) generale (R_{SG}) - evidenţiază gradul de acoperire a datoriilor pe termen scurt de către activele circulante.

		2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RSG=	Active circulante / Datorii pe termen scurt	507.597.432 / 287.303.825	=	1,77	375.456.158 / 314.630.563	=	1,19

Această rată a scăzut de la 1,77 la 1,19 în 2017, ceea ce indică o reducere a capacităţii de finanţare, dar totuşi rata se menţine în limite satisfăcătoare.

R_{SG} se poate încadra între următoarele valori:

R_{SG} >1,8 situaţie bună şi indică existenţa unor active circulante mai mari decât datoriile pe termen scurt, ceea ce înseamnă că o parte a capitalului permanent este utilizat pentru finanţarea activităţii de exploatare;

1,2 < R_{SG} <1,8 situaţie satisfăcătoare;

R_{SG} <1,2 situaţie nesatisfăcătoare, dar nu prezintă pericol dacă gradul de lichiditate al activelor circulante este mai mare decât cel de exigibilitate al datoriilor pe termen scurt. Aceasta înseamnă că stocurile se reduc treptat pentru achitarea datoriilor pe termen scurt fără a stânjeni continuitatea producţiei, iar datoriile se reînnoiesc constant.

b) Rata solvabilităţii (lichidităţii) imediate (R_{SI}) - reflectă în proporţie disponibilităţile care participă la acoperirea datoriilor curente.

		2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RSI=	Disponibilitati / Datorii pe termen scurt	405.561.395 / 287.303.825	=	1,41	224.817.278 / 314.630.563	=	0,71

Semnat pentru identificare BDO AUDIT 07 JUN. 2019 Initialised for identification

Indicatorul realizat în 2017 este peste 0,3 ceea ce arată o situaţie bună totuşi în scădere faţă de 2016.

Dacă R_{SI} >0,3 situaţie bună.

c) Rata solvabilităţii patrimoniale (R_{SP}) - reflectă gradul în care întreprinderea poate face faţă obligaţiilor de plată, în special din surse proprii.

			2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RSP=	Capital propriu / Capital propriu + Credite bancare	x 100	1.032.437.365 / 1.032.437.365	=	100%	819.994.803 / 819.994.803	=	100%

R_{SP} poate lua următoarele valori:

R_{SP} >50% situaţie bună;

30% < R_{SP} <50% situaţie satisfăcătoare;

R_{SP} <30% situaţie nesatisfăcătoare.

Indicatorul fiind cu valoare mai mare de 50% societatea este în situaţia bună.

d) Rata solvabilităţii globale (R_{SGB}) - măsoară securitatea de care se bucură creditorii pe termen scurt şi lung, precum şi marja de creditare a entităţii.

			2016 -IFRS			2017 -IFRS		
RSGB=	Disponibilitati / Exigibilitati pe termen scurt	x 100	405.561.395 / 287.303.825	=	1,41	224.817.278 / 314.630.563	=	0,71

R_{SGB} poate lua următoarele valori:

R_{SGB} >1,5 situaţie bună deoarece compania îşi poate achita obligaţiile;

R_{SGB} <1,5 situaţie nesatisfăcătoare şi evidenţiază riscul de insolvabilitate pe care l-au asumat furnizorii de fonduri puse la dispoziţia entităţii.

Rata arată o situaţie nesatisfăcătoare datorită scăderii disponibilităţilor sub nivelul obligaţiilor curente.

Echilibrul financiar al întreprinderii trebuie înţeles ca un ansamblu de corelaţii care se formează în procesul de rotaţie al capitalului.

Pentru analiza echilibrului financiar al entităţii se utilizează următoarele rate de finanţare:

a) Rata de autofinanţare a activelor (R_{AA}) - exprimă masura în care capitalurile proprii acoperă activele entităţii.

Semnat pentru identificare BDO AUDIT 07 JUN. 2019 Initialised for identification

$$RAA = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Active imobilizate + Active circulante}} \times 100 \quad \frac{1.032.437.365}{1.345.428.868} = 77\% \quad \frac{819.994.803}{1.158.707.582} = 71\%$$

Această rată a scăzut pe seama pierderilor acumulate şi în 2017.

b) Rata de finanţare a imobilizărilor pe seama capitalurilor proprii (R_{FI}) - exprimă finanţarea proprie a imobilizărilor, autonomia de care dă dovadă întreprinderea în finanţarea investiţiilor sale.

			2016 -IFRS		**2017 -IFRS**	
RFI=	Capital propriu / Active imobilizate	x 100	1.032.437.365 / 837.831.436 =	123%	819.994.803 / 783.251.424 =	105%

Dacă valoarea acestei rate este mai mare sau egală cu 100 înseamnă că activele imobilizate sunt finanţate integral pe seama capitalurilor proprii. Dacă valoarea ratei este mai mică decât 100, atunci o parte din activele imobilizate sunt finanţate pe seama datoriilor pe termen mediu şi lung.

c) Rata de finanţare a activelor imobilizate pe seama capitalului permanent (R_{FKpn}) - semnifică gradul de finanţare al activelor imobilizate pe seama surselor stabile.

			2016 -IFRS		**2017 -IFRS**	
RFKpn=	Capital permanent / Active imobilizate	x 100	1.058.125.043 / 837.831.436 =	126%	844.077.019 / 783.251.424 =	108%

Cu cât valoarea acestei rate este mai mare decât 100, cu atât entitatea ocupă o poziţie mai bună.

d) Rata datoriilor (R_D) - reflectă partea din activul total care este finanţată din datoriile entităţii.

			an 2016		**an 2017**	
RD=	Datorii totale / Activ total	x 100	216.838.098 / 1.338.261.591 =	16%	243.671.709 / 1.152.595.250 =	21%

Analiza indicatorilor de echilibru financiar, aşa cum este detaliat mai sus este de natură să înlăture criticile referitoare la situaţia activului net şi să întărească necesitatea abordării activităţii Companiei pe baza principiului de continuitate.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Principiul continuităţii activităţii este completat şi de următoarele elemente de susţinere:

• BVC pentru anii 2016 si 2017 identifică că societatea a dispus de mijloace de realizare a veniturilor bugetate pentru perioade viitoare (bugetul exerciţiului curent cuprinde previziuni bugetare şi pentru următoarele 2 exerciţii).

• Societatea a dispus şi dispune de resurse financiare pentru achitarea datoriilor cu scadenţă în viitorul apropiat

• Nu au fost preconizate reduceri semnificative de activitate în aceste perioade deşi este diminuată capacitatea prin conservarea aeronavelor A310, pentru că societatea a închiriat în leasing operational două aeronave B737/800.

• Nu au fost planificate reduceri de personal în perioadele următoare care să ducă la o restrângere a activităţii.

• Activele curente nete ale companiei au arătat o situaţie pozitivă, activele curente fiind mai mari decât datoriile curente.

• Nu au existat indicii privind reducere semnificativă de activitate sau o intrare în stare de lichidare/dizolvare a companiei.

• Capitalurile proprii au fost pozitive.

"Art. 49 - (1) Principiul continuităţii activităţii. Trebuie să se prezume că entitatea îşi desfăşoară activitatea pe" baza principiului continuităţii activităţii. Acest principiu presupune că entitatea îşi continua în mod normal funcţionarea, fără a intra în stare de lichidare sau reducere semnificativă a activităţii.

(2) O entitate nu va întocmi situaţiile financiare anuale pe " baza principiului continuităţii activităţii dacă organele de conducere stabilesc după data bilanţului fie că intenţionează să lichideze entitatea sau să înceteze activitatea acesteia, fie că nu există nicio altă varianta realistă în afara acestora. Aceste prevederi nu se aplică situaţiilor financiare anuale întocmite de entităţile absorbite în cadrul unui proces de fuziune sau de divizare, potrivit legii.

Deteriorarea rezultatelor din exploatare şi a poziţiei financiare, ulterior datei bilanţului, indică nevoia de a analiza dacă presupunerea privind continuitatea activităţii este încă adecvată

(3) Dacă administratorii unei entităţi au luat cunoştinţă de unele elemente de nesiguranţă legate de anumite evenimente care pot duce la incapacitatea acesteia de a-şi continua activitatea, aceste elemente trebuie prezentate în notele explicative. În cazul în care situaţiile financiare anuale nu sunt întocmite pe baza principiului continuităţii, această informaţie trebuie prezentată, împreuna cu motivele care au stat la baza deciziei conform căreia entitatea nu îşi mai poate continua activitatea.

Conducerea TAROM a considerat adecvat aplicarea principiului continuităţii activităţii în intocmirea situaţiilor financiare auditate de auditorul extern independent pentru exerciţiul financiar încheiat la

Semnat pentru identificare
07 JUN. 2019
Initialised for identification

31.12.2017, Compania urmând să funcţioneze normal în continuare, într-un viitor previzibil fără să intre în stare de lichidare/faliment sau fără o reducere semnificativă a activităţii. Motivul constă în realitatea contabila că activele circulante ale Societăţii depăşeau datoriile curente cu 60.825.595 lei, lichidităţile reprezentând depozite bancare şi conturi curente în bănci sunt în valoare totală de 224.817.278 lei, iar acţionarul majoritar, Ministerul Transporturilor, a transmis Companiei scrisoarea nr. 6008/2018 prin care acesta a reconfirmat angajamentul său în susţinerea procesului de restructurare a TAROM, de natură să creeze premisele pentru începerea procesului de reîntregire a rezervelor de numerar ale Societăţii.

Ca şi în exerciţiul financiar 2016, activitatea desfăşurată de TAROM în anul 2017 a confirmat ca fiind adecvată aplicarea principiului continuităţii la întocmirea situatiilor financiare, Societatea fiind chiar în situaţia de mentinere a cifrei de afaceri.
Secţiunea 2,4, art. 49, alin (2) din OMFP 1802/2014 prevede " *O entitate nu va întocmi situaţiile financiare anuale pe baza principiului continuităţii activităţii dacă organele de conducere stabilesc după data bilanţului fie că intenţionează să lichideze entitatea sau să înceteze activitatea acesteia, fie că nu există nicio altă variantă realistă ..*"

Compania TAROM nu a fost şi nu este în această situaţie prevăzută explicit de legiuitor, respectiv nici Consiliul de Administraţie, nici Adunarea Generală a Acţionarilor nu a decis în niciun moment lichidarea societăţii, încetarea activităţii şi nu a optat pentru vreo altă variantă realistă.

De asemenea, art 49, alin (3) din OMFP 1802/2014 prevede "*Dacă administratorii unei entităţi au luat cunoştinţă de unele elemente de nesiguranţă legate de anumite evenimente care pot duce la incapacitatea acesteia de a-şi continua activitatea, aceste elemente trebuie prezentate în notele explicative. În cazul în care situaţiile financiare anuale nu sunt întocmite pe baza principiului continuităţii, această informaţie trebuie prezentată, împreună cu motivele care au stat la baza deciziei conform căreia entitatea nu îşi mai poate continua activitatea.*"
Neexistând situaţia prevăzută de art. art 49, alin (3), în cazul TAROM nu există niciun motiv de decizie pentru a nu fi respectat principiul continuităţii, Compania TAROM operând un program de activitate uşor dezvoltat, are un buget, deţine lichidităţi, are creanţe de încasat, nu are obligaţii restante faţă de terţi sau bugetul statului şi, pe cale de consecinţă, se prevede posibilitatea continuităţii activităţii.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

5. ALTE INFORMAŢII CU REFERIRE LA ACTIVITATEA COMPANIEI

5.1. CALITATEA ŞI SIGURANŢA ZBORULUI

CN TAR TAROM SA este certificată de Autoritatea Aeronautică Civilă Română ca Operator aerian, Organizaţie de Întreţinere, Organizaţie de instruire a personalului tehnic şi Organizaţie de instruire a personalului navigant (ATO) si este continuu supravegheat de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română în conformitate cu programul de audit şi inspecţie al acesteia, pentru verificarea menţinerii condiţiilor de certificare. Condiţiile de certificare impun operatorilor aerieni să implementeze un sistem de management al sigurantei (SMS), inclusiv un program de monitorizare a conformităţii continue a operaţiunilor. TAROM are implementat un sistem de monitorizare continuă a conformităţii cu

reglementările aplicabile. Auditorii interni din cadrul Departamentului Siguranţă Zbor şi Calitate realizează atât audituri interne, cât şi externe, în domeniile operaţionale indicate de reglementările europene, după cum urmează:

- Regulamentul EU 965/2012 al Comisiei Europene;
- Regulamentul EU 1321/2014 al Comisiei Europene;
- Regulamentul EU 1178/2011 al Comisiei Europene.

În urma implementării programului de monitorizare a conformării din anul 2017, au fost ridicate peste 100 de neconformităţi aflate în diverse stadii de rezolvare. Sistemul de management al siguranţei constă în definirea exactă a responsabilităţilor privind siguranţa, incepând cu Managerul Responsabil până la personalul operaţional, precum şi in culegerea permanentă de informaţii despre operaţiunile TAROM cu scopul de a identifica posibilele pericole, informaţii care sunt analizate în vederea luării măsurilor de evitare a urmărilor acestora. Principalele surse de informaţii pentru SMS
sunt sistemul de raportare a evenimentelor de aviaţie civilă şi programul Flight Data Monitoring (FDM). Sistemul de raportare de siguranţă este un sistem deschis, care se bazează pe principiile culturii juste, în care personalul este încurajat să raporteze orice eveniment sau aspect care ar putea avea impact asupra siguranţei operaţiunilor.

În conformitate cu Regulamentul EC 376/2014 al Parlamentului European, Legea 51/1999 a Guvernului României şi Reglementarea Aeronautică Civilă Română - Raportarea Evenimentelor în Aviaţia Civilă (RACR-REAC), în cadrul TAROM funcţionează două sisteme de raportare:

- Sistemul de raportare internă a evenimentelor în legatură cu siguranţa zborului, cât şi cel de raportare internă confidenţială;
- Sistemul de raportare externă (catre CIAS si AACR) a evenimentelor de aviaţie civilă raportabile în conformitate cu reglementările aplicabile.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

TAROM promovează o politică non-punitivă faţă de erorile neintenţionate care sunt raportate de personalul implicat si efectuează analize si investigaţii ale unor incidente şi evenimente produse în operare, cu scopul de a îmbunătăţi continuu siguranţa zborului.

Datele privind operaţiunile de zbor sunt înregistrate/ analizate pentru întreaga flotă în cadrul FDM. Parametrii măsuraţi sunt stabiliţi de către fabricanţii aeronavelor şi se înscriu în practica industriei. Pe baza acestor parametrii, TAROM urmăreşte buna funcţionare a sistemelor avionului, respectarea de către echipajul de zbor a limitărilor impuse de fabricanţi, reglementările Companiei şi identificarea unor suprasolicitări intervenite în exploatare, datorită unor factori necontrolabili (turbulenţe, vânt lateral în rafale etc). Rezultatele sunt transmise Direcţiei Tehnice şi Direcţiei Operaţiuni Zbor. Pe baza FDM, Departamentul Siguranţă Zbor şi Calitate şi Direcţia Operaţiuni Zbor desfăşoară un program de supraveghere a operaţiunilor, urmărind cele mai frecvente evenimente cu risc sporit şi evoluţia acestora.

Informaţiile privind siguranţa zborului sunt prezentate periodic în cadrul întâlnirilor Consiliului de Evaluare a Siguranţei TAROM. Informaţiile relevante despre accidentele şi incidentele care se produc în industria aviatică şi care prezintă interes pentru personalul operaţional TAROM sunt prezentate personalului implicat în operaţiuni, printr-un sistem de comunicare de siguranţă: safety info, safety e-mail şi cursuri SMS (iniţiale şi de recurenţă).

TAROM este membru IATA şi participă în diverse programe de colectare şi analiză a informaţiilor relevante de siguranţa zborului (IATA – Safety Trend Evaluation Analysis and Data Exchange System STEADES) şi este membru activ al pool-urilor de audit ISAGO (IATA Safety Audit of Ground Operations), IATA DAQCP (De-icing / Anti-icing Quality Control Pool), IATA IFQP (IATA Fuel Quality Pool). Aceste programe au rolul de a optimiza efortul operatorilor aerieni de a controla şi supraveghea furnizorii de servicii contractaţi. Astfel, în cadrul unui pool de audit, IATA repartizează anumiţi furnizori de servicii către fiecare operator din pool. Prin aceasta, auditorii TAROM verifică un număr redus de furnizori de servicii şi pune la dispoziţia celorlalţi operatori rezultatele verificărilor. La rândul său, TAROM primeşte rapoartele de audit efectuate de ceilalţi parteneri din pool. În acest mod se obţine o supraveghere constantă şi foarte performantă a tuturor subcontractorilor, în vederea menţinerii celor mai înalte standarde de siguranţă şi calitate.

Totodată, TAROM este membru Flight Safety Foundation şi are acces la informaţii privind acţiunile şi studiile acestei organizaţii, a cărei misiune este aceea de a identifica problemele globale de siguranţă şi de a stabili prioritătile în siguranţa zborului în cadrul comunităţii globale a aviaţiei.

Ca membru în alianţa SkyTeam începând cu anul 2010, TAROM participă în diverse grupuri de lucru ale alianţei în domenii cum ar fi: siguranţa zborului, monitorizarea conformării, securitatea aeronautică şi managementul situaţiilor de urgenţă.

Semnat pentru identificare
07 JUN. 2019
Initialised for identification

TAROM, în calitate de membru IATA (International Air Transport Association) este certificat IOSA (IATA Operational Safety Audit) din anul 2006, garantând cele mai înalte standarde de siguranţă şi calitate. Programul IOSA este un sistem de evaluare acceptat şi recunoscut internaţional menit să auditeze sistemele de management şi control ale unei companii de transport aerian. TAROM a fost evaluat prin 7 audituri complete IOSA care au demonstrat îmbunătăţirea continuă a siguranţei si calităţii operaţiunilor desfăşurate. În urma auditului de recertificare IOSA din decembrie 2017, Compania TAROM a obţinut prelungirea Certificatului IOSA pentru o nouă perioadă de 2 ani, respectiv până la data de 6 mai 2020.

TAROM a fost certificat ISO:9001 din 2014, fiind recertificat în 2017 in conformitate cu ISO 9001:2015.

5.2. ACTIVITATEA DE MEDIU

Compania TAROM consideră prioritară responsabilitatea faţă de mediu având o abordare sistematică asupra menţinerii sub control a impactului proceselor sale asupra mediului. Vizând îmbunătăţirea continuă a performanţei de mediu în conformitate cu legislaţia şi reglementările naţionale şi europene în vigoare, în decembrie 2017, TAROM a considerat oportună Certificarea Sistemului de Management de Mediu conform standardului internaţional ISO 14001:2015.

În decembrie 2015 a fost realizat auditul energetic conform Legii 121/2014 privind eficienţa energetică, iar din anul 2016, cât şi 2017, a fost asigurat managementul energetic.

Compania raportează către autorităţile de mediu date privind: emisiile, substanţele care diminuează stratul de ozon, deşeurile, chimicalele, conform legislaţiei de mediu în vigoare şi Directivelor Europene. De asemenea, Compania îşi îndeplineşte obligaţiile ce îi revin privind raportarea lunară şi achitarea taxelor către Administraţia Fondului pentru Mediu.

Din 2012, TAROM a implementat sistemul de comercializare a cotelor de emisii ale UE (EU ETS), conform Directivei 2008/101/CE care reprezintă cadrul cheie de reglementare al UE privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (CO_2). În sensul asigurării conformităţii cerinţelor Directivei, se elaborează anual Raportul de emisii şi se achizitionează certificate astfel încât să fie restituite în Registrul UE numărul de certificate echivalent emisiilor produse ce corespund zborurilor realizate în interiorul spaţiului aerian european.

Faţă de reglementarea menţionată, eficienţa utilizării combustibililor şi reducerea emisiilor au devenit un obiectiv important, conducând la implementarea unor măsuri operaţionale.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

Managementul combustibilului suplimentează elementele de siguranţă a zborului cu acurateţe şi eficienţă, prin atenţia cu care se evaluează consumul, disciplina operaţională impusă şi feedback-ul primit.

Societatea, prin politica de conformare la legislaţia europeană, a achiziţionat certificatele necesare în raport de cantitatea de 297 mii tone CO2 şi a îndeplinit obligaţia de conformare pentru 2017.

5.3. INFORMAŢII DESPRE PERSONAL

Politica de resurse umane s-a axat în principal pe planificarea şi gestionarea resurselor umane în conformitate cu planul de management al Companiei.

În perioada ianuarie - decembrie 2017 activitatea companiei s-a desfăşurat cu un număr mediu 1.776 de salariaţi, angajaţi cu contract individual de muncă. La sfârşitul lunii decembrie 2017, Compania

are un număr efectiv de 1.877 salariaţi cu contract individual de muncă (din care 4 contracte sunt pe posturi ocpuate de salariaţi aflaţi în creştere copil, iar contractele de mandat nu sunt incluse).

În conformitate cu Legea Securităţii şi Sănătăţii Muncii 319/ 2006 şi Normele metodologice de aplicare a prevederilor L.319/ 2006 (H.G. 1425/ 2006), Compania TAROM a încheiat contracte pentru prestarea de servicii medicale de medicina muncii pentru întreg personalul companiei.

Starea de sănătate este influenţată şi de condiţiile de muncă în care angajatul îşi desfăşoară activitatea.

Controlul medical periodic reflectă starea de sănătate a angajatului la momentul efectuării lui.

Prin compararea ultimului examen medical periodic cu examenele anterioare, se apreciază dinamica stării de sănătate.

În prezent, în Compania TAROM nu sunt declarate boli profesionale.

Pentru îmbunătăţirea condiţiilor de muncă s-au identificat acţiunile necesare, astfel ca în BVC 2017(aprobat prin H.G.642/2017), precum şi în BVC 2018 (H.G.152/2018) au fost prevăzute investiţii pentru relocarea, modernizarea şi adaptarea posturilor de muncă.

În Compania TAROM în anul 2017 nu s-au înregistrat evenimente care să fi avut drept cauze condiţiile de muncă.

În conformitate cu politicile adoptate de Consiliul de Administraţie, la nivelul societăţii s-a implementat un cod de etică a personalului care determină tratamente egale salariaţilor, nediscriminatorii şi au fost revizuite elementele remuneraţiei, pentru asigurarea unei juste politici în raport de munca desfăşurată de fiecare.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

Consiliul de Administraţie a aprobat un acord colectiv 2017/2018, menţinând drepturile câştigate de salariaţi în contractele colective de muncă anterioare şi adaptând unele alinieri de remuneraţie la nivelul pieţei pentru categorii deficitare de personal (piloţi şi mecanici) .

Societatea are adoptate regulamente interne care reglementează dispoziţiile generale privind angajarea, nediscriminarea, soluţionarea reclamaţiilor, securitatea şi sănătatea în muncă, disciplina muncii, sancţiuni, abateri şi reguli privind procedura disciplinară, criterii şi proceduri de evaluare profesională, tinând cont de reglementările specifice unor categorii de personal, determinate de Legea 223/2007 şi Legea 95/ 2008.

Compania, prin bugetele anuale, a prevăzut resurse necesare pregătirii personalului şi, în special, asigurarea standardului de reglementare aeronautic privind licenţierea anumitor categorii de personal.

Şi în anul 2017 Societatea s-a confruntat cu o situaţie litigioasă cu personalul cu statut special reglementat de Legea 223/2007 şi Legea 95/2008.

5.4. DEZVOLTAREA PREVIZIBILĂ A SOCIETĂŢII

România a înregistrat în anul 2017 o creştere economică de 6,4% comparativ cu anul 2016, potrivit estimărilor Băncii Mondiale. Datele oficiale ale Institutului Naţional de Statistică indică faptul că PIB-ul României a crescut în trimestrul al patrulea din 2017 cu 6,9 % pe seria brută și cu 7,0 % pe seria ajustată sezonier, raportat la perioada similară din 2016.

Potrivit Eurostat, PIB-ul a înregistrat o creştere de 2,5% în 2017 atât în zona euro, cât și pe ansamblul UE28, și de 2,6% în trimestrul patru din 2017 față de aceeași perioadă a anului anterior.

Comparativ cu trimestrul patru din 2016, în perioada octombrie - decembrie 2017 PIB-ul a crescut cu 2,7% în zona euro şi cu 2,6% în UE, după o creştere de 2,8% în ambele cazuri în trimestrul al treilea din 2017 comparativ cu perioada similară din 2016.

Banca Mondială rămâne însă conservatoare în privința evoluțiilor pentru anii 2018-2019. Pentru 2018, experții financiari estimează un avans de 4,5%, o creștere consistentă, dar cu mult sub anul 2017. În 2019 România ar urma să înregistreze un avans de 4,1%. Banca Mondială atrage atenţia asupra unor vulnerabilităţi fiscale din România.

Pe plan mondial, traficul aerian a continuat să crească și în anul 2017. Astfel, în 2017, transportul aerian la nivel mondial a continuat să se dezvolte, estimările IATA indicând o creştere a capacităţii oferite (ASK) cu 6,3% faţă de anul 2016, în timp ce traficul de pasageri (RPK) a avut o creştere estimată la 7,5%, ceea ce a condus la un nou record al load factor-ului la nivel global de 82%. Ritmul creșterii cererii a scazut însă până la 6,2% în decembrie 2017, comparativ cu decembrie 2016, deoarece tendința de creștere in lunile anterioare a fost mai puternică.

Semnat pentru identificare BDO AUDIT 07 IUN 2019 Initialised for identification

Companiile europene au crescut traficul de pasageri (RPK) cu 8,2% în 2017 față de anul precedent, susținut de condițiile economice favorabile din regiune. Capacitatea a crescut cu 6,1%, iar factorul de încărcare a crescut cu 1,6 puncte procentuale, până la 84,4%, ceea ce a fost cel mai ridicat dintre toate regiunile.

Din punct de vedere al numărului de pasageri, traficul aerian al Bucureştiului a înregistrat în anul 2017 un număr de 12,84 milioane pax, în creştere cu 16,8% faţă de anul 2016. Potrivit CNAB, anul trecut au avut loc 130.000 de aterizări şi decolări, cu 7,7 % mai mult faţă de anul 2016.

În acest climat macroeconomic, TAROM a transportat în anul 2017 aproximativ 2,3 milioane pasageri. TAROM va continua să se concentreze pe creşterea cotei de piaţă.

5.5. FLOTA ŞI OPERAŢIUNILE LINIEI AERIENE

După creşterea semnificativă în anul 2015 a profiturilor în industria transportului aerian, anii 2016-2017 au un trend uşor descrescător în ceea ce priveşte profiturile (34,5 mld. USD profit estimat pentru anul 2017, faţă de 35,3 mld. în anul 2016, respectiv 35,9 în anul 2015), în timp ce traficul de pasageri continuă să aibă trend crescător (4,1 mild. pasageri in anul 2017, cu 7,1% mai mult decat în anul 2016). Operatorii din Europa şi America de Nord, împreună, reprezintă aproximativ 73% din totalul profiturilor industriei aeriene în 2017.

TAROM a redus pierderea anuală în perioada 2012-2016, însă, ca urmare a majorării pierderii în anul 2017, se impune o analiză de raţionalizare operaţională adaptată la piaţă, în vederea reducerii în continuare a pierderilor şi a trecerii pe profit a Companiei.

Este esenţial ca TAROM să intreprindă unele îmbunătăţiri la nivelul operaţiunilor comerciale, al celor de zbor, al operaţiunilor de sol şi de întreţinere, pentru a permite o creştere a eficienţei.

În prezent TAROM operează cu 23 aeronave:

Tip aeronavă	Număr de aeronave pe fiecare tip	Capacitate	Distanţa maximă de zbor
BOEING 737-800	2	189Y	5400 km
BOEING 737-700	4	14B+102Y	4.900 km/ 4.100km
BOEING 737-300	4	134Y(8B+126Y)	2.780 km/ 3.400km

Semnat pentru identificare
AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

AIRBUS A318-111	4	14B+99Y, 26B+81Y	2.780 km
ATR 42-500	7	48BY	1.200 km
ATR 72-500	2	68BY	950 km

Consiliul de Administraţie a aprobat scoaterea din funcţiune a celor două aeronave Airbus A310 aflate în proprietatea TAROM ce au fost oprite de la zbor începând cu 12.09.2016 YR-LCA şi 31.10.2016 YR-LCB şi a dispus conducerii executive efectuarea unei expertize pentru stabilirea valorii estimate a fi obţinute în ambele variante de valorificare (ca atare sau prin dezmembrare).
Ulterior, Consiliul de Administraţie a aprobat prin Hotărârea nr. 8/04.07.2017 valorificarea prin vânzare a aeronavelor A310 pe bază de licitaţie prin Bursa Română de mărfuri Bucureşti, aceasta urmând să aibă loc după aprobarea Adunării Generale a Acţionarilor TAROM. Conform Hotărârii Adunării Generale a Acţionarilor nr.15 din 28.11.2017, a aprobat „valorificarea celor două aeronave Airbus A310, în cele mai bune condiţii de eficienţă economică pentru companie".

În luna mai 2017 au fost semnate două contracte de leasing operaţional pentru două aeronave B737-800 noi (fabricaţie mai 2017) pe o perioadă de 10 ani. Contractele prevăd un drept de preemţiune privitor la posibilitatea transferului proprietăţii aeronavelor la finalul contractelor, în condiţiile în care TAROM îşi exercită această opţiune şi, în urma negocierii, se acceptă valoarea de vânzare propusă.
TAROM trebuie să îşi optimizeze flota pentru a corespunde cerinţelor specifice modelului de operare prin eliminarea unor tipuri de aeronave existente şi înlocuirea acestora cu altele, ceea ce va permite Companiei, dacă nu crearea unui avantaj competitiv sustenabil pe piaţă, cel puţin concurarea cu succes a altor companii aeriene şi, astfel, imbunătăţirea imediată a rezultatelor financiare. Pe această bază (regândirea modelului de operare şi restructurare a flotei), putem continua cu re-gândirea şi re-calibrarea tuturor proceselor şi activităţilor din cadrul Companiei. Avantajele unei flote jet optimizate includ printre altele şi eliminarea necesităţii menţinerii unei rezerve multiple de echipaje, precum şi o infrastructură simplificată de suport aferentă flotei. De asemenea, avantajele menţinerii unei flote tinere, moderne, cu un accent semnificativ pe consum redus de carburant, un grad de "reliability" ridicat şi, mai ales, un grad mare de utilizare zilnică a aeronavelor pot determina gradul de sporire a veniturilor obţinute per aeronavă şi în acest fel generarea de profit din operare.

5.6. CONTROLUL SI MASURI DE PREVENTIE A CORUPTIEI

Societatea, pe parcursul anului 2017, a fost supusă unor controale din partea autorităţilor, precum: Curtea de Conturi, Inspecţia economico-financiară a Ministerului Finanţelor Publice, Corpul de Control al Primului de Ministru etc.
Politica adoptată de Consiliul de Administraţie, după analizele prezentate de conducerea executivă, a fost să elimine suspiciunile privitoare la posibile elemente de corupţie.
Consiliul de Administraţie a solicitat misiuni de audit intern pentru clarificarea elementelor sesizate şi în raport de situaţia faptelor rezultate au fost adoptate măsurile legale.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 IUN. 2018
Initialised for identification

Măsurile de întărirea controlului intern si de îmbunătăţirea gestionării riscurilor, având în vedere activitatea desfăşurată de companie cu caracter internaţional, au vizat ca principale obiective:

- eliminarea risipei de resurse de orice natură şi protejarea Companiei împotriva posibilităţilor de fapte de fraudă, de abuzuri sau neglijenţă;
- respectarea pe orice domeniu de activitate a legislaţiei interne şi internaţionale;
- controlul permanent al riscurilor de orice natură pentru atingerea obiectivelor;
- maximizarea operaţiunilor sub aspectul eficacităţii şi eficienţei utilizării resurselor.

6. RISCURI EXTERNE

Aceste riscuri sunt legate de factori din afara TAROM şi afectează compania aeriană prin modificarea cererii de servicii oferite de aceasta, a mediului concurenţial sau a costului unor produse, care nu pot fi controlate de TAROM cum este, de exemplu, preţul petrolului.

Problemele macroeconomice la nivel mondial (evoluţia preţului petrolului, a raportului EUR/USD, evoluţia dobânzilor, riscul stopării creşterii economice, etc.) şi european (Brexit-ul, dezechilibrele economice din Uniunea Europeană, în special din zona Euro, etc.), coroborate cu problemele geopolitice din zonă (continuarea crizei imigranţilor în Europa, atentatele teroriste în marile oraşe europene, situaţia din Ucraina, cea din Turcia, problemele din Orientul Mijlociu, Corea de Nord, etc.) creează presiuni suplimentare asupra industriei aviatice şi a celor conexe (turism, migraţia forţei de muncă etc.).

Companiile aeriene din întreaga lume au fost afectate în anul 2017 de creşterea preţului petrolului şi, pe fondul încetinirii economiei şi a scăderii preţului biletelor, reprezintă probleme pentru un sector care operează cu o marjă de profit redusă.

6.1. Riscul legat de dezvoltarea pieţei

În 2017, industria mondială a transportului aerian a continuat să se dezvolte, estimările IATA indicând o creştere a capacităţii oferite (ASK) cu 6,3% faţă de anul 2016, în timp ce traficul de pasageri (RPK) a avut o creştere estimată la 7,5%, ceea ce a condus la un nou record al load factor-ului la nivel

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

global de 82%. Potrivit The Aviation Safety Network, 2017 a fost cel mai sigur an al transportului aerian comercial (zero decese în accidente de avion) .Portalul Quartz (qz.com) indică faptul ca în Europa a continuat cresterea companiilor de tip ultra low cost. Astfel, în anul 2017 Ryanair a deschis 92 de rute noi, majoritatea din bazele sale din Italia şi Spania, iar WizzAir, cel mai mare operator low cost din Europa Centrală şi de Est, a adaugat reţelei sale de rute în anul 2017 un număr de 56 noi rute, majoritatea din bazele sale din Budapesta şi Varşovia.

TAROM operează o reţea de rute în principal intra-europene, majoritar scurt şi mediu curier, distanţa medie de operare fiind de aprox 1.200 km. Din acest motiv, Compania concurează cu toate categoriile de operatori existenţi în piaţă, şi anume: low cost, legacy, subsidiarele low cost ale companiilor de tip legacy, companii de nişă. Cea mai mare problemă o reprezintă faptul ca pe acest tip de reţea de rute, TAROM trebuie să înfrunte o concurenţă acerbă venită în principal din partea competitorilor de tip low cost a caror ofertă de preţ redus a forţat în timp atât companiile mari, cât şi mici, de tip legacy, să practice tarife comparabile pentru a putea

să-şi menţină cotele de piaţă pe acest tip de rute scurte intra-europene, chiar dacă acest lucru le-a generat pierderi importante.

În plus, companiile mari au avantajul operării din Hub-uri puternice pe rute lung curier, rute generatoare de yielduri superioare, şi deci de profit, care au dat până de curând posibilitatea finanţării pierderilor rezultate din operarea scurt şi mediu curier.

6.2. Riscul de preţ al combustibilului

În desfăsurarea activităţii curente, Compania este expusă unui risc ridicat legat de preţul pe piaţă al petrolului. Fluctuaţiile semnificative în preţul petrolului pot avea un impact major asupra rezultatului Companiei.

Preţul combustibililor reprezintă cel mai dificil element de prognozat dintre toate costurile Companiei. TAROM nu s-a implicat în operaţiuni de hedging pe preţul combustibilului, fiecare creştere a preţului afectează direct linia aeriană, dar se analizează posibilitatea folosirii acestui tip de instrument financiar în viitor. Odată cu scăderea preţului petrolului, multe companii aeriene au avut costuri mari din contractele de hedging, deoarece nu au prevăzut coborârea cotaţiilor de petrol la un nivel atât de scăzut (prin contractul de hedging companiile sunt obligate să acopere diferenţele care rezultă dacă preţul petrolului scade faţă de preţul din piaţă).

Pană în prezent, în Compania TAROM, metoda prin care s-a realizat, în principal, contracararea efectului creşterii preţului petrolului a fost prin introducerea unei taxe de petrol în preţul biletului.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialed for identification

6.3. Riscul valutar

În politica sa, compania este afectată de evoluţia pieţelor valutare, respectiv: EUR/USD, EUR/GBP, EUR/RON. Politica de preţuri a Companiei, în majoritate, este focalizată pe moneda EUR, însă din activitatea de operare rezultă obligaţii şi în alte monede, rata de schimb valutar putând afecta rezultatele.

6.4. Riscul aferent mediului economic

La începutul acestui an, Fondul Monetar Internaţional şi-a revizuit în sens pozitiv previziunea referitoare la dezvoltarea economiei mondiale, FMI estimează că economia mondială va înregistra o creştere de 3,9% anii 2018 si 2019. De asemenea, Fondul a apreciat că anul trecut activitatea economică în Europa şi Asia a fost suprinzător mai bună decât preconiza, astfel că FMI şi-a revizuit în sus estimările pentru zona euro. Totodată, FMI şi-a menţinut estimările anterioare privind creşterea

înregistrată de ţările în curs de dezvoltare şi economiile emergente atât pentru acest an, cât şi anul viitor la 4,9%, respectiv 5%.

În ceea ce priveşte România, în raportul "World Economic Outlook", publicat pe 10 octombrie 2017, Fondul Monetar Internaţional (FMI) şi-a îmbunătăţit şi prognoza privind ritmul de creştere înregistrat de economia românească în 2018, până la 4,4%, faţă de avansul de 3,4% preconizat anterior.

Pe de alta parte, potrivit raportului "Riscurile Globale", lansat de Forumul Economic Mondial de la Davos, cele mai importante riscuri la adresa economiei mondiale sunt reprezentate in anul 2018 de persistenţa inegalităţilor sociale şi economice, tensiunile politice la nivel naţional şi internaţional, pericole la nivelul mediului ca urmare a escalădării fenomenelor meteorologice extreme şi vulnerabilităţii cibernetice.

Conducerea Companiei nu poate previziona toate efectele în caz de criză, cu impact asupra sectorului financiar din Romania. Conducerea societăţii are permanent în vedere adoptarea măsurilor necesare pentru sustenabilitatea şi dezvoltarea Companiei în condiţiile curente de piaţă.

6.5. Riscul de rată a dobânzii

Riscul generat de rata dobânzii este riscul ca valoarea instrumentelor financiare să varieze datorită fluctuaţiilor de pe piaţă ale ratelor dobânzilor. Riscul fluxului de lichidităţi determinat de dobânzi este riscul variaţiei în timp a costurilor cu dobânzile. Acest risc corespunde unei pierderi sau unei absenţe a câştigului, fiind determinat de evoluţia ratei dobânzii.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

6.6. Valoarea justă a instrumentelor financiare

Instrumentele financiare deţinute până la scadenţă în condiţii normale de afaceri sunt prezentate în bilanţ la cost sau la valoarea de rambursare, după caz. Valoarea justă este suma la care instrumentul financiar ar putea fi schimbat într-o tranzacţie curentă între părţi interesate, într-o

tranzacţie directă, la preţul pieţei, alta decât vânzarea forţată sau de lichiditate. Valoarea justă este obţinută din preţurile cotate pe piaţă şi modelele de actualizare a fluxului de lichidităţi, după caz.
La 31.12.2017, valorile contabile ale numerarului şi echivalenţelor de numerar, furnizorilor şi clienţilor, angajamentelor şi datoriei pe termen scurt aproximau valorile lor juste datorită scadenţelor pe termen scurt ale acestor active şi datorii.

6.7. Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate apare din posibilitatea neonorării obligaţiilor faţă de Companie de către clienţi, în condiţii normale de piaţă. Pentru a controla acest risc, Compania evaluează periodic solvabilitatea financiară a clienţilor săi.

7. PLANUL DE ADMINISTRARE

Planul de Administrare 2016-2019 revizuit constituie o actualizare a celui aprobat prin Hotararea AGA nr.7/09.09.2016 pentru perioada 2016-2019.
Necesitatea actualizării planului de administrare 2016-2019 revizuit în funcţie de indicatorii anului 2016 s-a datorat întârzierii implementării măsurilor propuse iniţial deoarece au intervenit schimbări frecvente la nivelul consiliului de administraţie şi al conducerii executive.

Indicatorii economico-financiari estimaţi (2017-2019) sunt:

Indicatori de performanţă	2017	2018	2019
Venituri totale (milioane LEI)	1.240	1.411	1.440
Cheltuieli totale (milioane LEI)	1.283	1.435	1.445
REZULTAT (milioane LEI)	**-43**	**-24**	**-5**
Cost productivitate (cheltuieli la 1000 lei venituri)	1.035,01	1.017,10	1.003,60
Profitabilitate pe pasager (lei/pax)	-1,64	-0,89	-0,19
Pondere vanzari on line din total vanzari (%)	25%	30%	40%

Semnat pentru identificare BDO IT
07 JUN. 2019
Initialised for identification

8. PRINCIPALELE DECIZII ALE CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE ÎN ANUL 2017

În scopul îmbunătăţirii activităţii companiei şi pentru atingerea indicatorilor prognozaţi în PLANUL DE ADMINISTRARE, Consiliul de Administraţie în anul 2017 a adoptat o serie de decizii pe toate domeniile de activitate. Acestea sunt detaliate în anexa ataşată : „***RAPORT DE ACTIVITATE PRIVIND DECIZIILE CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE AL COMPANIEI TAROM S.A.***"

Datele din Raportul Administratorilor pe anul 2017 sunt prezentate in conformitate cu Raportarile Contabile intocmite in conformitate cu Reglementările contabile conforme cu Standardele internaţionale de raportare financiară-IFRS.

Prezentul RAPORT a fost întocmit de către membrii Consiliului de Administraţie al Companiei Naţionale de Transporturi Aeriene Romane, în conformitate cu dispoziţiile Art. 55 din Ordonanţa de urgenţă nr. 109/2011 privind guvernanţa corporativă a întreprinderilor publice şi este prezentat Adunării Generale a Acţionarilor.

Preşedintele administrator provizoriu, Consiliului de Administraţie

Petre NEACŞA

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT
07 JUN. 2019
Initialised for identification